

PERMBLEDHJE JOTEKNIKE
PER PROJEKTIN NDERTIM I HEC SHENEPREMTE

PROJEKTUES	INXHINIER PROJEKTUES		Rev
INSTITUTI "DEKLIADA - ALB" SH.P.K Studim,Projektim,VleresimTrajnim, Konsulence Adresa: rr. Milto TUTULANI, perballë f. Juridik. Tirane Tel. Fax: 00355/ 69 20 78 555	Ekspert Mjedisi SAIDJON KODHELAJ Certificate Nr.11615 Prot, Nr.218 Ekspert mjedisi: Agim Hasalami Certificate Nr.5128 Prot, Nr.429 Ing.Gjeomjedisi: Bledar Hasalamaj Msc: Elsa Hasalamaj	"OSMANI" shpk	00
 		Miratuar Nr. fq/Formati 84 /A4 01/A3	Date Nentor 2017 TIRANE

HYRJE

QELLIMI I PROJEKTIT

KUADRI LIGJOR

PËRSHKRIMI I MBULESËS BIMORE TË SIPËRFAQES KU PROPOZOHET TË ZBATOHET PROJEKTI (FOTOGRAFI TË ZONËS);9

- FLORA6
- FAUNA.....10

INFORMACION PËR PRANINË E BURIMEVE UJORE, NË SIPËRFAQEN E KËRKUAR NGA PROJEKTI DHE NË AFËRSI TË TIJ;11

- HIDROLOGJIA11

NDIKIMET E MUNDSHME NEGATIVE NË MJEDIS TË PROJEKTIT, PËRFSHIRË NDIKIMET NË BIODIVERSITET, UJË, TOKË DHE AJËR;12

- NDIKIMI NË ATMOSFERË12
- NDIKIMI NË REGJIMIN DHE PËRDORIMIN E UJRAVE.....12
- NDIKIMI NE BALANCEN E EKOSISTEMIT. PRURJET EKOLOGJIKE13
- NDIKIMI NE PERBERJEN E FLORES.....14
- NDIKIMI NE PERBERJEN E FAUNES14
- NDIKIMI NE EROZION15
- NDIKIMI NE MJEDISIN HUMAN16
- NDIKIMI NE QARKULLIM DHE INFRASTRUKTURE16
- NDIKIMI NE HABITATET, OBJEKTET ME STATUS TE CILESUAR.....16
- NDIKIMET NE PEIZAZH DHE NE TRASHEGIMINE KULTURORE ESTETIKE19
- NDIKIMET E EMETIMEVE KIMIKE NE TOKE.....19
- NDIKIMI NE PERDORIMIN E TOKES DHE BURIMEVE.....19
- NDIKIMI NE SISTEMIN E UJITJES DHE KULLIMIT19
- NDIKIMI NE UJERAT NENTOKESORE19
- NDIKIMI NE UJERAT SIPERFAQESORE20
- NDIKIMI NE KLIME DHE AJER20
- NDIKIMI NE TURIZEM21
- NDIKIMI NE EKONOMI21
- FURNIZIMI ME ENERGJI ELEKTRIKE.....21
- NDIKIMI NE SHENDETIN HUMAN22
- NDIKIMET E PROJEKTEVE TE TJERA QE SHOQEROJNE PROJEKTIN.22
- TABELA PERMBLEDHESE E NDIKIMEVE NEGATIVE DHE POZITIVE NE MJEDIS.22

PËRSHKRIM PËR SHKARKIMET E MUNDSHME NË MJEDIS, TË TILLA SI: UJËRA TË NDOTURA, GAZE DHE PLUHUR, ZHURMA, VIBRIME, SI DHE PËR PRODHIMIN E MBETJEVE;26

- TRAJTIMI I UJRAVE TE ZEZA (TE NDOTURA).....26
- NDIKIMI NE REGJIMIN E ZHURMAVE DHE VIBRIMEVE.....28
- MBETJET E NGURTA (DHERAT)..... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

INFORMACION PËR KOHËZGJATJEN E MUNDSHME TË NDIKIMEVE NEGATIVE TË IDENTIFIKUARA;31

TË DHËNA PËR SHTRIRJEN E MUNDSHME HAPËSINORE TË NDIKIMIT NEGATIV NË MJEDIS, QË NËNKUPTON DISTANCËN FIZIKE NGA VENDNDODHJA E PROJEKTTIT, DHE VLERAT E NDIKUARA QË PËRFSHIHEN NË TË.....41

- Ndikimi i Projektit Gjate Fazes se Ndertimit.....42
- Ndikimi i Projektit Gjate Fazes se Shfrytezimit.....42

MUNDËSITË E REHABILITIMIT TË MJEDISIT TË NDIKUAR DHE MUNDËSINË E KTHIMIT TË MJEDISIT TË NDIKUAR TË SIPËRFAQES NË GJENDJEN E MËPARSHME, SI DHE KOSTOT FINANCIARE TË PËRAFËRTA PËR REHABILITIMIN;.....43

- Te dhenat e sheshit te depozitimit.....44
- Vleresimi teknik i planifikimit te Shesh depozitimit.....43
- Sistemimi i Materialeve ne shesh-depozitim.....47
- Mbyllja e Shesh-depozitimit.....47
- Sistemimi i Materialt te mbuleses dhe sterileve.....48
- Sistemimi i skarpateve para e pas ndertimit.....48
- Depozitimi i dheut (kores se tokes).....48
- Punimet e Sistemimit te shtratit te dheut.48
- Mbjellja e siperfaqeve te reja me fidane. Plani i rehabilitimit.....49
- Pyllezimi.....50
- ZEVENDESIME (10%).....51
- Ndikimet.....52
- Vlerësimi, monitorimi dhe mirembajtja e siperfaqeve te mbjella.....55
- Plani i punes.....56

MASAT E MUNDSHME PËR SHMANGIEN DHE ZBUTJEN E NDIKIMEVE NEGATIVE NË MJEDIS.....57

- MASAT REHABILITUESE NE RAST NDOTJE DHE DEMENTIMI TE MJEDISIT57
- PLANI I MENAXHIMI DHE I MONITORIMIT TE MJEDISIT58
 - Plani i menaxhimit per zbatimin e projektit.....59
 - Plan - Menaxhimin për sistemimin e tokës.....59
 - Plani i menaxhimit të mbeturinave të prodhuara gjatë zbatimit të projektit.....60
 - Planet e sigurisë dhe të menaxhimit të katastrofave hipotetike ose te mundshme.....61
 - Plani i monitorimit te ndikimit ne mjedis.61
 - Programi i monitorimit te mjedisit gjate ndertimit dhe operimit te HEC– it.....61
- MASAT PER PARANDALIMIN MBROJTJEN E PYJEVE NGA ZJARRI64
 - Masat e parashikuara për fazën I.....64
 - Faza II. Shfrytëzimi i hec-it65
- PËRSHKRIMI I GODINËS SË CENTRALIT DHE PLANI I MKZ-SË.....67
- A. SISTEMI I SINJALIZIMIT TË ZJARRIT70
 - Pajisjet e kontrollit70
 - Sinjalizuesit e tymit të duhanit.....70
 - Pajisjet e sinjalizimit71
 - Zilet e alarmit71
 - Impiantet elektrikë (Zjarrpërgjuesit automatik).....72
- B. MASAT PËR FIKJEN E ZJARRIT75
 - Fikëset e zjarrit.....75
- KOMUNIKIMI DHE NDRIÇIMI I EMERGJENCËS76
- RRUFEPRITËSIT76

NDIKIMET E MUNDSHME NË MJEDISIN NDËRKUFITAR (NËSE PROJEKTI KA NATYRË TË TILLË).....78

- NDIKIMET ME NATYRE NDERKUFITARE78

VLERËSIMI I NDIKIMIT NË MJEDIS I LINJES ELEKTRIKE.....78

- PERSHKRIMI I RRJETIT ELEKTRIK EKZISTUES NE ZONEN NE STUDIM78
- PARAMETRAT TEKNIKE TE HIDROCENTRALIT SHENEPREMTE78
- NDIKIMI NE MJEDIS I LINJES ELEKTRIKE.....78
 - Ndikimet e mundshme në mjedis dhe masat e propozuara per parandalimin dhe zbutjen e tyre. 79*
 - Ndikimi ne mjedis gjate pergatitjes se korridorit te Linjes.....79*
 - Ndikimi ne mjedis si rezultat i transportit te materialeve qe do te largohen nga korridori i linjes.....79*
 - Ndikimi ne punesim si rezultat i ndertimit te linjes80*
 - Furnizimi me energji elektrike.....80*
 - Ndikimi ne Shendetin Human80*
 - Ndikimet e projekteve te tjera qe shoqerojne projektin.81*
 - Rrezikshmeria per aksidente qe ndikojne ne shendet dhe mjedis85*
 - Programi i monitorimit të ndikimit në mjedis gjatë fazës së ndërtimit të linjës 6kV, Hec.SHENEPREMTE - Linja 6kV (Fideri i N/St.35/6kV Gramsh).85*
 - Programi i operimit gjatë fazes së operimit të linjes 6kV, Hec.SHENEPREMTE - Linja 6kV (Fideri i N/St.35/6kV Gramsh).88*
 - PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME (LINJA ELEKTRIKE).....89*

HYRJE

Pasurite e medha ne burime ujore dhe peizazhi i mrekullueshem i Shqiperise, shoqeruar me kushtet klimaterike, hidrografike, dhe gjeomorfologjike te pershtatshme per krijimin e rrjedhjeve natyrore me prurje dhe renie te medha, bejne te mundur shfrytezimin hidroenergjitik me interes te konsiderueshem ekonomik. Shqiperia renditet ne Ballkan si nje vend me pasuri ujore te konsiderueshme, me nje shtrirje hidrografike te shperndare pothuaj ne te gjithe territorin. Me siperfaqen e saj prej 28 748 km², ne pergjithesi eshte nje vend malor, ku 70% te saj e zene malet, kodrat, liqenet dhe siperfaqet e shtreterve te lumenjve.

Territori hidrografik i Shqiperise ka nje siperfaqe ujembledhese prej rreth 68 000 km², ose 57% me shume se territori shteteror. Ne territorin hidrografik te Shqiperise bien mesatarisht rreth 1400 mm shi ne vit. Ne lartesine mbi 1000 m bien rreshje bore, ku ne zonat e thella malore ajo qendron per disa muaj, duke siguruar ne kete menyre furnizimin me uje te lumenjve e te degeve te tyre per periudhen e pranveres e deri diku edhe te veres. Per arsye te shperndarjes jouniforme te rreshjeve gjate stineve te vitit, edhe prurjet e lumenjeve e te degeve te tyre kane ndryshime te medha. Ne periudhen e dimrit, prurjet jane shume te medha, ndersa ne periudhen e veres, te pakta. Kjo eshte aresyeja qe ne dimer, rrjedhja perben 70% te saj, kurse ne vere e vjeshte 30%.

Kohet e fundit eshte rritur edhe iniciativa per ndertimin e hidrocentraleve te vegjel duke gjetur edhe mbeshtetjen e qeverise, e cila me legjislacionin e saj lehtesoi veshtiresite burokratike duke bere te mundur marrjen e lejes se tyre brenda nje kohe mjaft te shkurter.

Ruajtja e mjedisit, si nje sistem dinamik, duhet pare ne teresine e faktoreve natyrore dhe te aktivitetit njerezor qe ushtrohet mbi te duke patur nje rendesi jetike per popullsine dhe jane nje element shume i rendesishem per zhvillimin ekonomik e rajonit. Pikesynimi i Bashkise Gramsh eshte rritja dhe zhvillimi i qendrueshem i ekonomise si dhe rritja e investimeve. Por kjo nuk mund te arrihet pa siguruar nje ekuiliber midis zhvillimit te biznesit, me faktoret ekonomike, shoqerore dhe ekologjike ne menyre qe edhe brezat qe do te vijne te kene te njejtat alternativa zhvillimi.

Ne kete raport eshte trajtuar vleresimi mjedisor nga ndertimi i Hec Shenepremte qe ndertohet ne ujerat e perroit te Mocalit te Ariut dhe perroit te Sharres. Vendi i ndertimit eshte nen administrimin e bashkise Gramsh, qarku Elbasan.

Ruajtja e mjedisit, si nje sistem dinamik, duhet pare ne teresine e faktoreve natyrore dhe te aktivitetit njerezor qe ushtrohet mbi te duke patur nje rendesi jetike per popullsine dhe jane nje element shume i rendesishem per zhvillimin ekonomik te rajonit. Pikesynimi i Bashkise Gramsh eshte rritja dhe zhvillimi i qendrueshem i ekonomise si dhe rritja e investimeve. Por kjo nuk mund te arrihet pa siguruar nje ekuiliber midis zhvillimit te biznesit, me faktoret ekonomike, shoqerore dhe ekologjike ne menyre qe edhe brezat qe do te vijne te kene te njejtat alternativa zhvillimi.

Kompania investitore do te realizoje projektin hidroenergjitik te Hec "Shenepremte". Ky studim eshte arritur duke:

- Paraqitur gjendjen reale te ndikimit te ketij aktiviteti ne mjedisin human.
- Analizuar te gjithë faktoret pozitive dhe negative mjedisore.
- Duke dhene rekomandime per masat zbutese dhe minimizimin e ndikimeve negative ne mjedis.

Per te arritur kete eshte:

- Shfrytezuar informacioni baze i zones
- Shfrytezuar dokumentacionin teknik dhe juridik
- Organizuar takim me komunitetin e zones
- Organizuar takim me specialiste te biznesit te projektit

➤ *Qellimi i Projektit*

Mjedisi eshte bazamenti, mbi te cilin realizohet procesi i zhvillimit ekonomik dhe social ne nje territor te caktuar. Mbrojtja e tij dhe menaxhimi i qendrueshem i burimeve dhe pasurive natyrore, qe gjenden ne kete mjedis, perben nje element kyç ne krijimin e nje standarti te mire jetese per popullsinë aktuale dhe nje garanci per brezat e ardhshem.

Qellimi themelor i projektit eshte prodhimi i paster i energjise elektrike duke shfrytezuar energjine nga renia e lire e ujit dhe qellimi kryesor i VNM eshte te percaktoje dhe vleresoje ndikimet qe do te kete ne mjedis zhvillimi i projektit per ndertimin e HEC SHENEPREMTE.

Ky raport eshte hartuar ne perputhje me kerkesat e Legjislacionit Shqiptar dhe Direktivat e Bashkimit European per Vleresimin e Ndikimit ne Mjedis, me akte juridike ligjore dhe nenligjore specifike qe rregullojne ushtimin e aktivitetit te investimeve dhe gjithashtu aktet ligjore lidhur me mbrojtjen e mjedisit.

Vleresimi i Ndikimit ne Mjedis eshte nje proces sistematik qe synon te siguroje se jane identifikuar dhe jane marre ne konsiderate te gjitha pasojat mjedisore dhe social-ekonomike te zhvillimit te propozimeve per aktivitetin, si gjate fazes se pergatitjes se tij dhe pas zbatimit. **Synimi kryesor i pergatitjes se Raportit te Vleresimit te Ndikimit ne Mjedis eshte: te identifikohen nderthurjet e mundshme te projektit me mjedisin fizik e social dhe me politikat e mbrojtjes se mjedisit per zonat ku do te zhvillohet projekti.**

Me konkretisht, ky dokument ka per qellim:

- ✓ Te evidentojë pikeprerjet dhe bashkerendimin e aktivitetit me kuadrin rregullator legjislativ kombetar dhe nderkombetar ne fushen e mjedisit;
- ✓ Te pershkruaje vlerat natyrore dhe mjedisore ne zonen ku do te zhvillohet aktiviteti dhe te identifikojë statusin mbrojtës te saj;
- ✓ Te identifikojë ndikimet e mundshme thelbesore negative ne vlerat natyrore dhe ne mjedis duke propozuar njekohesisht masat per zbutjen e tyre dhe mbrojtjen e mjedisit nga keto ndikime;
- ✓ Te lehtësojë vendim-marrjen e organeve kompetente planifikuese dhe mjedisore per projektin;

- ✓ Te kontribuojë në përmirësimin e menaxhimit të ndikimeve në mjedis duke përfshirë publikun dhe aktoret e tjera vendimmarres;
- ✓ Te identifikojë kufizimet, mundësitë dhe resurset të cilat do të influencojnë mbi mënyrën se si duhet të hartohen propozimet për zhvillimin e këtij projekti;
- ✓ Te fokusojë problemet mjedisore si kyçe për planifikimin e zhvillimit të projektit duke promovuar kuptimin me të mirë të marrëdhënieve ndërmjet masave për mbrojtjen dhe infrastrukturën specifike si dhe mjedisit dhe komunitetit përreth;
- ✓ Te harmonizojë ndikimet dhe përfitimet, pra efektet e kombinuara të propozimeve të ndryshme për zhvillimin e veprimtarisë së propozuar me veprimtaritë ekzistuese.

Vlerësimi i ndikimit në mjedis është një vlerësim i ndikimeve të mundshme pozitive dhe negative që një projekt apo aktivitet mund të ketë mbi mjedisin; përfshirë aspektet natyrore, sociale dhe ekonomike.

Ky raport paraqet një përshkrim të projektit, gjendjen ekzistuese të mjedisit dhe jep një vlerësim të ndikimit. Synimi i këtij vlerësimi është të sigurojë që vendimmarresit të marrin në konsideratë ndikimet në mjedis përpara se të miratojnë projektin. Vlerësimi i Ndikimit në Mjedis në Shqipëri bazohet në ligjin Nr. 10440, datë 07.07.2011 “Për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis”, i ndryshuar.

Bazuar në dispozitat e Ligjit nr.10440 datë 07.07.2011 “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis”, veprimtaria e propozuar duhet t’i nënshtrohet procedurës së Vlerësimit Paraprak të Ndikimit në Mjedis, sipas **shtojcës II**, Projektet Që I Nënshtrohen Procedurës Paraprake Të Vlerësimit Të Ndikimit Në Mjedis, **(3.)** Industria e Energjisë, **(ë)** Instalime për prodhimin e energjisë hidroelektrike.

➤ **Kuadri Ligjor**

Ligje

- Ligji nr.10448, datë 14.07.2011 “Për lejet e mjedisit”, i ndryshuar
- Ligji Nr. 111/2012, datë 15.12.2012 “Për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore”.
- Ligji nr. 81/2017 “Për Zonat e mbrojtura”
- Ligj, Nr.107/2014, "Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit", i ndryshuar
- Ligji nr.60/2014, datë 19.06.2014 “Për disa ndryshime në ligjin nr.10448, datë 14.07.2011 “Për lejet mjedisore”, të ndryshuar
- Ligji nr.44/2013, datë 14.02.2013 “Për disa ndryshime në ligjin nr.10448, datë 14.07.2011 “Për lejet e mjedisit”,
- Ligji nr.10431, datë 09.06.2011 “Për mbrojtjen e mjedisit”, i ndryshuar.
- Ligji nr.31/2013, datë 14.02.2013 “Për disa ndryshime në ligjin nr.10431, datë 09.06.2011 “Për mbrojtjen e mjedisit” .

- Ligji nr.10440, date 07.07.2011 “Per vleresimin e ndikimit ne mjedis”,i ndryshuar.
- Ligji nr.10463, date 22.09.2011 “Per manaxhimin e integruar te mbetjeve” , i ndryshuar.
- Ligji nr.156/2013, date 10.10.2013 “Per disa ndryshime ne ligjin nr.10463, date 22.09.2011 “Per manaxhimin e integruar te mbetjeve”,vte ndryshuar.
- Ligji nr.32/2013, date 14.02.2013 “Per disa ndryshime ne ligjin nr.10463, date 22.09.2011 “Per manaxhimin e integruar te mbetjeve”.
- Ligji nr.10006, date 23.10.2008 ”Per mbrojtjen e faunes se eger”, i ndryshuar
- Ligji nr. 41/2013, date 14.02.2013 “Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr.10006, date 23.10.2008 ”Per mbrojtjen e faunes se eger” , te ndryshuar.
- Ligji nr.9587, date 20.07.2006 “Per mbrojtjen e biodiversitetit”, i ndryshuar
- Ligji nr.68/2014, date 03.07.2014 “Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr.9587, date 20.7.2006 “Per mbrojtjen e biodiversitetit”, te ndryshuar
- Ligji Nr.9048, datë 07.04.2003 “Për Trashëgiminë Kulturore”, i ndryshuar.
- Nr. 162/2014 “Për Mbrojtjen e Cilësisë së Ajrit në Mjedisit”.
- Ligji nr.37/2013, date 14.02.2013 “Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr.9587, date 20.7.2006 “Per mbrojtjen e biodiversitetit”,
- Ligji nr. 48/2016 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9385, datë 4.5.2005, “për pyjet dhe shërbimin pyjor”, të ndryshuar

➤ ***Vendime te Keshilit te Ministrave***

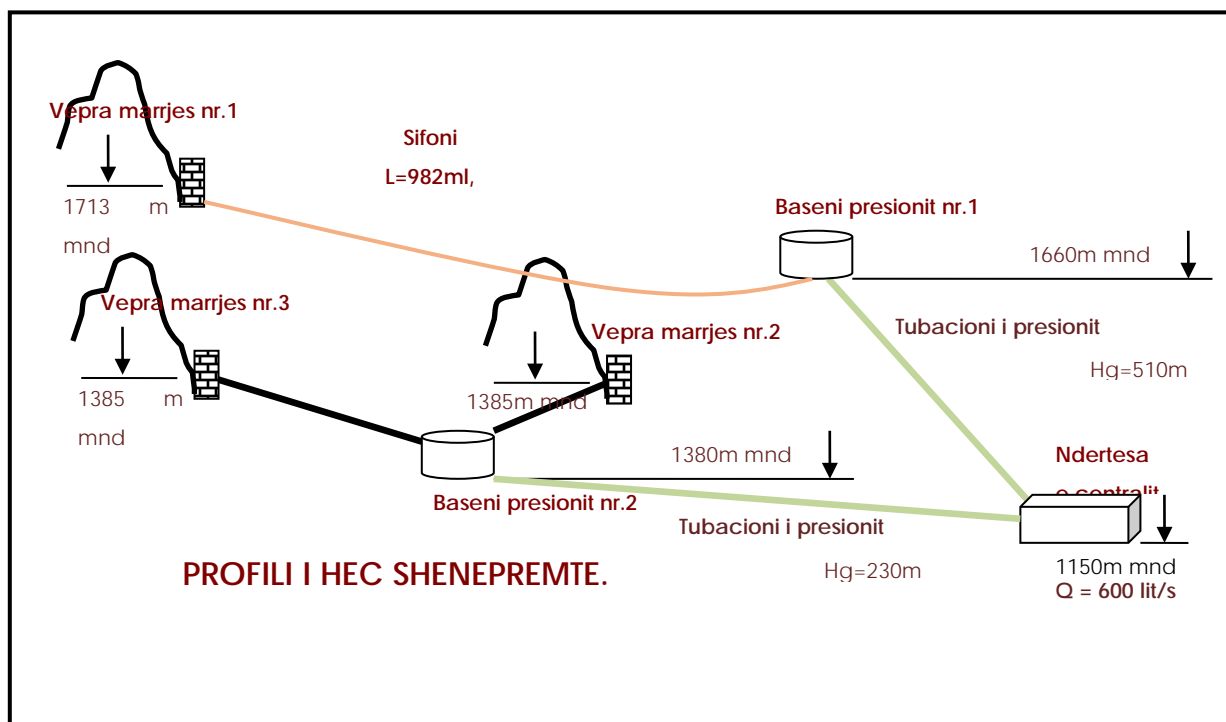
- Vendim i KM nr. 912, date 11.11.2015 "Per miratimin e metodologjise kombetare te procesit te vleresimit te ndikimit ne mjedis"
- **Vendim Nr. 686, datë 29.07.2015** “Për miratimin e rregullave, të përgjegjësive e të afateve për zhvillimin e procedurës së vlerësimit të ndikimit në mjedis (VNM) dhe procedurës së transferimit të vendimit e deklaratës mjedisore”
- Vendim i KM nr. 575, datë 24.6.2015 "Për miratimin e kërkesave për menaxhimin e mbetjeve inerte"
- Vendim i KM nr.99, datë 18.2.2005 "Për Miratimin E Katalogut Shqiptar Të Klasifikimit Të Mbetjeve"
- Vendim i KM nr. 652, datë 14.9.2016, "Për rregullat dhe kriteret për menaxhimin e mbetjeve nga gomat e përdorura"
- Vendim i KM nr. 371, datë 11.6.2014, "Për miratimin e rregullave për dorëzimin e mbetjeve të rrezikshme dhe të dokumentit të dorëzimit të tyre".
- Vendim i KM Nr. 765, datë 7.11.2012 për miratimin e rregullave për grumbullimin e diferencuar dhe trajtimin e vajrave të përdorura.
- Vendim i KM, Nr.866, Dt. 04.12.2012 Për bateritë, akumulatorët dhe mbetjet e tyre
- Vendim i KM, Nr.229, Dt :23.04.2014 Për miratimin e rregullave për transferimin e mbetjeve jo të rrezikshme dhe informacionit që duhet të përfshihet në dokumentin e transferimit

- Vendim Nr.994, datë 2.7.2008 për tërheqjen e mendimit të publikut në vendimmarrje për mjedisin
- Vendimi 452 date 11.7.2012 “ Per lendfillet e mbetjeve”.

➤ **Kompozimi i Hec Shenepremte**

HEC-i do te ndertohet ne ujerat e perroit Mocali i Ariut dhe Sharres

- Vepra e marrjes nr. 1 , Niveli i I do te ndertohesh ne ne kuoten +1713 mnd
- Vepra e marrjes nr 2 , Niveli i II do te ndertohesh ne ne kuoten +1385 mnd
- Vepra e marrjes nr 3 , Niveli i II do te ndertohesh ne ne kuoten +1385 mnd
- Baseni i presionit Niveli I do te ndertohet ne kuoten +1660 m mnd
- Baseni i presionit, Niveli II do te ndertohet ne kuoten +1380 m mnd,
- Ndertesa e HEC – it do te ndertohet ne kuoten +1150 m mnd,
- Fuqia e instaluar 1860 kW

➤ **PËRSHKRIMI I MBULESËS BIMORE TË SIPËRFAQES KU PROPOZOHET TË ZBATOHET PROJEKTI (FOTOGRAFI TË ZONËS);**

Ky raport i ndikimit në mjedis është hartuar duke patur parasysh legjislacionin e shtetit shqiptar dhe të Komunitetit European, me akte juridike ligjore dhe nenligjore specifike qe

rregullojne ushtrimin e aktivitetit te investimeve dhe gjithashtu aktet ligjore lidhur me mbrojtjen e mjedisit si me poshte:

➤ *Flora*

Pellgu i lumit të Grabovës, ku derdhen edhe perroi Mocali i Ariut dhe Sharres, degë e lumit Devoll karakterizohet në përgjithësi nga një reliev malor në pjesën e sipërme dhe zbutet drejt kodrinave në rrjedhën e poshtme pranë derdhjes në lumin Devoll, ku zhvillohet edhe gjurma e projektit. Pak a shumë forma e këtij pellgu, në zonën ku zhvillohet projekti, është jo shumë e thepisur dhe shpatet ngrihen butë në pjesën fundore dhe vende-vende ka shtrat të gjerë. Mbulesa bimore përfaqësohet nga brezi i dushkut në kurriz të kodrave në rreze të maleve dhe afër qendrave të banuara. Brezi i dushqeve shtrihet mbi brezin e shkurreve, ne kuotat ne kuotat 700 deri ne 1000m lartesi. Bimet me karakteristike te ketij brezi bimore jane disa lloje dushqesh si: bliri, frashri, malleza, panja etj. Gjithashtu paraqitet edhe brezi i ahut te perziera me haloret si pisha, e cila eshte shume e perhapur ne rrjedhen e mesme te perroit, ndersa ne lartesite me te medha ka perhapje me te gjere lis, si pjese e ahishteve. Ahishtet perbejne edhe fondin kryesor te lendeve drusore qe perdoren nga banoret e zones. Zona përmban ahun, bredhin, pishen, dhe specie lisi, si dhe lloje të tilla si shelg dhe bredhin në shpatet veriore të pellgut ujëmbledhës.

Specie kryesore të florës jane: Ahu, Pisha e zeze, Bredhi, Dushqet, Bushi dhe me rralle takohen Meshtekna, Arrneni, Frasheri, Ajdesi, Panja, Ajshja, Shelgu, Lisi, Lajthia,

Shkoza, Melleza, Vidhi, Vodheza e eger, Qershia e eger, Boronica, Gorrica, Dardha e egër, Trendafili i eger, Çaji i malit, Sanza, etj. Karakteristike e kesaj zone eshte perhapja e gjere e pishes. Ne kuotat me te siperme kemi kullotat subalpine dhe alpine, te cilat perdoren edhe per verimin e bagetive.

➤ *Fauna*

Zona, per shkak te kushteve te vecanta te regjimit atmosferik, klimatik e gjeologjik, eshte e pasur ne bimesi dhe ne faune. Fauna dhe flora formojne nje sistem ekologjik teper kreativ dhe me vlera mjedisore. Fauna eshte karakteristike e faunes qe jeton ne zonen e pyjeve te dushkut, ahut dhe bimeve te tjera gjethegjera. Zona ka edhe faune te eger te larmishme por si kudo ne vendin tone ajo eshte demtuar shume nga gjuetia pa kriter depertimi i njeriut,

nga perdorimi I kimikateve, etj. Zona e studiuar per ndertim te vepres hidroenergjitike lidhet e komunikon si habitat, mjedis ushqimor, riprodhues dhe migrues. Nder llojet e botes shtazore permendim kafshet tipike si derri i eger (sus Skrofa) qe tani gjendet shume rralle. Ne kete lugine degradimi i pyjeve dhe prerja e tyre eshte shume e vogel dhe ka bere qe keto specie te takohet rishtazi. Ne zone mund te gjenden edhe ujku (Canis Lupus), lepuri (Lepus Europeus), dhelpra (Vulpus-Vulpus), shqiponja, thelleza, pellumbi, bagetia e imet vecanerisht dhia e eger, kaprolli, ariu i murrme, vjedulla, dhelpra, ketri, nusja e lalës, skifteri. Më të rrallë janë: zardafi, derri i egër, kaprolli, dhia e egër, rrëqebulli etj. Në zonë hasen edhe shpendë si bufi etj. Kullotat alpine por edhe brezat e tjere bimore jane perdorur shume per blegtorine e imet, ku gjate veres ne to verojne tufa me dele nga fshatrat e zones.

➤ **INFORMACION PËR PRANINË E BURIMEVE UJORE, NË SIPËRFAQEN E KËRKUAR NGA PROJEKTI DHE NË AFËRSI TË TIJ**

Pellgu ujëmbledhës i përroit te Grabovës ne pjesën e tij te sipërme përfshihet ne nënzonën klimatike mesdhetare malore juglindore dhe pjesërisht (pjesa e poshtme) ne nënzonën klimatike mesdhetare kodrinore qendrore. E para karakterizohet nga dimra te ftohte e te lagësht dhe verëra të freskëta. Pellgu ujëmbledhës deri ne aksin e hidrocentralit shtrihet pothuajse i teri ne nënzonën klimatike mesdhetare malore juglindore. Për te karakterizuar regjimin termik, me afër pellgut ujëmbledhës ndodhet stacioni meteorologjik i Gramshit i cili ndodhet rreth 25 km. larg nga qendra e pellgut, por me lartësi te vendosjes 200 m. mbi nivelin e detit. Ne fakt ndryshimi ne lartësi është i madh. Për këtë arsye këtu jepet një përshkrim i përgjithshëm i kushteve klimatike te pellgut nëpërmjet përshkrimit te kushteve te nënzonës klimatike mesdhetare malore juglindore, pavarësisht se pranohet qe për arsyet e mësipërme kjo nënzonë paraqitet me pak e njohur nga pikëpamja klimatike ne krahasim me nënzonat e tjera klimatike te territorit te vendit.

Për te karakterizuar regjimin e reshjeve atmosferike ne pellgun ujëmbledhës te përroit te Grabovës jemi nisur nga te dhënat shumëvjeçare te stacionit meteorologjik Grabovë e Sipërme ($\varphi = 42^{\circ} 48 \text{ min.}$ dhe $\lambda = 20^{\circ} 25 \text{ min.}$), i cili ndodhet pothuajse ne qendër te pellgut, me lartësi 1250 m. mbi nivelin e detit, pra pasqyron mire kushtet pluviometrike te pellgut ujëmbledhës. Sasia e reshjeve atmosferike qe bie gjate vitit, sipas te dhënave te këtij stacionit meteorologjik është 1316 mm. ne vit, me luhatje ne vite te veçante nga 870 mm/vit ne 2420 mm/vit pra ne raport mesatar 1 me 2.8. Shpërndarja e reshjeve gjate vitit është relativisht uniforme. Sasia me e madhe e reshjeve është e përqendruar ne periudhën nëntor-shkurt, ku bie me shume se 40% e sasisë vjetore te tyre. Muaji me më shume reshje gjate vitit është nëntori i pasuar nga dhjetori.

Muaji me më pak reshje gjate periudhës shumëvjeçare është gushti, me sasinë mesatare shumëvjeçare prej 60 mm. ose 4,6% te sasisë vjetore. Raporti mesatar midis muajit me më shume reshje dhe atij me më pak, gjate periudhës shumëvjeçare, është 1 me 2,5. Pellgu

ujëmbledhes I HEC. SHENEPREMTE me një sipërfaqe ujëmbledhëse prej afro 8km². Veprat e marrjes janë vendosur në një kuote +1713m dhe 1385m mbi nivelin e detit.

➤ **NDIKIMET E MUNDSHME NEGATIVE NË MJEDIS TË PROJEKTTIT, PËRFSHIRË NDIKIMET NË BIODIVERSITET, UJË, TOKË DHE AJËR;**

➤ *Ndikimi në atmosferë*

Ndikimi gjatë ndërtimit: Gjatë fazave të ndërtimit të Hec SHENEPREMTE dhe gërmimeve do të ketë emëtim pluhurash dhe gazesh nga lëvizja e automjeteve dhe makinerive të ndërtimit dhe ky ndikim negativ në cilësinë e ajrit do të jetë i përkohshëm. Gazet e dëmshme të çliruara nga djegia e karburantit të automjeteve dhe pluhurat mund të krijohen gjatë fazes së ndërtimit të Hec SHENEPREMTE, por gjithnjë pa i kaluar limitet e lejuara.

Ndikimi gjatë shfrytëzimit: Ndërkohe që gjatë shfrytëzimit të Hec SHENEPREMTE nuk do të ketë emëtime gazesh të dëmshme. Theksojmë se keto burime gjeneruese të energjisë elektrike janë të pastra, çka ndihmojnë në riciklimin e gazrave me efekt sere. Nuk duhet harruar interesin publik në riciklimin e gazrave me efekt sere nga keta operatore të Hidrocentraleve, duke qenë se vendi ynë ka nënshkruar disa konventa mbi mbrojtjen e mjedisit, ku këto aktivitete mund të kreditojnë kredite të Karbonit. Kjo padyshim paraqet një ndikim pozitiv të impianteve të vegjël hidroelektrike për të cilat duhet të merren parasysh dhe masat e përshtatshme që e mbështesin keto lloj projektesh për të zvogëluar barrën ekonomike për operatorët e hidrocentraleve të vegjël në këtë zone, pasi deri tani, keta operatorë të Hec-esh të vegjël e ofrojnë kete “sherbim falas” pa u subveccionuar në asnjë formë nga shteti ynë.

Masa parandaluese: Emëtimet e pluhurave dhe gazeve nga makineritë dhe automjetet do të jenë brenda normave të lejuara, prandaj nuk është e nevojshme të merren masa parandaluese paraprake. Sipërmarrësi I punimeve duhet të respektojë standardet e zbatimit të punimeve, ku për këtë pjesë është e rëndësishme, që automjetet e transportit të dherave të përdorin mbulesat gjatë transportit për në vendgrumbullimin e dherave si dhe të kenë goma të lara në momentin kur hyjnë në rrugë rurale ose kombëtare. Gjithashtu, të gjitha makineritë dhe automjetet e transportit duhet të jenë të kolaudura gjatë kohës së përdorimit për ndërtimin e centralit.

➤ *Ndikimi në regjimin dhe përdorimin e ujrave*

Ndikimi gjatë ndërtimit: Gjatë fazave të ndërtimit të Hec SHENEPREMTE nuk do të ketë ndryshim në regjimin e ujrave dhe përdorimin e ujrave. Do të ketë një zhvendosje pjesore të aksit të lumit gjatë ndërtimit të veprës së marrjes, në mënyrë që të bëhet e mundur ndërtimi në të thatë. Kjo është praktikë ndërtimore, e cila në thelb nuk e zhvendos lumin nga shtrati natyror i saj gjatë fazes së ndërtimit të hidrocentralit.

Ndikimi gjatë shfrytëzimit: Në këtë fazë, realizimi i projektit për ndërtimin e Hec SHENEPREMTE do të ndikojë në regjimin e ujrave të lumit. Ujërat e shirave që bien, duke u bashkuar dhe me ujërat sipërfaqësore të degëve përbërëse të tjerë më të vegjël,

ushqejne rrjedhjen ne segmentin e lumit, që ndikohet nga ndërtimi i Hec SHENEPREMTE. Ujërat sipërfaqësore do të pësojnë ndryshime, sepse:

- Do të ketë shmangie të sasisë së ujit të lumit (po aq sa **prurja llogaritëse** për Hec SHENEPREMTE), çka bën që sasia e munguar e ujit në aksin e lumit të mungojë dukshëm gjatë fazës së shfrytëzimit (operimit) të Hec SHENEPREMTE, por mund të theksojmë se nga aksi ku Veprat e marrjes do të ndërtohet deri tek godina e centralit zhvillohen degë ujore ushqyese të lumit, të cilat ruajnë ekuilibrat ekologjike të lumit.
- Projekti nuk do të ndikojë negativisht në ujërat sipërfaqësore që mund të perdoreshin nga komuniteti për ujitje.
- Nuk do të ketë ndikim domethenes ne ujerat nentokesore, sepse nuk do të krijohen basene të medhenj ujore per rregullimin e regjimit te prurjeve.
- Lumi nuk do të thahet dhe nuk do të krijohen probleme me shtratin e tij të vjetër, sepse do të përdoret vetëm një pjesë e sasisë së prurjeve të tij.
- Nuk do të krijohen rreziqe të mundshme nga projekti për permbajtje për popullsinë e zones, sepse përveç prodhimit të energjisë së paster elektrike do të disiplinojë edhe ujërat ne kete segment.

Ne zonen e projektit nuk ka perdorues te tjere te ujit. Ne zonën e Lenies dhe ato përreth nuk merret uje nga perrenjte qe shfrytezohen nga hec-i per vaditjen e tokave bujqësore. Ato ujiten me ujërat e perrenjve te tjere dhe nuk ndikohen nga perrenjte qe jane paraqitur per shfrytezim hidroenergjitik

➤ *Ndikimi ne balancen e ekosistemit. Prurjet ekologjike*

Ne pjesen midis vepres se marrjes dhe godines se centralit nga ndertimi i Hec.SHENEPREMTE ka disa perrenj te tjere me te vegjel qe e furnizojne lumin dhe kane vlera jetike per shume gjallesa ujore si amfibe, krimba, bime ujore, etj, te cilet bejne pjese ne zinxhirin ushqimor te mjedisit uxor dhe tokesor. **Do te kete ndryshim te parametrave ekologjike si pasoje e marrjes se nje sasive te ujit per t'u shfrytezuar nga vepra.** Ndikimi do të jete me domethenes ne pjesen e lumit ku do të ndërtohet Veprat e marrjes se Hec-it, ndersa ne pjeset e poshtme te tij, parametrat do të kalojne ne gjendje me te ekuilibruar natyrore, sepse lumi ushqehet nga disa burime dhe kontribute te tjera ujore te cilat minimizojne ndikimin.

Bilanci biotik do të ketë ndryshime të vogla ne segmentin e lumit, ku do ndërtohet Veprat e marrjes se Hec-it, por ne rrjedhen e poshtme qe eshte edhe pjesa me dinamike llojore dhe numerike rivendoset gjendja normale si pasoje e shtimit te ujit nga afluenteve te ketij lumi. **Duke qene se shfrytezimi i ujerave nga vepra hidroenergjitike ne periudha kritike do te jete i kufizuar, kjo ben te mundur ruajtjen e ekuilibrit ekologjik te basenit uxor.** Mbeshtetur ne kete studim dhe ne kerkesat e ligjit nr.111/2012, datë 15/12/2012 «Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore », Neni 4, pika 41: “Prurje me qëndrueshmëri 355 ditë (Q₃₅₅)” është prurja bazuar në prurjen e mesatareve ditore të studimit hidrologjik, e cila nuk tejkalohet më shumë se 355 ditë në një vit. Kjo nënkupton se mesatarisht prurja natyrale

është më e vogël se vlera e Q_{355} vetëm për 10 ditë të vitit“ eshte percaktuar prurja ekologjike per vepren e Marrjes te Hec.SHENEPREMTE, qe i korrespondon prurjes Q_{355} dite, qe siç e percakton Ligji nr 111/2012, datë 15/12/2012.

-Prurja ekologjike Q_{355} per vepern e marrjes si me poshte:

Hec.SHENEPREMTE

Prurja llogaritese

$Q_{log} = 0.6 m^3/sek$ (SHENEPREMTE)

Uji per ekologji

$Q_{ekol} = 0.04 m^3/sek$ (SHENEPREMTE)

Uji per vaditje

$Q_{vad} = 0 m^3/sek.$ (SHENEPREMTE)

➤ *Ndikimi ne perberjen e Flores*

Zona ku do te ndertohet Hec SHENEPREMTE ka nje ekosistem te pasur dhe te formuar ne aspektin biotik. Zbatimi i projektit dhe zhvillimi i tij nuk ndikojne negativisht ne menyre domethenese ne humbjen dhe demtimin e habitateve si dhe te specieve bimore ne zonat ku ai ushtron aktivitetin e tij. Do te kryhen punime ne zona me bimesi te paket ne forme dushqesh, ahishtash dhe ambientet ku do te behen ndertimet e Hec SHENEPREMTE do te pasurohen me rigjelberim vendas. Por edhe godina e Hec SHENEPREMTE do harmonizohet me ndertimet karakteristike te zones duke mos thyer pamjen vizive te peizazhit te lugines se lumit.

Nga projekti do te priten nje sasi e vogel vegjetacioni ahu natyror gjate ndertimit si gjate hapjes se traseve te tubacionit te renies se turbinave te Hec-it dhe vendosjes se tyre, godines se Hec-it, etj. Keto jane kosto te pranueshme per projekte te tilla qe kane si qellim prodhimin e paster te energjise elektrike me perfitim per ekonomine kombetare dhe sidomos te popullsisë se rajonit ku do te ndertohet Hec - i.

Shoqeria investitore krahas zbatimit te projektit inxhinierik do te hartojë nje plan rehabilitimi te zones se projektit, vecanerisht aty ku toka i eshte nenshtuar punimeve te germimit, e cila do te zbatohet gjate kohes se zbatimit te projektit ku psh pas perfundimit te punimeve te ndertimit ne vepren e marrjes dhe vazhdimit te tyre tek tubacioni I presionit, do te behet rehabilitimi i zones perreth vepres se marrjes ne menyre qe mjedisi perreth te rifitoje gjendjen e meparshme duke rritur edhe qendrueshmerine e shpateve per shkak te zhvillimit rrenjor te bimesise se re.

➤ *Ndikimi ne perberjen e Faunes*

Fauna e zones perbehet nga lloje natyrore dhe te kultivuara. Demtimi me i madh i faunes, ka ndodhur gjate degradimit te pyjeve ne vitet e tranzicionit. Zbatimi i projektit dhe zhvillimi i tij nuk ndikojne negativisht ne humbjen dhe demtimin e habitateve si dhe te

specieve shtazore ne zonat ku ai ushtron aktivitetin e tij, por do të përmirësojë treguesit mjedisorë në drejtim të ruajtjes së specieve ujore nga vepra hidroteknik.

Gjate fazes se ndertimit se Hec SHENEPREMTE mund te kete zvogelim te perkohshem te numrit te specieve per shkak te trembjes se tyre nga levizjet dhe zhurmat qe shkaktojne makinerite dhe automjete apo prishjes rastesore te foleve gjate tjetersimit te siperfaqes.

Gjate fazes se shfrytezimit keto dukuri do te zbehen. Theksojme qe per shkak te projektit nuk do te lejohet zvogelim te habitatit te specieve ujore, sepse lumi bashke me deget e saj perben nje ekosistem me vlere jetike per shume specie ujore (si amfibe, krimba, bime ujore, etj) te cilet jane pjese e rendesishme e zinxhirit ushqimor ne ambientin ujqor.

Foto nga terreni, shtrati I perrenjve

Masa parandaluese: Per te shmangur demtime te foleve apo ndonje rruge qe specie ujore perdorin per migrim si psh amfibet (bretkosat) etj duhet te kryhet nje kontroll me qellim identifikimin e ketyre rasteve pergjate trasese se gjurmes se projektit. Ne rastet e identifikimit te rasteve te tilla, atehere projektuesit duhet te japin zgjidhje per moscenimin e tyre. Gjithashtu, të gjitha makineritë dhe automjetet e transportit duhet të jenë të kolaudura gjatë kohës së përdorimit për ndërtimin e centralit ne menyre qe zhurmat qe prodhohen nga makinerite gjate punes te jene brenda normave te lejuara.

➤ *Ndikimi ne Erozion*

Degradimi fizik dhe erozioni i tokes mund te jene problem per shkak te terrenit. Sic eshte e shpjeguar edhe ne studimin gjeologjik toka ku do te ndertohet vepra eshte e qendrueshme dhe jane bere llogaritjet e nevojshme qe objektet dhe terreni ku ato do te ndertohen te jene po ashtu te qendrueshme.

Ne zonen qe analizohet, projekti i propozuar do te kete impakt pozitiv. Nderhyrjet per ndertimin e veprave do sistemojne terrenin per shmangien e erozionit (sepse do te jete edhe ne favor te projektit). **Nuk do te kete erozion te tokes** dhe do te behet disiplinimi i ujerave te lumit qe ne periudhe reshjesh masive behen te rrembyeshem. Edhe nga shkarkimi i ujerave pas daljes nga turbina/at nuk do te kete probleme erozioni, sepse ato do te derdhen

ne shtratin e lumit. Ndikim shume pozitiv do te jape edhe plani i rehabilitimit qe do te zbatohet jo vetem gjate traseve perkatese ne kete projekt, por edhe ne vende te tjera ne menyre qe te rritet siguria gjate ndertimit te hidrocentralit dhe shfrytezimit te saj. Ky planrehabilitim pervec zhvillimit te bimesise mundeson edhe zvogelimin e erozionit te shpateve gjate traseve duke rritur qendrueshmerine e tyre.

➤ *Ndikimi ne mjedisin Human*

Realizimi i projektit për ndërtimin i Hec SHENEPREMTE nuk do te kete ndikime ne levizjen apo zhvendosjen e popullates se zones. Nga raporti i vepres si planvendosje me komunitetin ben qe vepra te mos influencoje negativisht ne demografine komunitare, pasi referuar tipit te hidrocentralit me derivacion, Veprat e marrjes nuk eshte e tipit “dige” (si psh diga e Fierzes, Komanit etj), e cila krijon siperfaqe ujore qe permbyt toka. Studimi dhe realizimi i tij ka si objektiv kryesor prodhimin e energjisë elektrike, e cila **do të ndikojë pozitivisht në përmirësimin e kushteve të jetesës së komunitetit të zones, duke ju krijuar mundesi punesimi**, i cili mund te jete sezonal (gjate ndertimit) ose i perhershem (gjate shfrytezimit).

Vepra do te ndikojne ne furnizimin me energji elektrike duke hyre ne sistemin energjitik kombetar ose duke sherbyer si nje garanci energjitike rezerve per zonen.

➤ *Ndikimi ne Qarkullim dhe Infrastruktura*

Projekti nuk do te kete ndikim negativ ne infrastrukturen rrugore te zones ku do te ngrihet e do te funksionojne Hec -i. Ndikim do te kete vetem gjate fazes se ndertimit per shkak te rritjes se fluksit te makinave. Qarkullimi i tyre do te shihet, sipas mundesise, te behet gjate orareve kur nuk ka ngarkese te madhe ne rruge. Gjate fazes se shfrytezimit qarkullimi i automjeteve do te jete i kufizuar dhe nuk do te perbeje rrezik domethenes per aksidente. Korridorët e hyrje-daljeve ne veper dhe rruget komunikuese te objekteve behen ne vende të pershtashme e pa prishur breza pyjor te breglumit. Rruge te reja qe mund te hapen nga shoqeria per ne objektet e Hec-it nuk ka, por vetem ato ekzistuese do te rehabilitohen dhe mirembahen ne nevojte te vepres dhe te komunitetit te zones.

➤ *Ndikimi ne habitatet, Objektet me Status te Cilesuar*

Veprat hidroteknike e Hec-it do te jene te mbuluara ne nje shtrirje nga Veprat e marrjes deri ne derdhje. Ne zonen e zgjedhur per projektin ne fjale nuk ka habitate apo objekte me status te percaktuar pasi zona ku keto nenobjekte do te ndertohen nuk ben pjese ne ndonje zone me status mbrojtës. **Eshte respektuar ligji 81/2017 “Per zonat e mbrojtura” Neni 17. Kanali i derivacionit nga vepra e marrjes nr 1 deri te baseni i presionit do te jete mbi 200 metra nga zona e mbrojtur, monument i natyres “ Liqeni i Zi” shpallur me vendim nr. 676, date: 20.12.2002, kategoria e 3 e zonave te mbrojtura. Bazuar ne koordinatat e hec Shenepremte te gjitha objektet ndodhen jashte zones se mbrojtur, duke respektuar dhe zonen buferike te saj, 200 m.**

KOORDINATAT E HIDROCENTRALIT SHENEPREMTE			
SISTEMI KOORDINATIV GAUSS-KRUGER			
EMERTIMI	X	Y	Z
VEPRA E MARRJES NR.1, Niveli I-re	4452429.8	4514754.3	1713
VEPRA E MARRJES NR.2, Niveli II-te	4450641.4	4514130.9	1385
VEPRA E MARRJES NR.3, Niveli II-te	4450789.2	4514927.9	1385
BASENI I PRESIONIT NR.1, Niveli I-re	4451736.1	4514373.4	1660
BASENI I PRESIONIT NR.2, Niveli II-te	4450237.5	4514522.1	1380
GODINA E HIDROCENTRALIT	4449523.0	4514455.1	1150

HEC.SHENEPREMTE, KOORDINATAT E NENOBJEKTEVE

KOORDINATAT E HIDROCENTRALIT SHENEPREMTE		
SISTEMI KOORDINATIV KRGJSH		
EMERTIMI	X	Y
VEPRA E MARRJES NR.1	536732.2	4514561.1
VEPRA E MARRJES NR.2	534951.1	4513917.4
VEPRA E MARRJES NR.3	535089.8	4514716
BASENI I PRESIONIT NR.1	536042.9	4514172.3
BASENI I PRESIONIT NR.2	534542.8	4514303.9
GODINA E HIDROCENTRALIT	533829.1	4514228.8

➤ *Ndikimet ne peizazh dhe ne Trashegimine Kulturore Estetike*

Peizazhi nuk do te demtohet nga ndertimi i veprave se ato do te ndertohen ne harmoni me mjedisin ekzistues. Aktiviteti, per vete natyren e punes dhe te nderhyrjes ne mjedis nuk paraqet ndonje ndikim te madh negativ direkt apo indirekt.

Zbatimi i projektit per ndertimin e Hec-it do të ndikojë në peizazhin ku ai do të kryejë aktivitetin e tij. Kjo do të konsistoje në atë që projekti shoqerohet me përmirësimin e infrastruktures rrugore ekzistuese dhe ruajtjen e brigjeve te lumit nga erozioni.

➤ *Ndikimet e emetimeve kimike ne toke*

Realizimi i projektit nuk ka ndikime negative afatgjata ne aspektin e ndikimeve kimike dhe depozitimeve ne token dhe rrethinat ku do te zhvillohet projekti. Gjate fazes se ndertimit te Hec SHENEPREMTE mund te kete derdhje aksidentale te karburanteve te automjeteve apo solventeve megjithate firma zbatuese merr persiper shmangien e tyre ne vend.

Sipas VKM-së Nr. 866, datë 4.12.2012 “Për bateritë, akumulatorët dhe mbetjet e tyre” dhe në përputhje me VKM-në nr.371 datë 11.06.2014 “Për miratimin e rregullave për dorëzimin e mbetjeve të rrezikshme dhe të dokumentit të dorëzimit të tyre” në rastet e gomave të makinerive të dëmtuara apo baterive, edhe pse do jenë në sasi të vogla, shoqëria sipërmarrëse e zbatimit të punimeve do të bëjë dorëzimin e tyre në përputhje me standardet e legjislacionit shqiptar në shoqëritë e licencuara nga shteti shqiptar për grumbullimin e tyre.

➤ *Ndikimi ne perdorimin e tokes dhe burimeve*

Realizimi i projektit nuk ka ndikime negative ne cilesine e tokave bujqesore te zonave ku do zhvillohet projekti si dhe ne “sterilizimin” e burimeve minerale dhe ne alternativat e tjera te perdorimit te tokes ne aspektin e zhvillimit bujqesor.

➤ *Ndikimi ne sistemin e ujitjes dhe kullimit*

Siç u identifikuar edhe më lart ne zonen e Lenies dhe ato perreth saj ka siperfaqe tokash bujqesore, te cilat sigurojne ujin nepermjet kanaleve vadites, **por qe kjo sasi uji sigurohet nga perrenj te tjere dhe jo keto te paraqitur ne studim.**

➤ *Ndikimi ne ujerat nentokesore*

Ndikimi gjate dhe nga ndertimi: Per çdo shesh ndertimi te veprave perberese ndikimi ne mjedisin ujqor nentokesor do te jete minimal per vete faktin se zonat ku do te ndertohen keto vepra, nga projekti eshte parashikuar qe do te kete germim te gropes per bazamente nga 2 deri ne 5m nen nivelin e siperfaqes se tokes per vendosjen e tyre dhe ndodhen prane shpateve te lumit te Grabovces. Nuk do te jete e nevojshme perdorimi i pompave te ujit me fuqi te madhe pasi efekti i permbyjtesve te ketyre zonave.

Ndikimi nga operimi dhe mirembajtja: Nuk do te kete ndikim ne toke dhe gjate operimit dhe mirembajtes se tyre ne nivele te ndjeshme. Kujtojme qe keto tip hidrocentralesh me derivacion ndryshojne shume nga hidrocentralet me dige si psh Komani, Fierza, te cilat

krijojne basene ujqore perpara diges duke krijuar nje gjendje te re ekuilibri per ujqrat nentokesore dhe per kete arsye gjate shfrytezimit hartohet nje plan menaxhimi per nivelet e shfrytezimit te basenit ujqor te krijuar, pasi nje “ndryshim i shpejte” i nivelit te ujqit ne basen (kjo per shkak te shfrytezimit te ujqit per prodhim energjie gjate orareve te pikut etj) mund te sjelle pagendrushmeri te shpateve te basenit (rezervuarit te ujqit te krijuar) per shkak se ujqrat nentokesore gjate levizjes per shkak te “depresionit” te krijuar nga ky “ndryshim i shpejte” i nivelit te ujqit ne basen merr edhe grimca te vogla, duke krijuar mundesine e rreshqitjes se shpateve. Pra, ne thelb hidrocentrali nuk ndikon ne ujqrat nentokesore te zones ku po ndertohet.

Masa parandaluese: Nuk jane te kerkuar masa zbutese. Per procesin e ndertimit nuk do te kete rrezik nga derdhjet aksidentale te vajrave lubrifikues, sepse vajrat do te grumbullohen ne nje mjedis te izoluar dhe te shtruar per te shmangur ndotje te tokes nga pikimet, ndersa ujqerat nentokesor ku do te kene kontakt me ujqin e lumit cdo mundesie ndotje. Keto vajra ruhen ne perkujdesje dhe konfrom kushteve teknike. Ne ditet e sotme produktet e vajrave ftohes per kontenierin, shiten konfrom kushteve te percaktuar nga standartet europiane sic eshte permbajtja e PCB-se (Polychlorinated biphenyls), ne keto produkte lubrifikim

➤ *Ndikimi ne ujqerat siperfaqesore*

Ndikimi gjate dhe nga ndertimi: per cdo nenproces te ndertimit, ndikimi ne mjedisin ujqor siperfaqesor do te jete i moderuar. Gjithashtu, depozitimi i mbetjeve te ngurta qe do te prodhohen nga procesi i ndertimit do te jete ne distanca te largeta nga ky burim ujqor i levizshem.

Ndikimi nga operimi dhe mirembajtja: nuk do te kete ndikim ne toke gjate operimit dhe mirembajtes se tyre ne nivele ndikuese negative te ndjeshme. Ndikimi kryesor do te jete gjate fazes se ndertimit te ketyre strukturave te nevojshem per kete proces.

Masa parandaluese: Nuk jane te kerkuar masa zbutese. Per procesin e ndertimit nuk do te kete rrezik nga derdhjet aksidentale te vajrave lubrifikues, sepse vajrat do te grumbullohen ne nje mjedis te izoluar dhe te shtruar per te shmangur ndotje te tokes nga pikimet, ndersa ujqerat nentokesor ku do te kene kontakt me ujqin e lumit cdo mundesie ndotje. Keto vajra ruhen ne perkujdesje dhe konfrom kushteve teknike. Ne ditet e sotme produktet e vajrave ftohes per kontenierin, shiten konfrom kushteve te percaktuar nga standartet europiane sic eshte permbajtja e PCB-se (Polychlorinated biphenyls), ne keto produkte lubrifikim

➤ *Ndikimi ne klime dhe ajer*

Ndikimi nga ndertimi: ne terma te shkurtuar dhe te faktit qe ndikimi do te jete lokal, ndotja e ajrit do te kuptojme prishjen e cilesise se ajrit perreth zones nga punimet e ndertimit sic jane pluhurat nga procesi i germimeve dhe pergatitjes se betonit per bazamentin, te cilat do te shtohen me shume gjate perdorimit te punimeve me pajisje ne procese me materiale te -thata, ne periudhen e pranveres, veres dhe vjeshte. ky proces do te ndikoj gjate procesit te ndertimit te bazamenteve, si montimi i shtyllave ne terren edhe pse ndikimi do te jete i vogel dhe i lokalizuar, si dhe ndikimi nuk do te jete shkak i ndryshimeve klimaterike.

Ndikimi nga operimi dhe mirembajtja: nuk do të kete ndikim gjate operimit dhe mirembajtes se tyre. Ndikim nga mjetet rrugore qe do te perdoren gjate mirembajtes nuk do te ndikojne ne cilesine e ajerit, ndikimi eshte i pa perfillshem per cdo veper apo seksion te ketij projekti.

Masa parandaluese: Ky projekt nuk ndikon ne keto elementet mjedisore si psh nga çlirime te pluhurave apo gjate germimit, etj. Ndersa nga linjat e transmetimit qe do te ndertohen per disa site qe te furnizohen me energji, perreth kurores se telave mund te shkaktojne nje jonizim minimal te ajrit nga linja e transmetimit, edhe pse eshte karakteristike tipike e tyre por ne veçanti per Linjat e Tensionit te Larte.

➤ *Ndikimi ne turizem*

Ndertimi i Hec SHENEPREMTE shoqerohet me permiresimin e infrastruktures rrugore ne afersi te Hec-it, e cila e kombinuar me bukurite e rajonit, gjithmone do te jete atraktiv per turistet vendas dhe te huaj.

➤ *Ndikimi ne ekonomi*

Ne zonen e Lenies dhe ato qe zhvillohen perreth lumit Grabove, fshataret pergjithesisht jetojne me bujqesi, blegtori dhe duke u bazuar edhe ne te ardhurat e siguruara nga emigracioni. **Projekti do te krijojë mundesine e punesimit te banoreve te zones duke ndikuar direkt ne rritjen ekonomike te tyre dhe indirekt ne rritjen e ekonomise se bashkise Gramsh.** Me prodhimin e energjise elektrike nga ky projekt, gjithashtu, do te kete zhvillim edhe industria e lehte dhe ushqimore zonale dhe do te zgjerohen edhe sherbimet. Ndikimi i ketij aktiviteti ne rang lokal do te jete pozitive dhe me impakt ne rendesishem per komunitetin e zones perreth. Per cdo shesh qe do te shfrytezohet cdo pronar toke do te marre qera apo do t'i blihet konform kushteve te percaktuar ne kontrate. Ndersa ne rang rajonal aktiviteti do te kete ndikim te moderuar ne te ardhurat ekonomike nga te ardhurat qe do te fitohen nga pagimi i taksave vendore, TVSH, Sigurime, etj dhe mundesi punesimi ne rang rajonal.

Për të ndërtuar hidrocentralin, siç u tha me sipër, duhet të kemi në dorë marrëveshjen e të dyja palëve. Për të gjitha këto shoqëria është e detyruar të marrë lejet perkatëse nga Ministria e Kultures. ,Ministria e Mjedisit, pushteti vendor , agjencite e basenit uxor etj dhe ne fund nga KKT-ja per marrjen e Lejes se Ndertimit. Pas përfundimit të ndertimi dhe montimit të instalimeve për arsye teknike bëhet një test elektriciteti dhe një test për matjen e fuqisë së fushës elektro-magnetike. Pas përfundimit të këtyre testeve dhe marrjes prej tyre rezultatet e parapritura, merret një çertikatë e përhershme sigurie. Me marrjen e kësaj çertifikate mbyllet e gjithë procedura ligjore.

➤ *Furnizimi me energji elektrike*

Zona furnizohet me energji elektrike pa nderprerje, por prerjet sporadike te energjise e kane prekur dhe ate rralle here e kryesisht gjate dimrit si pasoje e difekteve nga ngricat, e theksuar

kjo sidomos ne fshatra. Megjithate, jane bere perpjekje per te permiresuar infrastrukturen e energjise elektrike ne kete drejtim. **Ndertimi i ketij Hec-i rrit kapacitetin prodhues te energjise elektrike dhe i vjen me afer kerkesave te banoreve prane tij.**

➤ ***Ndikimi ne Shendetin Human***

I vetmi ndikim ne shendetin e njerezve eshte ai i situatave jonormale qe mund te shkaktohen gjate ndertimit te veprave. Zbatimi i rregullave te sigurimit teknik e minimizon kete impakt.

Personeli i cili do te punoje gjate shfrytezimit te vepres do te jete i kualifikuar dhe i trajnuar si per sigurimin teknik ashtu edhe per rreziqet e mundshme.

➤ ***Ndikimet e projekteve te tjera qe shoqerojne projektin.***

Infrastruktura e projektuar per ndertimin e Hec SHENEPREMTE dhe linja e energjise elektrike per lidhjen me nenstacionin jane projektuar ne perputhje me kushtet klimatike dhe mjedisore te zones.

- Te gjitha ndertesat apo strukturat e vendosura ne lartesi duhet te pajisen me rrufepritesa statike ne menyre qe te presin rrufete e rena ne kohe shtrengatash.
- Mbrojtja mekanike ne vartesi nga instalimet dhe aplikimet e paisjeve elektrike, mbrojtja sipas klasave behet sipas standartit IEC 60529.

Ne tabelat e meposhtme jepen vleresimet dhe identifikimet e impakteve negative dhe pozitive ne forme tabelare, duke ju referuar kerkesave te udhezimit nr.6, date 27.12.2006 “Per miratimin e metodologjise se vleresimit paraprak te ndikimit ne mjedis te nje veprimtarie”.

➤ ***Tabela permbledhese e ndikimeve negative dhe pozitive ne mjedis.***

<i>Lloji i ndikimit ne toke</i>	<i>Identifikimi i ndikimit</i>			
	<i>Gjate ndertimit</i>		<i>Gjate shfrytezimit</i>	
	<i>Po</i>	<i>Jo</i>	<i>Po</i>	<i>Jo</i>
<i>Humbje e tokes per kullote.</i>		X		X
<i>Ndryshime topografike te terrenit.</i>	X			X
<i>Prishja e tokes bujqesore.</i>		X		X
<i>Ndotja e tokes nga rrjedhje.</i>		X		X
<i>Ndotja e tokes nga mbetjet e ngurta.</i>	X			X
<i>Ndotja e tokes nga depozitimet e Llumrave.</i>		X		X
<i>Lloji i ndikimit ne cilesine e ajrit</i>	<i>Identifikimi i ndikimit</i>			
	<i>Gjate ndertimit</i>		<i>Gjate shfrytezimit</i>	
	<i>Po</i>	<i>Jo</i>	<i>Po</i>	<i>Jo</i>
<i>Prodhimi i pluhurit.</i>	X			X
<i>Ndojtja nga hidrokarburet, plumbi dhe aerosolet.</i>		X		X

Ndotja nga monoksidi karbonit dhe dioksidit te squfurit (CO, SO2).		X		X
---	--	---	--	---

<i>Lloji i ndikimit ne floren dhe faunen</i>	<i>Identifikimi i ndikimit</i>			
	<i>Gjate ndertimit</i>		<i>Gjate shfrytezimit</i>	
	<i>Po</i>	<i>Jo</i>	<i>Po</i>	<i>Jo</i>
<i>Shkaterrimi i rendesishem i habitave natyrore.</i>		X		X
<i>Rrezikimi i nderhyrjes ne bimet e ujit.</i>	X			X
<i>Ndertimi i rrugeve te reja qe kalojne perms zones se virgjer.</i>		X		X
<i>Percarje apo izolim te habitave te egra.</i>	X			X
<i>Interference midis rruges natyrale te emigrimit te sisorve.</i>	X			X
<i>Lloji i ndikimit ne uje</i>	<i>Identifikimi i ndikimit</i>			
	<i>Gjate ndertimit</i>		<i>Gjate shfrytezimit</i>	
	<i>Po</i>	<i>Jo</i>	<i>Po</i>	<i>Jo</i>
<i>Trajtimi i ujrave te ndotur.</i>	X		X	
<i>Ndotja e ujit prej pluhurit, plumbit, derdhjeve aksidentale dhe substancave</i>	X			X
<i>Impakti sekondar ne ndotjen e ujit per tokat bujqesore, ujrat nentokesore etj.</i>	X			X
<i>Modifikim ne drenazhimin e ujrave natyrale.</i>		X		X
<i>Ndotja e ujrave siperfaqesore dhe nentokesore nga llumrat</i>	X			X

<i>Lloji i ndikimit ne ndotjen nga</i>	<i>Identifikimi i ndikimit</i>			
	<i>Gjate ndertimit</i>		<i>Gjate shfrytezimit</i>	
	<i>Po</i>	<i>Jo</i>	<i>Po</i>	<i>Jo</i>
<i>Rritja e nivelit egzistues te zhurmave.</i>	X			X
<i>Rritja e nivelit te zhurmave si rezultat i aktivitetit dhe makinave.</i>	X			X
<i>Rritja e nivelit te zhurmave per njerezit.</i>	X			X
<i>Nivel me i larte i zhurmave per kafshet.</i>	X			X

<i>Lloji i ndikimit ne perfitimin e tokes</i>	<i>Identifikimi i ndikimit</i>			
	<i>Gjate ndertimit</i>		<i>Gjate shfrytezimit</i>	
	<i>Po</i>	<i>Jo</i>	<i>Po</i>	<i>Jo</i>

Shkaterrim objektesh.		X		X
Ndryshime te rendesishme ne programet per te ardhmen e perdorimit		X		X
Ndertime objektesh.	X			X
Shpronsime te tokes.		X		X

Lloji i ndikimit ner trashëgimine	Identifikimi i ndikimit			
	Gjate ndertimit		Gjate shfrytezimit	
	Po	Jo	Po	Jo
Ndryshime apo demtime te zonave arkeologjike apo me vlere historike e kulturore.		X		X

Lloji i ndikimit ne energji	Identifikimi i ndikimit			
	Gjate ndertimit		Gjate shfrytezimit	
	Po	Jo	Po	Jo
Perdorim i sasive te medha te karburantit per energjik.		X		X
Rritje te rendesishme te kerkesave per burime ekzistuese te energjise apo kerkesave per tipe te reja te energjise.		X		X
Lloji i ndikimit ne interesin publik (Infrastruktura)	Identifikimi i ndikimit			
	Gjate ndertimit		Gjate shfrytezimit	
	Po	Jo	Po	Jo
Sistemi i ujesjellesit do te kete apo jo nevoje per ndryshim ne kete fushe te interesit publik.		X		X
Energji elektrike.		X	X	
Sistemin e komunikacionit.		X	X	
Sistemin e kanalizimit te ujrave te zeza dhe te bardha.		X		X
Mbetjet e ngurta dhe depozitimi i tyre.	X			X

Lloji i ndikimit ne shendetin e njerezve	Identifikimi i ndikimit			
	Gjate ndertimit		Gjate shfrytezimit	
	Po	Jo	Po	Jo
Krijimi i cfaredo rreziku apo mundesie per		X		X
Krijimi i raportit te njerezve me rreziqet e mundshme per demtimin e shendetit te tyre.		X		X

	Identifikimi i ndikimit			
--	--------------------------------	--	--	--

<i>Lloji i ndikimit ne qarkullim dhe</i>	<i>Gjate ndertimit</i>		<i>Gjate shfrytezimit</i>	
	Po	Jo	Po	Jo
<i>Shtime te rendesishme te qarkullimit te automjeteve.</i>	X			X
<i>Pakesime te vendqendrimeve te automjeteve apo nevoja per vendqendrim te reja.</i>	X			X
<i>Ndikimete rendesishme ne sistemin e Komunikacionit.</i>		X	X	
<i>Ndryshime ne qarkullimin apo te levizjes se njerezve dhe mallrave.</i>		X	X	

Përmbledhje e shkurtër e tipareve të projektit/veprimtarisë dhe vendndodhjes së tij duke treguar nevojën për të bërë vlerësimin e ndikimit në mjedis.

Klasifikimi i projektit ose veprimtarisë:

<i>VNM e thelluar</i>	
<i>VNM paraprake</i>	X
<i>Nuk ka nevojë për VNM</i>	

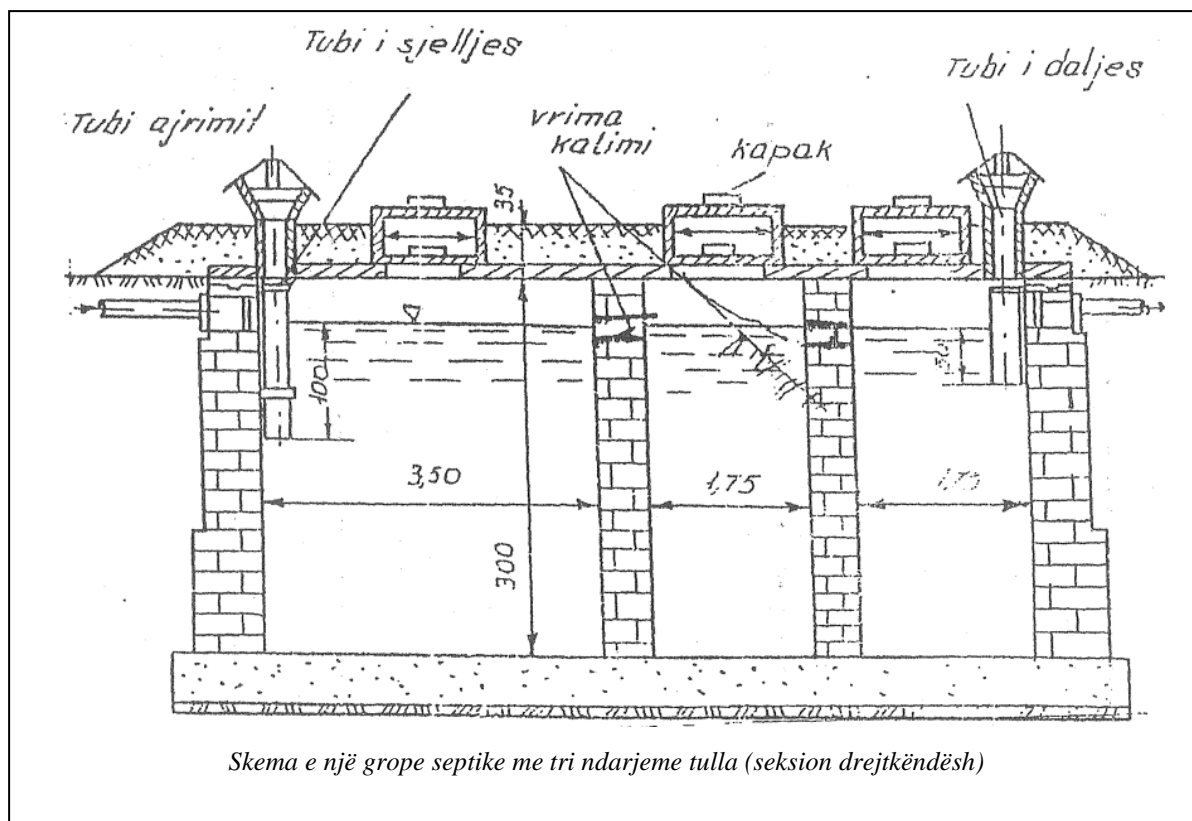
Qellimi themelor i projektit është prodhimi i paster i energjise elektrike duke realizuar vlerësim te përgjithshëm të integruar dhe në kohë të ndikimeve mjedisore të projektit me synim parandalimin dhe zbutjen e ndikimeve negative në mjedis.

Ne kete menyre, do te shfrytezohen rezervat hidroenergjitike te lumit, por gjithnje duke bere te mundur qe nje minimum ujerash te percaktuar ne kete studim gjate gjithe periudhes se funksionimit te lihet te rrjedhe ne shtratin natyror te perrenjve direkt nga veprat e marrjes per arsye ekologjike. Gjate punimeve, do te kete ndikime negative, te cilat do te jene te perkoheshme, sepse do te jene te pranishme vetem gjate fazes se ndertimit te Hec-it. (Ndikimet negative te projektit shpjegohen me hollesi ne kete raporti). Gjate shfrytezimit te tyre, keto ndikime negative nuk do te ekzistojne me, nderkohe qe efektet pozitive nga projekti do te ndihen gjate gjithe kohes ne vijim ku nder to permendim: leverdia ekonomike ne aspektet energjitike per rajonin dhe me gjere, mundesite e punesimit afatshkurter te banoreve te komunitetit prane zones se projektit (gjate kohes se ndertimit te Hec SHENEPREMTE), ose afatgjate (gjate shfrytezimit te Hec - it), etj. Proçesi i vlerësimit do te jete i hapur dhe i administruar me paanshmëri, nëpërmjet pjesëmarrjes së plote te organeve qendrore e vendore, organizatave jofitimprurëse për mjedisin, publikut te zones ku do ndertohet dhe me gjere, propozuesit të projektit dhe personave fizik e juridik, specialiste te kesaj fushe.

- **PËRSHKRIM PËR SHKARKIMET E MUNDSHME NË MJEDIS, TË TILLA SI: UJËRA TË NDOTURA, GAZE DHE PLUHUR, ZHURMA, VIBRIME, SI DHE PËR PRODHIMIN E MBETJEVE;**

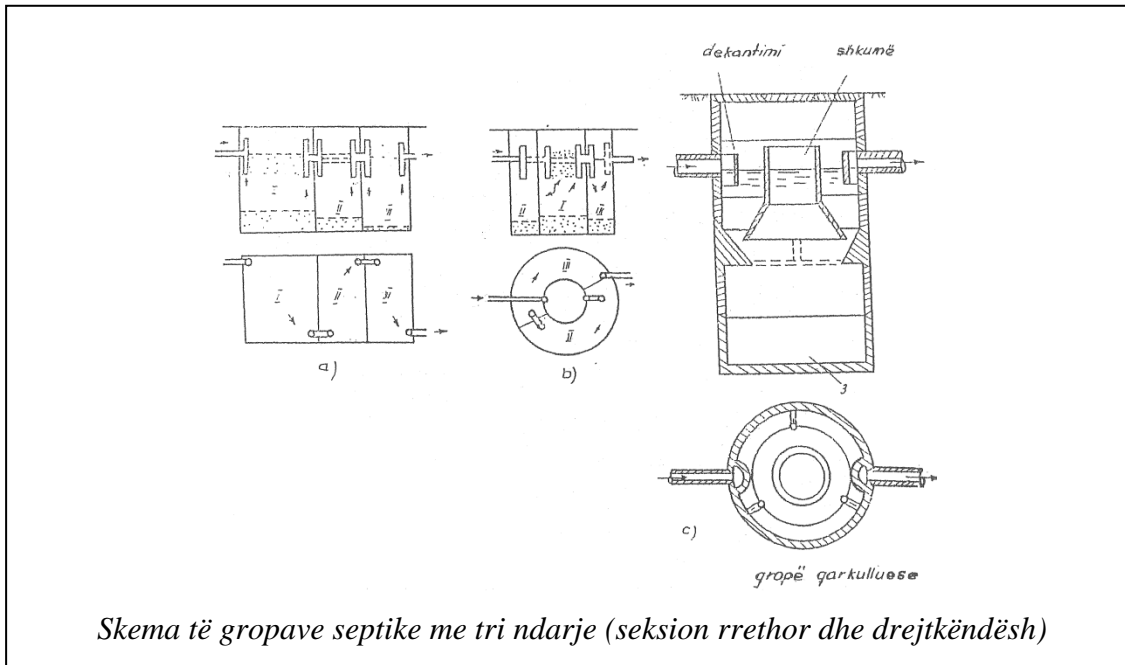
➤ *Trajtimi i ujerave te zeza (te ndotura)*

Zona nuk ka fasilite te trajtimit te ujerave re zeza apo heqjes se mbeturinave te ngurta. Ujerat e zeza te fshatrave qe ndodhen kryesisht ne taracat lumore te degezimeve te perrenjeve te lumit dhe i derdhin ato ne keto perrenj, gje e cila bie ndesh me parametrat e cilesise se ujerave te embel dhe per trajtimin e ujerave me qellim ruajtjen e tokes dhe ujerave siperfaqesore dhe nentokesore nga ndotja , gjate ndertimit te hec-it do te ndertohen gropa septike per trajtimin e ujrave ne godinen e Hec-it. Gjer në kohën e ndërtimit të rrjetit të jashtëm të kanalizimit, ujërat e zeza të dala nga objekte të veçuara apo zona të tëra të qendrave të banuara (në rastin tone të godinës së centralit) mund të mbledhen në gropa septike (të zeza), nga të cilat, në kohë të

caktuara largohen me mjete të ndryshme transporti (autobote etj) të autoritetit përkatës Ujësjiellës Kanalizime sh.a. Në këto gropa lëndët organike që përmbajnë ujërat e zeza kanë aftësi të dekantojnë lehtë meqë shpejtësia e rrjedhjes së këtyre ujrave prodhon gaze me erë të rëndë dhe zvogëlon vëllimin e tij.

Kështu një gropë septike përfaqëson një farë dekantuesi të mbyllur, tek i cili bëhet dekantimi i ujrave të zeza dhe kalbëzimi i llumit të dekantuar. Gropat septike mund të kenë një, dy ose tri ndarje nëpër të cilat ujërat e zeza kalojnë nga e para në të dytën e kështu me radhë. Në seksionin e parë, dekantimi është më i madh, prandaj edhe përmasat e tij merren më të mëdha se të seksioneve të tjera. Llumi, sidomos në të ndarën e parë, ngjeshet mirë dhe zvogëlon vëllimin 3-4 herë. Lëndët në gjendje pezull notojnë në sipërfaqe dhe aty duke u tharë e duke u

ngjeshur formojnë një farë cipe. Në mënyrë që ujërat e zeza të hyjnë normalisht në gropë e të dalin prej saj pa u penguar nga kjo cipë e krijuar, tubat e hyrjes dhe të daljes, si dhe vrimat ndërmjet ndarjeve të gropës pajisen me tridegësh (pjesë T).

Vrimat e lëna në muret ndarëse kanë përmasa (15x15)cm.

Gropat septike ndërtohen me tulla, gurë, me beton monolit ose me element të parapërgatitur prej betoni. Për të mënjeluar dalje e gazeve e të erës së keqe, gropat septike, nga sipër soletës mbulohe me argjilë të përzier me zhavorr ose me skorje me një trashësi që luhetet midis 0.5 dhe 0.8m. Në disa raste, kur pozicioni i gropës septike nuk prish ambientin higjieno-sanitar të truallit, gropat septike ndërtohen të filtrueshme, megjithatë në rastin e godinës së centralit ky rast nuk duhet zgjedhur në mënyrë kategorike, sepse godina do të pozicionohet pranë shtratit të përroit-lumit çka do të sillte ndotje të saj. Këto gropa që mund të kenë formë të rumbullakët ose drejtkëndëshe ndërtohen siç u përshkruan më lart, me gurë, me tulla, me beton ose butobeton. Në fund të gropës shtrohen disa shtresa me zhavorr me madhësi të kokrrizave 1 gjer në 10cm. Pjesa e poshtme e mureve të gropës mund të ndërtohet me vrima ose muratura mund të ndërtohet pa llaç në mënyrë që të dalin ujërat e filtruara.

Nderkohë që **gjatë zbatimit të projektit**, për nevojat e punëtorisë, shoqëria sipërmarrëse do të vendosë pranë kantierit të ndërtimit kabina të banjove publike të lëvizshme në mënyrë që të mos ketë shkarkime në mjedis. Në mënyrë që investitori të mos ketë shpenzime të këtyre kabinave, për shkarkimin e tyre të herëpashershëm, gjatë fazes së ndërtimit të nënobjekteve, mund të ndërtojë gropën septike, me kapacitet më madh dhe të lidhë shkarkimet e këtyre

banjove direct me gropën dhe në momentin që ndërtohet godina e centralit, hiqen kabinat dhe bëhet e mundur lidhja e kanalizimeve të godinës me gropën septike, e cila do të shërbejë gjatë gjithë faze së operimit të hidrocentralit, në shërbim të nevojave jetësore të personelit të punësuar.

Imazh ilustrues për kabinat e banjove

➤ ***Ndikimi ne regjimin e zhurmave dhe vibrimeve.***

Zona e ndertimit te Hec SHENEPREMTE eshte zone taracore e ulet. Godina e Hec SHENEPREMTE vendoset prane shtratit te lumit Grabovce, ne piken e derdhjes se saj ne lumin Devoll. Veprat e marrjes dhe objektet e tjera te Hec SHENEPREMTE do te ndertohen relativisht larg qendrave te banuara. Firma zbatuese do te respektoje standartet gjate punimeve. Gjate procesit te zbatimit te punimeve per ndertimin e infrastrukturës se Hec SHENEPREMTE, (hapjes se trasese se tubacionit te presionit dhe vendosjes se saj, të ndërtimit të godines së Hec-it, etj), mund te krijohen zhurma, por ato zgjasin vetem gjate fazes se ndertimit te Hec-it dhe niveli i tyre nuk do t'i kaloje normat e lejuara, keshtu qe kjo nuk do te perbeje problem per komunitetin e fshatrave. Kompania investuese qe do te ndertoje dhe shfrytzoje vepren hidroenergjitike merr ne konsiderate ndikimin ne regjimin e zhurmave dhe do te marre te gjitha masat per zbutjen e ndikimeve te mundshme negative.

Ne fazen e shfrytezimit te Hec SHENEPREMTE nuk do te kete emetim zhurmash. Regjimi i punes gjate shfrytezimit te Hec SHENEPREMTE prodhon zhurma te nivelit 60dBA, te cilat nuk perbejne shqetesim as per punonjesit e vepres. **Perreth vepres hidroteknike nuk ekziston asnje ndikim ne nivelin e zhurmave te modifikuara nga vepra.**

Klasifikimi i mbetjeve, mbetjet e rrezikshme

Bazuar ne Vendimin e Keshillit te Ministrave nr.99, datë 18.2.2005 "Për Miratimin E Katalogut Shqiptar Të Klasifikimit Të Mbetjeve". Bazuar ne klasifikimin e mbetjeve, gjate ndertimit te hidrocentralit do te kete kete mbetje nga ndertimet (përfshire dhera të gërmuara nga zona të kontaminuara). Mbetje te tille do te kete vetem gjate fazez se ndertimit te hec-it domethene do te kete volume dherash te germuara te cilat do te

venddepozitohen ne nje siperfaqe te caktuar sipas planit te rehabilitimit. Mbetje të rrezikshme jane mbetjet: "eksplozive", substancat dhe preparatet të cilat mund të shpërthejnë nën efektin e flakës ose të cilat janë më të ndjeshme nga goditja apo fërkimi dhe "oksiduese", substancat dhe preparatet të cilat kanë reaksione të fuqishme ekzotermioke kur bien në kontakt me substanca të tjera, veçanërisht me substanca të djegshme. "shumë të djegshme": mbetje vajrash dhe mbetje te karburanteve te lëngshme, te rrezikshme": substancat dhe preparatet, të cilat nëse thithen nëpërmjet frymëmarrjes, injektohen ose penetrojnë në lëkurë mund të shkaktojnë rrezik të kufizuar të shëndetit. **Per ndertimin e hec-it nuk nevojiten substanca te tilla, pra nuk do te kete asnje mbetje te rrezikshme ne territorin ku do te ndertohet hec-i.**

Bazuar ne vendimin e KM nr. 371, datë 11.6.2014, "Për miratimin e rregullave për dorëzimin e mbetjeve të rrezikshme dhe të dokumentit të dorëzimit të tyre" ne rastin e ndertimit te hidrocentraleve nuk do te kete mbetje te tilla.

- **Mbetjet inerte**

Sipas Vendimit te Keshillit te Ministrave nr. 575, datë 24.6.2015 "Për miratimin e kërkesave për menaxhimin e mbetjeve inerte" Mbetjet inerte me mundesi ricikluese do te grumbullohen dhe do te dorëzohen tek operatorët, të cilët janë të pajisur me leje mjedisore, pra ne kompani ricikluese. Shoqeria investitore e cila kryen punime per ndertimin e hidrocentralit, , do te ruajë, t'i transportojë dhe t'i dorëzojë mbetjet inerte në venddepozitimin e përkohshëm sipas përcaktimeve të vendimit nr. 371, datë 11.6.2014, të Këshillit të Ministrave.

Në vendin për depozitimin e përkohshëm të mbetjeve inerte, do të depozitohen jo më tepër se 20 tonë në ditë ose 3 500 tonë në vit mbetje inerte.

Venddepozitimi i mbetjeve nuk do te behet ne zonat e meposhtme:

- Zonat e mbrojtura, arkeologjike, turistike apo në çdo zonë që mbrohet me një akt normativ;
- Zonat në distancë 300 metra nga një pus furnizues me ujë dhe çdo burim tjetër uJOR;
- Zonat në distancë 100 metra nga një përrua, argjinaturë lumore, liqen, lum ose kompleks ligatinor;
- Zonat në distancë 300 metra nga një zonë e mbrojtur në përputhje me piken e pare.

Mjetet teknologjike qe do transportojne mbetjet do te jene te pajisur me licensete tipit III.2.B si detyrim i ligjit nr 10463,date: 22.09.2011 "Per menaxhimin e integruar te mbetjeve" i ndryshuar.

Menaxhimi i mbetjeve nga gomat e perdorura

Vendim i KM nr. 652, datë 14.9.2016, "Për rregullat dhe kriteret për menaxhimin e mbetjeve nga gomat e përdorura" nenkupton menaxhimin e mbetjeve nga gomat e përdorura, rregullat dhe kriteret që përfshijnë mbledhjen/grumbullimin, transportimin, ruajtjen/ magazinimin dhe trajtimin e gomave të përdorura në mënyrë të tillë që të sigurohet mbrojtja e shëndetit të njeriut dhe e mjedisit. Në kuptim të këtij vendimi me termat e mëposhtëm nënkuptohet: "Grumbullues",personi që kryen grumbullimin e mbetjeve të gomave të përdorura.

"Magazinues", personi që kryen ruajtjen e përkohshme të mbetjeve. "Trajtues", personi që kryen trajtimin e mbetjeve. **Gjate ndertimit të hec-it, gomat jashtë përdorimit nuk do të digjen apo të hidhen por do të grumbullohen dhe transportohen nga shoqëria investitore dhe do të magazinohen në ambiente të caktuara (shoqëri të licensuara për grumbullimin e tyre) dhe do të trajtohen si goma të përdorura në mënyrë të tillë që të sigurohet mbrojtja e shëndetit të njeriut dhe e mjedisit përreth ku ndertohet hec-i. **I gjithë procesi i grumbullimit, transportimit dhe magazinimit do të bëhet sipas rregullave dhe procedurave të shoqërisë së licensuar për grumbullimin e tyre.****

Bazuar në vendimin nr. 765, datë 7.11.2012 "për miratimin e rregullave për grumbullimin e diferencuar dhe trajtimin e vajrave të përdorura" , gjate ndertimit të hec-it nuk do të kemi vajra të përdorura për tu grumbulluar.

Baterite, akumulatorët dhe mbetjet e tyre

Qëllimi i Vendimit të KM, Nr.866, Dt. 04.12.2012 "Për bateritë, akumulatorët dhe mbetjet e tyre" është mbrojtja, ruajtja e përmirësimi i cilësisë së mjedisit, si dhe mbrojtja e shëndetit publik, përmes minimizimit të ndikimeve negative nga bateritë, akumulatorët dhe mbetjet e tyre. Gjate fazës së ndertimit të hidrocentralit nuk do të ketë probleme dhe ndotje nga baterite dhe akumulatorët e tyre.

Transferimi i mbetjeve jo të rrezikshme

*Vendim i KM, Nr.229, Dt :23.04.2014 "Për miratimin e rregullave për transferimin e mbetjeve jo të rrezikshme dhe informacionit që duhet të përfshihet në dokumentin e transferimit". Dokumenti i transferimit të mbetjeve jo të rrezikshme plotësohet për të gjitha hallkat që ndiqen për transferimin e mbetjeve që nga krijimi deri në destinacionin përfundimtar. Dokumenti i transferimit të mbetjeve jo të rrezikshme plotësohet dhe nënshkruhet nga krijuesi i mbetjeve, grumbulluesi, transportuesi dhe pritësi që merr në dorëzim mbetjet. **Per çdo transferim mbetjesh do mbahet një dokumentacion sipas shtojcës 1 të VKM-se, në të cilën do të shënohet data perkatese, për llojin e mbetjes, volumet, gjendjen e tyre dhe pozicionin e venddepozitimit, etj.***

➤ **INFORMACION PËR KOHËZGJATJEN E MUNDSHME TË NDIKIMEVE NEGATIVE TË IDENTIFIKUARA;**

Kohezgjatja e ndikimeve do te jete po aq sa kohezgjatja e ndertimit te hec-it. Sipas grafikut te punimeve kohezgjatja e ndertimit do te jete 24 muaj.pas cdo procesi pune do te behet dhe rehabilitimi. Nga informacioni i grumbulluar mesiper dhe analiza e tyre po bejme nje permbledhje ne menyre me te detajuar te vleresimit sasior te ndikimeve ne mjedis nga zbatimi i projektit, te cilat do te merren parasysh ne kete projekt dhe rezultatet jepen ne tabelen qe vijon.

Tabela e identifikimit te ndikimeve ne mjedis te projektit dhe ceshtjet mjedisore qe trajtohen ne VNM.

Nr.	Pyetje që konsiderohen në fazën e përzgjedhjes	Po/Jo	Cilat elemente te mjedisit ndikohen dhe si?	Do të jetë ndikimi, domethënës?
A do të përfshijë vepra energjike ndryshime fizike në topografi, përdorim toke, ndryshime në trupat ujorë etj?				
1	Ndryshime të përkohshme ose të përhershme në përdorimin e tokës, mbulesën e tokës ose topografi duke përfshirë rritjen e intensitetit të përdorimit të tokës?	PO	Toka	JO, Do behen punime mbi siperfaqen e tokes per ndertimin e: Per Hec SHENEPREMTE : Veprat e marrjes se ujit, dekantuesi, tubacioni i renies se turbinave, baseni i presionit dhe godina e Hec SHENEPREMTE
2	Pastrimin e tokës ekzistuese, vegjetacionit dhe ndërtimeve ekzistuese?	PO	Toka dhe flora	JO, sasia e pastrimit eshte e vogel. Projekti ka leverdi ekonomike.
3	Krijimin e përdorimeve të reja të tokës?	JO		

4	<i>Investigime para fazës ndërtimore si shpime për marrjen e mostrave, provat e tokës, dheut?</i>	PO	<i>Toka</i>	<i>Jo, jane sasi te parendesishme</i>
5	<i>Punime ndërtimi?</i>	PO	<i>Toka</i>	<i>JO, jane siperfaqe te vogla qe do te rehabilitohen</i>
6	<i>Punime prishje?</i>	JO		
7	<i>Kantiere të përkohshme per ndërtim ose strehim për punëtorë?</i>	PO	<i>Toka</i>	<i>JO, eshte e perkohshme</i>
8	<i>Punime mbitokësore, struktura ose punime të tokës përfshirë struktura lineare, ekskavime, gërmime ose mbushje të tyre?</i>	PO	<i>Toka</i>	<i>JO, Do behen punime mbi siperfaqen e tokes per ndertimin e Hec.SHENEPREMTE: veprat e marrjes se ujit, dekantuesi, tubacioni i renies se turbinave, baseni i presionit dhe godina e Hec.SHENEPREMTE.</i>
9	<i>Punime nëntokësore duke përfshirë miniera apo tunele?</i>	JO		
10	<i>Punime bonifikuese?</i>	JO		
11	<i>Gërmime për hapje</i>	JO		
12	<i>Struktura bregdetare si diga, skela?</i>	JO		
13	<i>Struktura në det?</i>	JO		
14	<i>Procese të ndryshme</i>	JO		

15	Mjedise për magazinimin e mallrave dhe Materialeve të ndryshme?	PO	Toka	JO, eshte i perkohshem. (Gjatë fazes së ndërtimit të objekteve)
16	Impiante për trajtimin ose depozitim të mbetjeve të ngurta ose shkarkimeve të lëngëta?	JO		
17	Objekte për strehim afatgjatë të punëtorëve të shfrytëzimit?	JO		
18	Rrugë e re, trafik detar ose hekurudhor gjatë fazës së ndërtimit ose shfrytëzimit?	JO		
19	Rrugë e re, hekurudhore, ajrore, ujore ose infrastruktura të tjera transporti përfshirë dhe rrugë e stacione të reja ose të alteruara, porte, aeroporte, etj?	Jo		
20	Mbyllje apo devijim i rrugëve ekzistuese ose i infrastrukturës që çon në ndryshime në lëvizjet e trafikut?	JO		
21	Linja ose tubacione të reja transferuese të transmetimit?	PO	Toka dhe mjedisi human	Do të vendoset, tubacioni i renes së turbinave për Hec SHENEPREMTE
22	Rezervuarë, argjinatura, kanale nëntokësorë, rregullime apo ndryshime të tjera në hidrologjinë e rrjedhave ujore apo akuifereve?	PO	Toka	JO, Do behen punime mbi sipërfaqen e tokës për ndërtimin e nenobjekteve
23	Ndërprerje të rrymave.	JO		

24	<i>Nxjerrje ose transferim të ujit nga nëntoka ose sipërfaqet ujore?</i>	PO	<i>Devijim i ujrave Sipërfaqesore të lumit nga vendi ku instalohet Veprat e marrjes deri ne turbine.</i>	<i>Jo. Pasi eshte parashikuar te lihet uji ekologjik ne shtratin e lumit</i>
25	<i>Ndryshime ne trupat ujqre ose ne sipërfaqet e tokes që ndikojnë në drenazhimin ose largimin e ujërave?</i>	PO	<i>Rregjimi ujqor</i>	<i>JO, eshte i perkohshem. Nje pjese e prurjeve te lumit devijohet per ne</i>
26	<i>Transportin e personelit ose IMaterialeve të ndërtimit, shfrytëzimit ose mbeturinave të veprimtarisë?</i>	PO	<i>Toka dhe Mjedisi human</i>	<i>JO, mbeturinat e veprimtarise gjate ndertimit jane te perkoheshme. PO, ndikimi ne mjed. Human eshte pozitiv Efekt social – punesim.</i>
27	<i>Punime afatgjata zmontimi, për nxjerrjen e mbeturinave të veprimtarisë ose punime</i>	JO		
28	<i>Veprimtari gjatë ndryshimit të destinacionit që mund të kenë një ndikim në mjedis?</i>	JO		
29	<i>Hyrjen e njerëzve në një zone përkohësisht ose në mënyrë të vazhdueshme?</i>	JO		
30	<i>Futjen për kultivim të specieve jovendase?</i>	JO		
31	<i>Humbjen e specieve vendase ose diversitetit gjenetik?</i>	JO		
32	<i>Ndonjë veprim tjetër?</i>	JO		
<i>A do të përdoren gjatë fazës së ndërtimit dhe shfrytëzimit të projektit burimet natyrore të tilla si toka, uji, Materiale ose energji, ndonjë nga burimet që janë të parinovueshme ose të kufizuara?</i>				

1	<i>Tokë veçanërisht e varfër apo toka bujqësore?</i>	PO	<i>Asnje element</i>	<i>JO, jane siperfaqe te pakonsiderueshme</i>
2	<i>Uji?</i>	PO	<i>Asnje element</i>	<i>Eshte burim i rinovueshem</i>
3	<i>Minerale?</i>	JO		
Pyetje që duhet të mbahen parasysht gjatë përzgjedhjes				
4	<i>Grumbullime lëndësh ndërtimi (zhavorre, etj)</i>	PO	<i>Zhavorret</i>	<i>JO, eshte i perkohshem, pas ndërtimit të objekteve nuk do ketë grumbullime të tilla.</i>
5	<i>Pyje dhe lende drusore</i>	JO		
6	<i>Energjia përfshirë elektricitetin dhe lendet djegese?</i>	PO	<i>Energjia elektrike</i>	<i>JO, sepse do të përdoret vetëm gjatë fazes së ndërtimit</i>
7	<i>Ndonjë burim tjetër?</i>	JO		
<p><i>A do të përfshijë projekti përdorimin, ruajtjen, transportin, përpunimin dhe prodhimin e substancave ose Materialeve që mund të jenë të dëmshme për shëndetin e njerëzve ose mjedisin dhe që rrisin shqetësimin mbi rreziqet aktuale dhe të mundshme në shëndetin e njerëzve.</i></p>				
1	<i>A parashikon projekti përdorimin e substancave ose Materialeve që janë të rrezikshme ose toksike për shëndetin e njeriut dhe mjedisin (florën,faunën,furnizimin me ujë)?</i>	JO		

2	<i>Do të rezultojë projekti në ndryshime me shfaqje sëmundjesh ose me efekt në vektorët e sëmundjeve (p.sh. sëmundje që vijnë nga insektet ose infektimet e ujërave)?</i>	JO		
3	<i>Do të ndikojë projekti në mirëqenien e njerëzve psh. Duke ndryshuar kushtet e jetesës?</i>	PO	<i>Mjedisin human</i>	<i>PO, është pozitiv, ka efekt social - ndikon në punësim</i>
4	<i>A ka grupe njerëzish (veçanërisht të ndjeshëm) që mund të ndikohen nga projekti p.sh.pacientët e spitaleve, të moshuarit?</i>	JO		
5	<i>Shkaqe të tjera ?</i>	JO		
<i>A do të prodhohen mbeturina të ngurta nga projekti, gjatë ndërtimit, shfrytëzimit ose nxjerrjes jashtë funksionit?</i>				
1	<i>Mbeturina dherash, zhavorri ose minierash?</i>	PO	<i>Toka dhe uji</i>	<i>Jo, sepse do të riciklohen përsëri dhe ndikimi negativ i tyre është i perkohshëm, pasi do të grumbullohen dhe sistemohen në vendgrumbullim</i>
2	<i>Mbetje urbane (shtëpiake dhe /ose nga tregtia)</i>	JO		
3	<i>Mbetje të rrezikshme ose toksike (përfshi mbetjet aktive)</i>	JO		
4	<i>Mbetje të tjera të proceseve industriale?</i>	JO		

5	Produkte shtesë?	JO		
6	Ujëra të zeza ose llumra të tjera nga trajtimet e shkarkimeve të lëngëta?	JO		
7	Mbetjet nga ndërtimet ose shembjet?	JO		
8	Mbeturina makinerish ose pajisjesh?	JO		
Pyetje që duhet të mbahen parasysht gjatë përzgjedhjes				
9	Toka të ndotura ose Materiale të tjera?	JO		
10	Mbetje bujqësore?	JO		
11	Mbetje te tjera të ngurta?	JO		
A do të shkarkohen ndotës në ajër ose çdo substancë tjetër e rrezikshme toksike ose e dëmshme për shëndetin nga projekti ?				
1	Shkarkime nga djegiet e karburanteve fosile nga burime stacionare ose të lëvizshme?	PO	Ajri	JO, jane ne nivele te paperfillshme dhe vetem gjate
2	Shkarkime nga proceset prodhuese?	JO		
3	Shkarkime nga përpunimi I Materialeve përfshi depozitimin ose transportin e tyre?	JO		
4	Shkarkime nga aktivitetet e ndërtimit përfshi impiantet dhe pajisjet?	JO		
5	Mbetje ose erëra të pakendeshme ngapërpunimi I Materialeve, përfshi Materialet e ndërtimit, ujërat e zeza dhe mbetjet?	JO		

6	Shkarkime nga inceneratorët e plehrave?	JO		
7	Shkarkime nga djegia e mbetjeve në ajër të hapur (psh. Materiale nga prerjet e drurëve, mbetje ndërtimi)?	JO		
8	Shkarkime nga burime të tjera?	JO		
A do shkaktojë projekti zhurma dhe vibracione ose emetim të dritës, energjisë termike ose rrezatim elektromagnetik?				
1	Nga puna e pajisjeve si psh. motora, impiante ventilimi, thërmues guri?	PO	Zhurma e makinerive	JO, sepse do të ekzistojnë vetëm gjatë fazës së ndërtimit.
2	Nga procese industriale ose të ngjashme?	JO		
3	Nga ndërtime apo prishje?	JO		
4	Nga plasje ose futje pilotash?	PO	Zhurma	JO, sepse zhurmat do të ekzistojnë vetëm gjatë fazës së ndërtimit.
5	Nga trafiku gjatë ndërtimit ose shfrytëzimit?	PO	Zhurma	JO, sepse do të ekzistojnë vetëm gjatë fazës së ndërtimit.
6	Nga sistemet e ndriçimit ose ftohjes?	JO		
7	Nga burimet e rrezatimit elektromagnetik (merr në considerate efektet mbi pajisjet e ndjeshme në afërsi ashtu si dhe për njerëzit)?	JO		
8	Nga çdo burim tjetër?	JO		
A do të çojë projekti në rreziqe të ndotjes së tokës ose ujit nga shkarkimet e ndotësve në tokë ose në kanalizimet e ujërave të bardha dhe të zeza, ujërat sipërfaqësorë, ujërat nëntokësorë, ujërat bregdetare ose në det?				
1	Nga përpunimi, depozitimi, përdorimi ose shkarkimi i Materialeve të	JO		

2	<i>Nga shkarkimet e ujërave të zeza ose rrjedhjeve të tjera (të trajtuara ose të patrajtuara) në ujë ose në tokë?</i>	JO		
3	<i>Depozitimi i ndotësve të shkarkuar në ajër, në ujë osë në tokë?</i>	JO		
4	<i>Nga çdo burim tjetër?</i>	JO		
5	<i>A ka rrezik të ndonjë akumulimi afatgjatë të ndotësve në mjedis nga këto</i>	<i>JO</i>		
Ekziston rreziku i aksidenteve gjatë ndërtimit apo shfrytëzimit të projektit që mund të ndikojë në shëndetin e njerëzve apo mjedis?				
1	<i>Nga shpërthime, zjarre, nxjerrje etj. Nga depozitimi, përdorimi ose prodhimi I substancave të rezikshme ose toksike?</i>	<i>JO</i>		
2	<i>Nga ngjarje që kapërcejnë kufijtë e mbrojtjes normale të mjedisit, psh dëmtimi i sistemit të kontrollit të ndotjes?</i>	<i>JO</i>		
3	<i>Nga ndonjë shkak tjetër?</i>	<i>JO</i>		
4	<i>Mund të ndikohet projekti nga fatkeqësi natyrore që shkaktajnë dëme për mjedisin (si përmbytje, tërmete, shkarje dheu, etj)?</i>	<i>JO</i>		
A rezulton projekti në ndryshime sociale, p. sh. në demografi, mënyrë tradicionale jetese, punësim?				
1	<i>Ndryshime në madhësinë e popullsisë, moshën, strukturën, grup sociale etj.</i>	JO		
2	<i>Nga strehimi i njerëzve apo prishja e shtëpive, mjediseve të komunitetit si shkolla, spitale, mjedise sociale, etj.</i>	JO		

3	<i>Nëpërmjet migrimit të banorëve të rinj ose krijimit të komuniteteve të reja?</i>	JO		
4	<i>Nga realizimi i kërkesave në rritje për mjedise e shërbime sociale si strehimi, arsimi, shëndeti?</i>	JO		
5	<i>Nga krijimi i vendeve të punës gjatë ndërtimit ose shfrytëzimit humbjes së vendeve të punës me pasoja në papunësi dhe ekonomi?</i>	PO	<i>Vende pune</i>	<i>Efekt social. Per fazën e ndërtimit dhe shfrytëzimit do te krijohen vende të reja pune</i>
6	<i>Ndonjë shkak tjetër?</i>	JO		
<i>A do çojë projekti në një presion për zhvillime të mëtejshme që mund të kenë një ndikim të rëndësishëm në mjedis, për shembull më shumë banesa, rrugë të reja, industri ose veprimtari të tjera mbështetëse, etj?</i>				
1	<i>A do të çojë projekti në presione për zhvillime të mëtejshme që do të ketë ndikim të caktuar në mjedis si më shumë strehim, rrugë të reja, industri apo shërbime publike mbështetëse të reja.</i>	PO	<i>Sherbime publike Mbeshtetese si infrastrukture rrugore, industri ushqimore dhe kryesisht turizmi.</i>	<i>PO, Nxit tregun e vogel dhe rrit mireqenien e banoreve te fshaterave ne afersi teHec-it (SHENEPREMT E).</i>
2	<i>A do të çojë projekti në një ripërdorim të kantierit mbas shfrytëzimit të tij që do të ketë një ndikim në mjedis?</i>	JO		

<p>3</p>	<p><i>A do të çojë projekti në zhvillimin emjediseve mbështetëse, në zhvillime ndihmëse ose zhvillime të nxitura nga projekti që mund të ketë ndikim në mjedis, p.sh:</i> <i>1.infrastrukturë mbështetëse (rrugë,furnizim me energji elektrike, trajtim i mbeturinave ose ujërave të përdorura, etj)</i> <i>2. zhvillim i strehimit</i> <i>3. industri nxjerrëse (ekstraktuese),</i> <i>4. industri furnizuese,</i> <i>5. tjetër?</i></p>	<p>PO</p>	<p><i>Në infrastrukturën mbështetëse me rrugë, furnizim me energji elektrike, mbrojtja nga erozioni, apo për shërbime të tjera publike prane fshatrave.</i></p>	<p><i>PO, do të kenë ndikim pozitiv në përmirësimin e furnizimit me energji elektrike të komunitetit dhe mbrojtjen nga erozioni prane brigjeve të lumit dhe prane veprave të Hec SHENEPREMTE . Mund të zhvillohen edhe shërbime të reja</i></p>
<p>4</p>	<p><i>A do të çojë projekti në krijimin e një precedenti për zhvillime të mëvonshme?</i></p>	<p>JO</p>		
<p>5</p>	<p><i>A do të ketë projekti pasoja kumulative për shkak të afërsisë me projekte të tjerë ekzistues ose të planifikuar e me pasoja të jashme?</i></p>	<p>JO</p>	<p><i>Por duhen respektuar normat e mospërdorimit të ujit gjate gjithë periudhes se veres.</i></p>	

➤ TË DHËNA PËR SHTRIRJEN E MUNDSHME HAPËSINORE TË NDIKIMIT NEGATIV NË MJEDIS, QË NËNKUPTON DISTANCËN FIZIKE NGA VENDNDODHJA E PROJEKTIT, DHE VLERAT E NDIKUARA QË PËRFSHIHEN NË TË

Vleresimi i ndikimeve ne mjedis jane bere duke ju referuar legjislacionit perkates, vecanerisht kerkesave te udhezimit “Per miratimin e metodologjise se vleresimit paraprak te ndikimit ne mjedis te nje veprimtarie” si dhe duke patur parasysh ligjin “Mbi vleresimin e ndikimit ne mjedis”, etj.

Me poshte trajtohen ndikimet pozitive dhe negative te projektit ne te gjithë elementet specifike mjedisore (sipas metodologjise se lartpermendur) gjate fazes se ndertimit dhe shfrytezimit te Hec SHENEPREMTE.

❖ Ndikimi i Projektit Gjate Fazes se Ndërtimit

Ndikimet i klasifikojme sipas fazave të zhvillimit të projektit dhe natyrës së tyre dhe mund t'i ndajmë:

1. Ndryshim peizazhi: nga germimet e tokës për ndërtimin e vepres së marrjes, ndërtimi i trasës së tubacionit nën presion, godinës të Hec SHENEPREMTE etj.
2. Ndryshime në regjimin e ujrave.
3. Zhurma, pluhuri dhe gazrat djegëse të motoreve të mjeteve të punës.
4. Zhvendosje e një sasi të madhe zhavorri dhe dheu, të cilët parashikohen të shfrytëzohen.
5. Demtim i bimesisë pyjore.

Ndryshimi i peizazhit për shkak të gërmimeve do të zbutet në momentin e rehabilitimit të mjedisit, duke mbjellë fidanë të rinj përgjatë traseve të hapura si dhe duke rehabilituar edhe zonën tjetër pranë të degraduarës. Ky rehabilitim është edhe në nevojë të investimit pasi bimësia rrit qëndrueshmërinë e shpatëve të prekura nga germimet si dhe ul erozionin e terrenit. Gjithashtu, regjimi i ujrave ndryshon pasi devijohet një sasi uji përgjatë derivacionit dhe tubacionit të presionit, me fjalë të tjera nga Veprat e marrjes deri tek shkarkimi i godinës së centralit sasia e ujit të llogaritur për qëllime hidroenergjetike do të mungojë në shtratin e përroit.

Megjithatë duke qenë se në këtë segment shkarkojnë përrenj të tjerë të vegjël që nuk çënohen nga projekti dhe që do të japin kontribut në shtimin e sasisë së ujit në përrua, çka ul ndikimin në biodiversitetin e zhvilluar pranë shtratit të përroit, por mbi të gjitha edhe ndikimin pamor ku nuk krijohet përshtypja e “tharjes” së lumit. Sa i përket krijimit të pluhurave dhe gazrave djegëse nga mjetet motorrike, duke qenë se projekti zhvillohet larg zonave të banuara nuk do të ketë ndikime negative, pasi pluhurat dhe gazrat shpërndahen dhe ndjehen vetëm në zonat pranë traseve të hapura dhe jo larg tyre.

❖ Ndikimi i Projektit Gjate Fazes se Shfrytëzimit

Ndikimet gjate fazes së shfrytëzimit klasifikohen në:

1. zhurma e turbinave dhe gjeneratoreve gjate punës së hidrocentralit
2. probleme të erozionit.

Duke qenë se gjatë fazës së shfrytëzimit do të ketë zhurma për shkak të vibrimeve të turbinave, sipas kushteve teknike godina e centralit, do të ketë edhe izolimin akustik, në mënyrë që mos ketë ndikim në zonën përreth, jo vetëm për banorët por edhe për trembjen e bagëtive apo të faunës për shkak të zhurmave. Ndërsa për personelin që punon, dhoma ku mbikqyrin regjimin e punës së turbinave do të jetë e izoluar nga zhurmat që do të vijnë nga salla e turbinave për shkak të turbinave dhe në rast nevojë të kalimit të personelit në sallën e

turbinave në kohën që turbinat janë në punë, atëherë ata do të vendosin “kufjet” që e mbrojnë nga zhurmat, si kusht thelbësor për personelin që punon pranë këtyre lloj makinerive.

Përfundimisht, si në rastin e ndërtimit dhe të shfrytëzimit këto ndikim mendohet të zvogëlohen me përfundimin e fazes së ndërtimit me mbjellen e fidaneve dhe ruajtjen e brigjeve të lumit pranë zones së projektit si dhe duke respektuar të gjitha kushtet teknike të ndërtimit të godinave industriale dhe kushtet teknike të punës për punime me makineri si turbinat.

Disa elemente të cilësive së jetes dhe mjedisit që preken nga ndikimet e projektit paraqiten në mënyrë më të detajuar me poshtë së bashku me planin e rehabilitimit të mjedisit. Punimet që do të realizohen kryesisht gjatë periudhës së zbatimit të projektit, vlerësohet se do të shkaktojnë ndikime në mjedisin rrotull të cilat janë të domosdoshme të vlerësohen në kuadrin mbrojtës të mjedisit.

➤ **MUNDËSITË E REHABILITIMIT TË MJEDISIT TË NDIKUAR DHE MUNDËSINË E KTHIMIT TË MJEDISIT TË NDIKUAR TË SIPËRFAQES NË GJENDJEN E MËPARSHME, SI DHE KOSTOT FINANCIARE TË PËRAFËRTA PËR REHABILITIMIN;**

• **Informacion mbi sasinë dhe gjenerimin e mbetjeve**

Gjatë aktivitetit për realizimin e projektit të ndërtimit të Hec Shenepremte do të ketë krijim përgjesh të materialit të ngurtë të germuar por jo të demshëm. Guret që do të dalin nga germimet për linjat e tubacionit me presion në të gjithë gjatësinë e tij do të riciklohen për ndërtimin e mureve dhe gabioneve në pjesë të ndryshme të nenobjekteve dhe të sistemit të materialit të germuar në sheshdepozitim.

Në bazë të ligjit nr.10 463, datë 22.9.2011 “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”, I ndryshuar si dhe ligjit 32/2013, datë 14.02.2013 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.10 463, datë 22.9.2011 Për menaxhimin e integruar të mbetjeve” të gjitha volumet e germimeve që do të përftohen nga zhvillimi i projektit të Hec Shenepremte, do të trajtohen në vend-depozitim të përcaktuar për depozitim në bashkëpunim me autoritetin vendor përkatës dhe specialistet e ARM-se.

❖ **Sistemimi i Materialit të mbulesës dhe sterileve**

Si pasojë e aktivitetit ndërtimor që do të zhvillohet për ndërtimin e Hec Shenepremte, paraqitet e nevojshme sistemimi i Materialit të germuar dhe gjeneruar, i cili me pas do të përdoret për sistemimin e terrave të prekura nga germimet. Subjekti do të sistemojë shkëmbinjte me permasa të ndryshme në Shesh depozitim të Materialeve. Po ashtu me këto gure do të krijohen strukturat mbrojtëse dhe muret gabion çka ulin në masë levizjen e madhe të Materialeve nga vendi ku nxirren.

Ky material do te depozitohet i ndare ne dy grupe, ku grupi i pare do te jete “*materialet jo te afta per mbjellje*” dhe grupi i dyte do te jete “*materiali i kores se tokes (top soil)*”, i cili ka aftesi te perdoret per fazen e rehabilitimit me ane te mbjelljes se vegetacionit. Nje pjese e materialeve te ngurta (gure te madhesive te ndryshme) merret e do te depozitohet ne ane te shtratit te vepres per te realizuar kijimin e shtresave vegjetale e mbjedhjen e pemeve per mbrojtjen nga erozioni i metejshem.

Bazuar ne preventivin e meposhtem te e punimeve me ndikim ne mjedis nga ndertimi i Hec. Shenepremte është përlllogaritur përafërsisht të krijojë një volum dherash të gërmuara prej afro **9974.00 m³**, nga te cilat pjesa me e madhe do te perdoret perseri per mbulimin e tubacionit te presionit dhe eshte vleresuar nje sasi prej **1781.50 m³** për t’u depozituar, të cilat do të sistemohen në sheshin e përcaktuar dhe paraqitur në hartën bashkëlidhur. Kjo mase dherash te germuar do te ndahet sipas tipeve ku ne menyre te veçante do trajtohet shtresa vegjetative e tokes (top soil). Material do te sistemohet dhe do te ngjeshet duke harmonizuar relievin e shpatit dhe terrenit te destinuar per vend – depozitim. Faza perfundimtare ka te beje me mbulimin e materialt me shtrese dheu te afte per t’u mbjellur dhe vegjetuar. Kjo sipërfaqe do te mbillet me dushqe dhe bimesi vendase ne menyre qe fenomeni erodues nga shirat dhe ujerat te parandalohet, po ashtu bimesia qe duhet te mbillet duhet te jete vendase per te mos thyer pejsazhin karakteristik te zones

❖ **Te dhenat e sheshit te depozitimit.**

Siperfaqja e pergjithshme e Vend-depozitimeve:	600 m ² .
Kapaciteti Ditor i Depozitimit:	30-50m ³ /dite.
Volumi i pergjithshem i depozituar:	1781.50 m³.

Mjetet teknologjike qe do transportojne mbetjet do te jene te pajisur me licensete tipit III.2.B si detyrim i ligjit nr 10463,date: 22.09.2011 “Per menaxhimin e integruar te mbetjeve” i ndryshuar.

PREVENTIVI- HEC "SHENEPREMTE"					
I-PUNIME ME NDIKIM NE MJEDIS					
1-Vepra e Marrjes nr.1					
3.3	Skarifikime (hapje sheshi).	m2	120.00	60	7,200
3.69/29	Germim dheu per vepren	m3	363.00	340	123,420
2.36	Ngjeshje dheu+zhavorri	m3	118.00	40	4,720
	SHUMA 1				135,340.00
2- Kanali reakordimit ,zhavorrekapsi					
3.69/29	Germim dheu+shkemb	m3	75.00	340	25,500
3.183/a	Shtrese zhavorri, t=10cm	m2	12.00	125	1,500
2.36	Ngjeshje dheu	m3	10.00	40	400
	SHUMA 2				27,400.00
3-Dekantuesi					
3.69/2a	Germim dheu	m3	230.00	340	78,200

2.36	Ngjeshje dheu	m3	16.50	40	660
	SHUMA 3				78,860.00
4- LINJA E DERIVACIONIT NGA DALJA E V.M. DERI TEK BASENI PRESIONIT					
3.89/a	Germim traseje + seksioni I detyruar	m3	1350.	340	459,000
2.36	Ngjeshje dheu	m3	615.00	25	15,375
	Shuma 4				474,375.00
5- BASENI PRESIONIT + TUBACIONI SHKARKIMIT					
3.89/a	Germim dheu	m3	770.00	340	261,800
3.183/a	Shtrese zhavorri natyrale, t= 10cm	m3	6.00	150	900
2.36	Ngjeshje dheu	m3	220.00	40	8,800
	Shuma 6				271,500.00
6- Tubacioni I renies se turbinave					
3.89/a	Germim dheu	m3	3420.00	340	1,162,800
3.183/a	Shtrese cakulli natyrale	m3	331.00	150	49,650
	Shuma 7				1,212,450.00
HEC "SHENEPREMTE"-NIVELI II					
7. VEPRA E MARRJES NR 2					
3.3	Skarifikime (hapje sheshi).	m2	103.00	60	6,180.00
3.83/a	Germim dheu	m3	217.00	340	73,780.00
2.36	Ngjeshje dheu+zhavorri	m3	136.00	40	5,440.00
	Shuma 8				85,400.00
8. DEKANTUESI NR.2					
3.83/a	Germim dheu	m3	295.00	340	100,300.00
3.183/a	Shtrese zhavorri, t=10cm	m2	7.00	150	1,050.00
2.36	Ngjeshje dhe sistemim dheu	m3	78.00	40	3,120.00
	Shuma 9				104,470.00
9- LINJA E DERIVACIONIT NGA DALJA E V.M.2 DERI TEK HYRJA E BASENIT					
3.89/a	Germim traseje + seksioni I detyruar	m3	850.00	340	289,000.00
2.36	Ngjeshje dheu	m3	210.00	25	5,250.00
3.183/a	Shtrese zhavorri natyrale, t= 10cm	m3	95.00	150	14,250.00
	Shuma 10				308,500.00
10. VEPRA E MARRJES NR.3					
3.3	Skarifikime (hapje sheshi).	m2	135.00	60	8,100.00
3.69/29	Germim dheu per vepren	m3	350.00	340	119,000.00
2.36	Ngjeshje dheu+zhavorri	m3	32.00	40	1,280.00
	Shuma 11				128,380.00
11- ZHAVORRKAPESI + DEKANTUESI NR.3					
3.83/a	Germim dheu	m3	276.00	340	93,840
3.183/a	Shtrese zhavorri, t=10cm	m2	10.00	150	1,500
2.36	Ngjeshje dheu	m3	92.00	40	3,680
	Shuma 12				99,020.00
12- Linja e derivacionit nga dalja e V.M.3 deri te hyrja e Basenit te Presionit					
2.36	Ngjeshje dheu	m3	230.00	25	5,750
3.183/a	Shtrese zhavorri natyrale, t= 10cm	m3	105.00	150	15,750
	Shuma 13				21,500.00
13 - BASENI PRESIONIT NR.2 + TUBACIONI I SHKARKIMIT					
3.69/29	Germim dheu	m3	348.00	340	118,320
2.36	Ngjeshje dheu	m3	116.00	40	4,640

	Shuma 14				122,960.00
14- Tubacioni I renies se turbinave					
3.89/a	Germim dheu	m3	1430.00	340	486,200.00
	Shuma 15				486,200.00
16-MJEDISI					
An	Mbjellje pemesh	cope	3709	500	1,854,500.00
An	Sistemime skarpatash	m2	300	1,500	450,000.00
	Shuma 16				2,304,500.00
	Shuma Gjithsej				5,589,355.00
	Gjithsej Dhera te Germuar	m3	9974.00		
	Ngjeshje dheu ne venddepozitim	m3	1781.50		

❖ **Vleresimi teknik i planifikimit te Shesh depozitimit**

Planifikimi i ketij vend-depozitimi eshte bere ne pershtatshmeri me terrenin duke e projektuar ate ne sinkron me relievin duke shfrytezuar hapesirat boshe te tij, ne hapesira jo te pyllezuara duke mos patur ndonje ndikim ne mjediset perreth. Gjithashtu jane marre parasysh edhe formacionet e materialeve qe do te germohen dhe qe do te depozitohen ne projektimin e ketyre venddepozitimi, ne menyre qe te mos shfaqin probleme ne stabilitetin e tyre ne vetvete, duke evituar ndonje rreshqitje te dherave te ketyre venddepozitimi. Materiali qe do te depozitohet eshte kryesisht material me perberje shkembore, aluvione te cimentuara, si dhe materialet me perberje dherash te cilat do te depozitohen me vete dhe do te perdoren si mbulesa e ketyre vend-depozitimi ne menyre qe me kalimin e kohes vegjetacioni ne keto zona mund te zhvillohet. Gjithashtu, i gjithë material qe do te depozitohet do ngjishet, dhe nqse eshte e nevojshme do te krijohen te gjitha kanalet drenazhuese perreth venddepozitimit ne menyre qe ujerat siperfaqesore te mos pengohen nga rrjedhja e tyre.

Projektimi i ketyre vend-depozitimi eshte bere ne menyre te tille ku jane evituar te gjitha konfliktet me objektet qe ndodhen ne kete zone, duke iu shmangur edhe zonave te banuara ne menyre qe te eliminohen edhe rrisqet me te vogla nga prania e ketyre venddepozitimi. Siç e kemi permendur me lart siguria ne stabilitet e ketyre venddepozitimi eshte studiuar duke pasur parasysh formacionin gjeologjik te Materialeve, ku mbi bazen e ketyre parametrave jane pershtatur edhe pjerresite e skarpatave te ketyre venddepozitimi te cilat variojne nga 0 ne 0.8 m trashesi depozitimi. Gjithashtu per te ruajtur keto depozitime nga erozioni apo shkarjet do te behet nje ngjeshje e mire e saj per te shmangur fundosje te ketyre shtresave te tokes. Per te zvogeluar efektin e shpelarjeve te ketyre siperfaqeve nga rreshjet e shiut pjerresite e nevojshme me kanalet e hapura do te formohen ne siperfaqet e ketyre venddepozitimi.

Megjithese nuk paraqitet e nevojshme, por nqs do te jete e tille ne fund skarpatat e ketyre vend-depozitimi mund te ndertohen mure mbajtese (Gabion) lokale me ane te materialit shkembor (Gure te Medhenj) ne menyre qe te evitohen rreshqitjet. Punimet e ndertimit ne vend-depozitimin. Punimet e per ndertimin e vend depozitimit konsistojne ne punime hapje dhe sistemimi te sheshit per qellimin qe do te kryejne. Ne sheshin e vend-depozitimit nuk eshte e nevojshme ndertimi i ambienteve ndihmese. Punimet e ndertimit do te konsistojne ne:

- Heqjen e kores se tokes
- Ndertimi i kanaleve per mbledhjen e ujrave te shiut
- Rrethimi i siperfaqes se vend-depozitimit me mur teli
- Procesi i transportit te Materialeve dhe sistemimi i tyre.
- Gjenerimi i Materialeve te germuara
- Ngarkimi e transportimi per ne vend-depozitim
- Shkarkimi ne vend-depozitim dhe sistemimi i Materialeve sipas kategorive.

Ne projektin per ndertimin e Hec.SHENEPREMTE bejne pjese struktura te ndryshme inxhinierike, per ndertimin e te cilave kryhen punime hapje dhe germimi.

Hapja e trasese se tubacionit te krijon volumin e dherave me te konsiderueshme nga germimet, per pasoj ndertimi i sheshit per depozitimin te materialeve eshte nje domosdoshmeri e pashmangshme. Transporti i materialeve per ne vend-depozitimin eshte menduar te kryhet ne frekuenca te rralla per te shmangur krijimin e pirgjeve ne vendin e punes. Ngarkimi i Materialt do te realizohet me eskavatore, transporti i tyre do te realizohet me kamion te tonazhit te mesem. Depozitimi i materialeve kerkon seleksionim te thjeshte pasi mbetjet jane te se njejtës kategori "Materiale ametare dherash, guresh, aluvionesh".

❖ Sistemimi i Materialeve ne shesh-depozitim

Shkarkimi i Materialeve ne shesh-depozitim do te kryhet sipas nje radhe te caktuar qe do te thote, Materialet do te shkarkohen me shtresa.

Shesh depozitimi eshte planifikuar te mos ngjeshet, pasi nga vete procesi i mbushjes se tij; mbushje "me shtresa" perftohet ngjeshja natyrore dhe mekanike te lehte.

Sipas profileve anesore ne projektin per vend depozitimin jane te planifikuara me shtresa, trashesia e te cilave eshte mesatarisht 0.6m.

❖ Mbyllja e Shesh-depozitimit

Me mbyllje te shesh-depozitimit do te arrihet ne dy rrethana:

Kur eshte arritur kapaciteti maksimal i depozitimit .Kur nuk gjenerohen materiale nga proceset e ndertimit te strukturave te Hec.SHENEPREMTE dhe ne kete pike fillon marrja e materialt nga shesh – depozitimi per te mbuluar terrenet e prekura ne masen e nevojshme. Rasti i dyte eshte marre ne konsiderate te ndodhe keshtu qe mbyllja e shesh- depozitimit do te kryhet kur eshte arritur hapja e nenobjekteve te nevojshme te Hec.SHENEPREMTE dhe finalizimi i nenobjekteve funksionale te Hec-it. Me pas fillon marrja e Materialt nga shesh – depozitimi per te mbuluar terrenet e prekura ne masen e nevojshme.

Masat për rigjenerimin e sipërfaqes se prekur nga realizimi i punimeve Sistemimin e Materialt të mbulesës dhe të sterileve që dalin gjate ndertimit. Sistemimi i skarpateve para dhe pas ndertimit. Depozitimi i dheut (kores se tokes). Punimet e Germimit te shtratit te dheut

Mbjelljen e sipërfaqeve të reja me fidane (bime autoktone).

Mirëmbajtja e sipërfaqeve të mbjella.

❖ **Sistemimi i Materialt te mbuleses dhe sterileve**

Si pasoje e aktivitetit ndertimor qe do zhvillohet per ndertimin e Hec.SHENEPREMTE , paraqitet e nevojshme sistemimi i Materialt te germuar dhe gjeneruar, i cili me pas do te perdoret per sistemimin e terreneve te prekura nga germimet. Subjekti do te sistemoje shkembinjte me permasa te ndryshme ne Shesh depozitimin te Materialeve. Nje pjere e ketyre materialeve mund dhe duhet te perdoren ne shtratin perrenjve intersektues me qellim shtratimin strukturor te lumit çka do te permiresonte cilesine e ujit duke frenuar mbarjen e sedimenteve ne drejtim te lumenjve dhe detit. Po ashtu me keto gure do te krijohen strukturat mbrojtese dhe muret gabion çka ulin ne mase levizjen e madhe te Materialeve nga vendi ku nxirren. Ky material do te depozitohet i ndare ne dy grupe, ku grupi i pare do te jete “*materialet jo te afta per mbjellje*” dhe grupi i dyte do te jete “*materiali i kores se tokes (top soil)*”, i cili ka aftesi te perdoret per fazen e rehabilitimit me ane te mbjelljes se vegetacionit. Nje pjese e materialeve te ngurta (gure te madhesive te ndryshme) merret e do te depozitohet ne ane te shtratit te vepres per te realizuar kijimin e shtresave vegjetale e mbjedhjen e pemeve per mbrojtjen nga erozioni i metejshem.

❖ **Sistemimi i skarpateve para e pas ndertimit**

Subjekti ka per detyre e do te realizoje sistemimin e mirembajtjen e skarpateve te shkalleve ku aktualisht ai eshte i shkaktuar nga ndertimi. Ato do te mbahen nen vezhgim gjate gjithë kohes se shfrytezimit e me pas saj deri ne riaftesimin e terrenit.

Skarpatet do te mbushen me Material steril, do te perforohen me trunje e do te hidhen dhera te mbuleses mbi to. Mbase te jete lidhur toka do te filloje mbjedhja e pemeve.

Ne raste te veçanta do te paraqitet e nevojshme te perdoren edhe mure gabion me rrjeta teli si ne sistemimin e skarpatave ashtu edhe tek vendgrumbullimi i dherave.

❖ **Depozitimi i dheut (kores se tokes).**

Dheu i grumbulluar gjate hapjes se shesheve te ndertimit do te sistemohet ne ato pjese te sheshit qe nuk krijojne probleme gjate ndertimit te nenveprave te Hec.SHENEPREMTE, dhe ne rastin konkret shtresa e kores se tokes do te zhvishet ne te gjithë gjatesine e tij ku projekti do te zhvillohet. Kjo mase dheu (korja e tokes) do te ruhet per riperdorim ne rehabilitimin e terreneve dhe permiresim te ndikimit pamor. Kjo me qellim qe shpatet e formuara nga germimet te risistemohen, gje e cila ndihmon edhe derivacionin ne jetegjatesine e tij, ne temperaturen e ujit ne linjen e derivacionit. Keto siperfaqe te cilat do te risistemohen, do te mbillen me bimesi vendase, te cilat rrisin qendrueshmerine e shpateve, çka ne perfundim te tij nuk do te kete ndikim ne anen vizuale te mjedisit.

❖ **Punimet e Sistemimit te shtratit te dheut.**

Para se te realizohet procesi i mbjelljes se terrenit te krijuar me bimesi vendase duhet qe dheu i hedhur te shkrihet ne menyre qe te ofroje kushte te pershtatshme per mbjelljen e fidaneve. Fidanet duhet te mbillen ne prezence te specialistit pyjor dhe atij te Agjencise

Rajonale Mjedisore (ARM) ne menyre qe te respektohen distancat dhe varietetet e fidaneve qe do mbillen.

❖ **Mbjellja e siperfaqeve te reja me fidane. Plani i rehabilitimit.**

Marrja e masave per Rehabilitim(pyllezimin) e gjurmes se Hec-it me llojin Pishe (ose me raste Akacie), me synim mbrojtjen e tokes nepermjet veshjes pyjore, si dhe plotesimin e kerkesave të autoriteve të mjedisit (ARM dhe Drejtori Pyjore), duke qene se si pasoje e ndertimit do te krijohen gropa, kanale projekti parashikon qe te rehabilitohen dhe te mbulohen me vegjetacion ne keto siperfaqe te lira. Procesi per sistemimin e terreneve te prekura nga investimi dhe riaftesimin e territorit me gjelberim, nepermjet mbjelljes se pemeve apo barit do te filloje gjate dhe mbas fillimit te shfrytezimit, duke bere mbjellje fidanesh te here pas hershme. Plani i rehabilitimiti ka si qellim qe nepermjet realizimit te tij te arrihet mbrojtja e tokes nepermjet veshjes pyjore te saj, si dhe permiresimit mjedisor te territorit. Ky proces do te behet mbas nje periudhe e cila rezulton me krijimin e kushteve te pershtatshme per mbjelljen e fidaneve.

Kjo periudhe perkon me periudhen e vjeshtes mbasi te kete perfunduar levizja e dherave nga germimet, mbyllja e fazes ndertimore per objektin dhe risistemimi i dherave perfundimtare duke krijuar mundesine e faqes se stabilizimit te dherave dhe mbjelljen e fidaneve perpara periudhes se shirave te pare. Ndersa sa i perket nenobjekteve do te shihet mundesia e mbjelljes se fidaneve sapo te kene perfunduar se ndertuari, psh sapo te ndertohet Veprat e

marrjes dhe dekantuesi mund te behet rehabilitimi i zones aty prane, nderkohe qe vazhdohet me punimet e tjera te ndertimit si psh basenit te presionit etj, pasi keshtu rritet edhe siguria ne qendrueshmerine e shpateve, por edhe ne mjedis ulet rreziku i erozioneve te mundshme per shkak te shesheve apo traseve te hapura. I marre ne teresi plani i rehabilitimit ka ne kontekst ndermarrjen e veprimeve konkrete ne pyllezimin e kesaj siperfaqeje ne funksion te mbrojtjes tokes, permiresimit mjedisor, te rritjes se

Foto ilustruese, Shembull sistemimi per vendgrumbullimin, ku eshte mbjellur bar si vegjetacion

interesit te perdoruesve per mbareshtimin e pyjeve e kullotave, ne plotsimin e kerkesave te

komunitetit si dhe te permiresimit te kushteve jetesore te tyre. Domosdoshmeria e realizimit te ketij projekti inicohet nga:

- Shtimi gjithnje ne rritje i nevojës per siperfaqe te pyllezuara
- Projekti krijon kushte te favorshme per shtimin e siperfaqes se mbuluar me pyje
- Permiresimin mjedisor te territorit etj.

❖ **Pyllëzimi.**

Punimet ne **pyllëzime** do te konsistojne kryesisht :

- Skema e mbjelljes do te jete 3x2.2m.
- Gropat do te hapen ne permasat e meposhteme 40x40x40cm.
- Gjate hapjes se gropes gjysma e pare e dheut te germuar hidhet ne anen e majte te gropes dhe gjysma e dyte e dheut te germuar ne anen e djathte te gropes .
- Pas perfundimit te hapjes se gropave sipas projektit nga komisioni qe merr punen ne dorezim behet kolaudimi i punimeve te kryera e numerimin e gropave te hapura dhe ne rast se punimet jane kryer konform rregullave jepet OK per mbjelljen e fidaneve.
- Fidanet qe do te perdoren per mbjellje do te jene te llojit Akacie (ose me raste Pishe) te moshes 1 vjeçare te drunjezuar me gjatesi 0.8-1.2 m
- Fidanet duhet te jene te çertifikuar me çertifikate origjine dhe cilesie te leshuar nga subjekte te licensuar per kete qellim.
- Fidanet e shkukur nuk duhet te lihen per asnje moment ne siperfaqe pa u shtratifikuuar per te mos u demtuar nga ngricat apo demtues te ndryshem
- Puna per mbjelljen e fidaneve per nje grope behet nga dy punetore njeri mban fidanin perpendikular me themalin e gropes dhe punetori tjetër ben mbushjen me dhe te gropes dhe ngjeshjen e dheut te hedhur ne grope
- Fidani i mbjellur duhet te jete perpendikulat me qendren e gropes
- Ne fundin e gropes ne momentin e mbjelljes, hidhen 1-2 lopata dherishte nga horizonti i siperm i tokes, pastaj vendoset fidani duke i futur te gjitha rrenjet ne grope, pa i plagosur apo demtuar ato. Me pas bejme mbushjen e gropes me dhe. Ne fund behet nje ngjeshje e lehte dhe mbathje rreth fidanit.
- Mbjellja e fidaneve nuk duhet te behet ne periudhe me ngrica
- Dheu i grumbulluar per rreth fidanit te porsa mbjellur duhet te jete ne forme konkave me qellim per te mos mbajtur ujra gjate periudhes se dimrit qe te mos ngrije uji i depozituar
- Perqindja e zenjes ne keto objekte te jete 80%
- Mbjellja e fidaneve keshillohet te behet me mire ne periudhen fundi i nentorit dhe gjate muajit dhjetor, pasi te kete pushuar vegetacioni

Procedura punes:

- Pregatitje piketash
- Piketim gropa ne mal me dy punetore
- Hapje gropash 40x40x40cm

- Transport fidanesh fletor vjec (me toke)ne krahe ne objekte pyllezimi 200-500 m largesi
- Mbjellje fidanesh 40x40x40cm
- Punetor mirembajtes dhe mbikqyres te objektit
- Transport fidane me auto
- Transport fidanesh me kafshe nga rruga ne objekt
- Blerje fidanesh
- Prashitje fidanesh 3 here
- Dy prashitje behen ne periudhen maj-qershor, preferohet kryerja e tyre menjehere pas renjes se ndonje shiu. Ndersa prashitja e trete kryhet ne muajin shtator

❖ ZEVENDESIME (10%)

Zevendesimet ne masen e planifikuar me siper realizohen pas perfundimit te revizionimeve te vjeshtes se vitit pare.(Koha per zbatimin e ketyre punimeve eshte muaji Nentor Dhjetor).

- Rihapje gropash 40x40x40cm
- Transport fidanesh ne parcele
- Mbjellje fidanesh 40x40x40cm cm
- Punimet ne keto objekte qe kane te bejne me pyllezimin e tyre me llojin Akacie (ose me raste Pise) do te fillojne ne pjesen e siperme te ketyre objekteve dhe do te perfundojne ne fundin e prroskes ku do te zbatohet ky projekt. Gjate muajit qershor e shtator te vitit pas ardhes behet revizionimi i objektit (percaktohet % e zenjes fakt ne teren).Mbi bazen e saj eshte percaktuar qe te behet zevendesimi i objektit ne masen 10%.Ne te njejten kohe objektet kane te parashikuar dhe sherbime kulturale ne masen 3 prashitje nga te cilat dy prashitje do te behen ne muajt Maj-qershor dhe prashitja e trete behet ne muajin Shtator. Ne revizionimet e vitit te pare pra te muajit qershor % e zenjes nuk duhet te jete poshte 90%.

❖ **Ndikimet**

Aktiviteti që parashikohet të realizohet ka të bëjë me ndergjegjesimin dhe sensibilizimin e fermerit (përdoruesit) për rëndësinë që ka pyllëzimi i kësaj sipërfaqeje me llojin geshtenje.

Mendojme se projekti që kemi hartuar është mjaft inovativ dhe paraqet mjaft interes për komunitetin i cili në ditë të tjera do të njihet:

-Me rëndësinë e kryerjes së punimeve të pyllëzimit të sipërfaqeve pyjore.

-Me teknologjinë në punimet e pyllëzimit.

-Me efektivitetin e punimeve të pyllëzimit.

-Ngritjen e kapaciteteve të komunitetit për menaxhimin e qëndrueshëm të pyjeve e kullotave.

-Ndergjegjesimi i fermerëve për domosdoshmerinë e kryerjes së punimeve të tilla në funksion të shtimit të efekteve pozitive, shtojmë këtu edhe mundësinë e vjeljes së një prodhimi cilësor të frutave të lajthisë për eksport, duke rritur të ardhurat e tyre dhe duke ndikuar drejtperdrejtë në gjithë aktivitetin e tyre jetësor.

-Do të nxitet transferimi i kësaj eksperience në komunitetin për rreth e me gjere.

-Nga ky projekt do të përfitojë direkt përdoruesit e pyjeve në këto sipërfaqe që realizohet ky projekt.

Mjedisor

-Rruajtja e zhvillimi i biodiversitetit, sekuestrimi i karbonit sipas marrëveshjes së Kiotos në kuadrin evropian (nga rruajtja e tokës dhe instalimi i bimesisë natyrore e të kultivuar).

Ekonomike

-Përfitimet shkojnë me larg se sa vete komuniteti, dhe konkretisht ndikimi në GDP.

Social Kulturore

-Sigurimi i nevojave të komunitetit, punësimi etj.

Vlera e investimit (punime rehabilitimi).

Subjekti: "OSMANI" sh.p.k

PREVENTIV

Per pyllëzim me fidane te llojit Pishe per te gjithë siperfaqen per rehabilitim te Hec.SHENERPREMTE

Qarku	Elbasan
Bashkia	Gramsh
Sip.per pyllëzim	24480m ²
Numri i fidaneve qe do te mbillen	3709pishe
Skema e mbjelljes	3x2.2 (1'515cope/ha)

Nr.	Nr.an.	Pershkrimi i punimeve	Njesia	Sasia	Norma ditore	Dite pune	Çmimi (paga ditore)	Shuma
1	223-7	Hapje gropash 40x40x40 ne toke mes.te forte	cope	3,709	45	82.42	1,420	117,040
2	220/21	Shtratezim fidanesh ne objekt	cope	3,709	8,500	0.44	1,420	620
3	220/25	Nxjerrje fidanesh nga shtratezimi	cope	3,709	2,500	1.48	1,420	2,107
4	227/11	Transport fidanesh mbi 500 m largesi	cope	3,709	150	24.73	1,420	35,112
5	224-16	Mbjellje fidane ne grupa	cope	3,709	60	61.82	1,420	87,780
		Shuma						242,657
	Analize	Blerje fidane pishe	cope	3,709			40	148,360
		Shuma						391,017
		TVSH 20%					20%	78,203

									Shuma Gjithsej	469,221
--	--	--	--	--	--	--	--	--	-----------------------	----------------

Subjekti: "OSMANI" sh.p.k

PREVENTIV

Per zevendesim 10% me fidane te llojit Pishe
per te gjithë sipërfaqen per rehabilitim te
Hec.SHENERPREMTE

Qarku	Elbasan
Bashkia	Gramsh
Numri i fidaneve qe do te mbillen	371

Nr.	Nr.an.	Pershkrimi i punimeve	Njesia	Sasia	Norma ditore	Dite pune	Çmimi (paga ditore)	Shuma
1	223-7	Hapje gropash 40x40x40 ne toke mes.te forte	cope	371	45	8.24	1,420	11,707
2	220/21	Shtratezim fidanesh ne objekt	cope	371	8,500	0.04	1,420	62
3	220/25	Nxjerrje fidanesh nga shtratezimi	cope	371	2,500	0.15	1,420	211
4	227/11	Transport fidanesh mbi 500 m largesi	cope	371	150	2.47	1,420	3,512
5	224-16	Mbjellje fidane ne grupa	cope	371	60	6.18	1,420	8,780
		Shuma						24,272
	Analize	Blerje fidane pishe	cope	371			40	14,840
		Shuma						39,112
		TVSH 20%					20%	7,822
		Shuma Gjithsej						

46,935

Subjekti: "OSMANI" sh.p.k

PREVENTIV

Per prashitje (5here) me fidane te llojit Pishe per
te gjithë siperfaqen per rehabilitim te
Hec.SHENERPREMTE

Qarku	Elbasan
Bashkia	Gramsh
Numri i fidaneve qe do te prashiten	3709
Numri i prashitjeve	5

Nr.	Nr.an.	Pershkrimi i punimeve	Njesia	Sasia	Norma ditore	Dite pune	Çmimi (paga ditore)	Shuma
1		Prashitje fidanesh (5here)	cope	3,709	200	18.55	1,420	26,334
		Shuma						26,334
		TVSH 20%					20%	5,267
		Shuma Gjithsej						5,267

❖ **Vlerësimi, monitorimi dhe mirembajtja e siperfaqeve te mbjella**

Ajo do te realizohet nga subjekti. Mund te ngrihen prita per te perforcuar mbrojtjen e pyjeve nga erozioni ne zonat rreth sheshit te nenobjekteve. Gjithashtu do te kujdeset per mbareshtimin e pemeve qe do te mbillen nga shoqeria. Per kullimin e ujrave qe do te grumbullohen ne sheshin e depozitimit te sterileve do te hapet kanale per drenimin e ujrave jashte sheshit te depozitimit. Pas zbatimit te plote te projektit do te behet vleresimi i efekteve te punimeve te kryera ne grumbullin pyjor nepermjet monitorimit, duke mbajtur shenime

perkatese periodike. Per vijimesine e procesit objekti do te mbahet nen kontroll te vazhdueshem nepermjet vezhgimeve te herpashereshme.

Aktoret bashkveprues e mbeshtetes ne zbatimin e projektit do te:

-Informohen me evidencat perkatese duke cilesuar per qendrushmerine dhe efikasitetin e projektit.

-Do te behet monitorimi i te ardhurave (qofshin keto direkte apo indirekte) te perfituara nga implementimi i projektit, duke bere listimin e perfitimeve dhe vleren e tyre.

❖ **Plani i punes**

Plani i punes	Manaxhimi I Projektit Perfshin planifikim,skedulim dhe kontroll te aktiviteteve qe duhen kryer per te arritur objektivat e projektit.ky projekt duhet te permbushë nje performance te deshiruar, me kosto ose buxhet te shtrenguar, ne kohe, per nje rendesi ose qellim te dhene te punes.
Objektivat	Jane nje sere rezultatesh specifike per tu arritur nepermjet implementimit te ketij projekti, te strategjise per tju adresuar problemeve dhe per te arritur synimin. Objektivat kane keto kushte ; jane specifike,jane te arriteshme,jane te mateshme,jane te kuptueshme,jane realiste,jane te kufizuara ne kohe dhe specifikojne nje rezultat te vetem perfundimtar.
Lider i Planit te Punes	Subjekti juridik me perfaqesuesin ligjor(Administratori) ka detyrimin ligjor qe siperfaqen e barabarte me gjurmen e projektit ta rehabilitoje brenda parcelave te caktuar nga ana e pyjores dhe pergjate skarpatave te gjurmes se HEC-it duke e mbjelle me Akacie (ose me raste Pishe), ndersa si partnere te perfshire ne zbatimin e planit te punes jane komuniteti ose perdoruesit e pyjeve dhe kullotave qe do te bejne zbatimin konkret (praktik) ne terren te ketij projekti. Partneret e perfshire do te jene perfaqesuesit e Bashkise dhe Pyjores.
Detyrat/aktivitetet	Do te realizohen detyrat e projektit me objekt pyllezime me llojin Akacie (ose me raste Pishe). Detyrat do te realizohen mbi bazen e nje metode dhe programi per te arritur nje qellim te caktuar duke filluar qe me grumbullimin e dokumentacionit, hartave, pregatitja e skedave te projektit si dhe gjithe instrumentet matese qe perdoren per kete qellim. Detyrat/aktivitetet -Faza pregatitore e Prezantimit te objektiveve te ketij miniprojekti. -Faza analitike e grumbullimit dhe e akivimit te te dhenave. -Faza sintetike e perpunimit te te dhenave. -Hartimi i projektit me specifikat perkatese te parashikuara ne udhezues. -Miratimi i projektit sipas nomeklatures. -Lidhja e kontratave me donatorin per realizimin e ketij projekti. -Lidhja e kontrates me perdoruesit si zbatuese e ketij projekti. -Dorezimi i punes fermerit perdoruesit te pyjeve qe do te zbatoje

	projektin. -Kontrolli i zbatimit te projektit. -Dorezimi nga Bashkia dhe monitorim i punimeve po nga Bashkia
Rezultatet pritshme	<p>Rezultate ekonomike</p> -Rritja e shfrytezimit racional te sip.pyjore nepermjet instalimit te grumb.pyjor ne menyre artificiale. -Rritje interesit te fermerve ne te ardhmen,duke sherbyer si pike referimi dhe qender demonstrative. -Synohet ulja e nivelit te papunesise. per rrjedhoje do influenc.per rritje te nivelit ekonom. -Projekti ne vijimsi te shtrirjes tij,krijon premisa per shtimin e sip me pyje te rinj. <p>Rezultatet e transferimit te teknologjise</p> Ne aktivitetet dhe demostrimet ne ditet e pyjeve fermeret do te njihen; -Me rendesine e kryerjes punimeve te pyllzimit ne siperfaqet pyjore. -Me teknologjine dhe efektivitetin e ketyre punimeve. -Perdoruesit do ndergjegj.per domosdoshm.e kryerjes punimeve te tilla per menaxh. qendr.te pyjeve e kullot. ne funksion ruajtjes mjedisit dhe rritje se te ardhurave te tyre. -Do te nxitet transferimi i kesaj teknologjie ne komunitetin per rreth dhe me gjere.

➤ **MASAT E MUNDSHME PËR SHMANGIEN DHE ZBUTJEN E NDIKIMEVE NEGATIVE NË MJEDIS.**

MASAT REHABILITUESE NE RAST NDOTJE DHE DEMTIMI TE MJEDISIT

Shoqeria investitore qe do te ndertoje dhe shfrytezoje veprat hidroenergjitike merr ne konsiderate ndikimin ne mjedis dhe do te marre te gjitha masat per zbutjen e ndikimeve te mundshme negative. Ne rast ndotje aksidentale, shoqeria merr persiper demet e ndikimit te shkaktuar ne mjedis. Ndertimi i Hec SHENEPREMTE per prodhimin e energjise elektrike mund te demtoje mjedisin si rrjedhoje e:

Demtimeve (ose aksidenteve) te veprave te vecanta inxhinierike per te cilat do te merren masat e duhura per rehabilitimin e tyre.

- kryerjes se punimeve restauruese ne pjesen e demtuar.
- ndonje avarie gjate procesit te punes
- Instalimi i vepres se marrjes me kapacitet marres te ujit me te madh se ate te llogaritur dhe mbyllja e portes ekologjike.

Ndertimi i hidrocentralit ka koston e vet mjedisore, per arsye te prerjes se bimesise ekzistuese, megjithate duke patur parasysh me perfitimet e komunitetit nga ky investim si dhe faktit qe shoqeria investitore do te beje rehabilitimin e mjedisit me mbjellje te reja fidanesh.

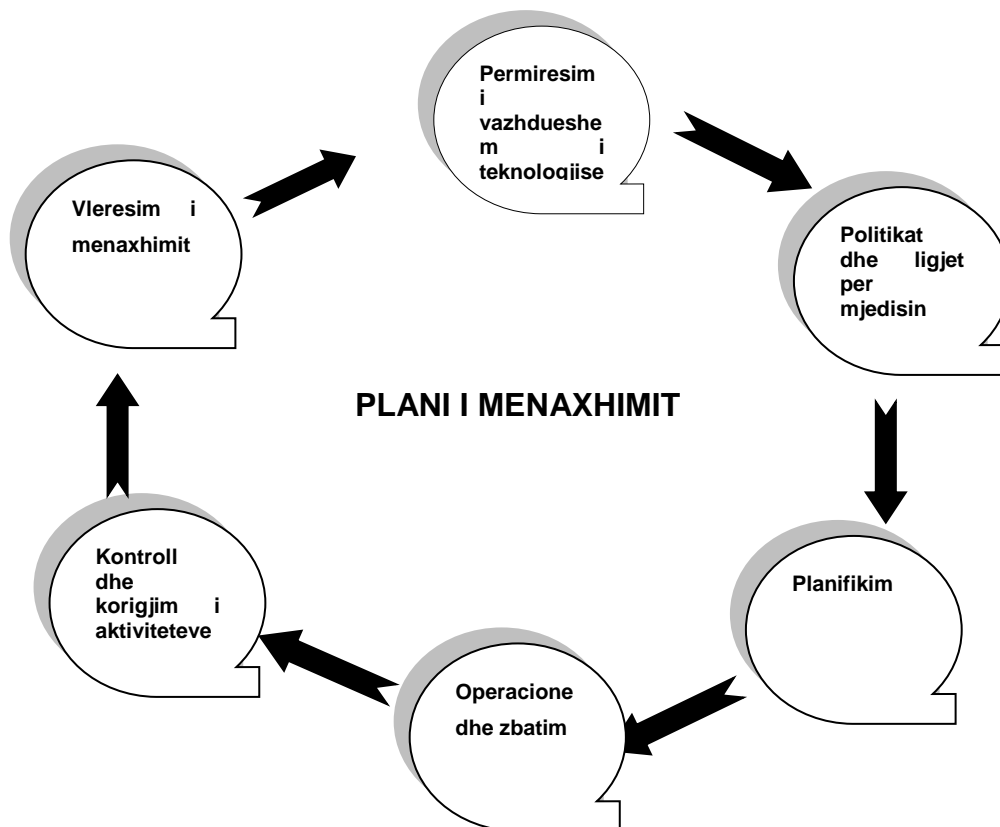
➤ **PLANI I MENAXHIMI DHE I MONITORIMIT TE MJEDISIT**

Projekti ne fjale ka vlera te medha inxhinierike dhe perfitime te konsiderueshme ekonomike. Per tipin e aktivitetit qe kerkon te ndermarre shoqeria, ne fazen e shfrytezimit, hidrocentrale te tille mund te punojne shume mire ne kushtet e mikrosistemit, duke u bere nje garanci energjitike rezerve per zonen. Edhe pse ky hec nuk zhvillohet ne zone te mbrojtur, nevojitet qe te kryhet bashkepunim me institucione te specializuara, per ruajtjen e parametrave hidroenergjitike pa prishur ekuilibrat mjedisore pasi kemi te bejme me ndertim dhe perdorim te resurseve hidrike.

Projekti ka nevoje per monitorim mjedisor rigoroz Nga organet kompetente mbikqyrese ne kuadrin e mbajtjes nen kontroll te parametrave mjedisor si dhe te veprave te vecanta inxhinierike si Veprat e marrjes se uji, tubacionet nen presion, etj.

Pas ndertimit te Hec-it duhet te mbahet nen mbikqyrje rehabilitimi i zonave te prekura nga punimet. Monitorimi i ndikimit ne mjedis duhet te kryhet nga inspektore te specializuar per mbrojtjen e mjedisit, te kontrollit te ujrave, sherbimit pyjor, pushtetit vendor dhe qendror, MM – ja, AKM - ja dhe ARM – ja.

Planet e menaxhimit dhe monitorimit

❖ **Plani i menaxhimit per zbatimin e projektit.**

Çdo veprimtari e rëndësishme që kryhet në marrëdhënie me mjedisin, duhet të parashikojë në projektin e saj edhe Planin e Menaxhimit të Mjedisit (PMM).

PMM ka si qëllim: parandalimin, minimizimin dhe mënjanimin e ndikimeve negative ndaj mjedisit

Plani i menaxhimit të mjedisit

- Plani i menaxhimit të mjedisit (duke përfshirë edhe planin e veprimit mjedisor)
- Struktura e menaxhimit të mjedisit
- Kontrolli i zhurmës dhe i dridhjeve
- Plani i menaxhimit të cilësisë së ajrit
- Mbrojtja e habitateve, botës bimore dhe shtazore
- Plani i menaxhimit të sipërfaqes së tokës
- Plani i kontrollit të erozionit
- Plani i menaxhimit të ujërave
- Parandalimi i ndotjeve
- Plani i kontrollit të derdhjeve
- Plani i urgjencës
- Plani i menaxhimit të mbetjeve
- Plani i menaxhimit të acideve
- Monitorimi dhe raportimi mjedisor
- Aksioni korigjues dhe i auditimit të mjedisit

Hartimi i një plani sigurie dhe ndërhyrje del si një domosdoshmëri në rastet e padëshiruara, por realisht të pashmangshme. Kështu operatori në bashkëpunim me njësitë e tjera operative lokale në këtë zonë do të përgatisë planet e caktuara të sigurisë, që do të jenë pjesë përbërëse e projektit të propozuar. Këto plane, rekomandohen të bëhen nga ky studim (si dhe të detajohen në fazën e zbatimit) dhe duhet të përfshijë:

❖ **Plan - Menaxhimin për sistemimin e tokës**

- Të ngrihet një sektor i vogël që të kryejë punimet e mbjelljes dhe të mirëmbajtjes së infrastrukturës, ku të përfshihet dhe një specialist për agrikulturë bimore.
- Nëpërmjet tabelave sensibilizuese të krijohet opinioni i shëndoshë për kultivimin, ruajtjen dhe mirëmbajtjen e bimëve dhe shesheve të gjelbëruara në të gjithë territorin e rehabilituar.
- Të ndërmerret urgjent një studim, ku të trajtohen parametrat dhe treguesit e sistemeve gjeo-natyor dhe ekologjik në shërbim të infrastrukturës mjedisore dhe turizmit.

Ripërtëritja e mjedisit

Ndërtimi i nen objekteve të HEC –it do të dëmtojë bimësinë e egër që rritet në atë zonë. Në marrëveshje të plotë me pronarët përkatës, sipas planit të rehabilitimit të parashikuar dhe hartuar nga specialistet që u përmend me sipër, sipërfaqet rreth sheshit të punimeve do të sistemohen duke marrë masa për ta ruajtur dhe mbrojtur nga erozioni.

Ky plan përfshin:

- Minimizimin e lëvizjes së dheut

- Mbjelljen me bimësi në zonat ku parashikohet të ketë erozion
- Ndalimin e dëmtimit e zhdukjes së shkurreve në zonat rreth kantierit

Restaurimi dhe rehabilitimi i ndikimeve ndaj mjedisit, do të kryhet si një domosdoshmëri në kthimin e pasurive të vlerësuara në kushtet e mëparshme, sa më mirë dhe më shpejt që të jetë e mundur. Kjo do të realizohet, pasi vetë operatori si dhe studimi i linjës bazë të ndikimeve në mjedis që po paraqet kanë identifikuar ndikimet potenciale dhe masat që duhen marrë për parandalimin, minimizimin dhe mënjanimin e ndikimit të tyre.

❖ Plani i menaxhimit të mbeturinave të prodhuara gjatë zbatimit të projektit

Praktika e menaxhimit të mbetjeve në tërësi

Nr.	Mbetjet	Riciklim/ Ripërdorim	Djegje	Varrosje	Depozitim
1	Mbeturina ndërtimi				
2	Mbeturina kampingu				
3	Mbeturina drusore				
4	Enë boshe				
5	Copëra betoni				
6	Rondele metalike				
7	Tokë e ndotur me kimikate				
8	Copëra leckash				
9	Mbeturina letre				
10	Mbeturina plastike				
11	Copëra tubash				

MBETJE TË TJERA TË NGURTA

Vlejnë të përmendim mbetjet e ndryshme ushqimore, që konsumohen e përdoren si rezultat i veprimtarisë jetësore të njerëzve.

Ndër më kryesoret mund të veçojmë:

- Copa kartoni
- Pjesë plastike të paketimit të vajrave
- Etiketa letre të dëmtuara
- Mbetje ushqimore të kuzhinës

Masat social-ekonomike

Zvogëlimi i ndikimeve social-ekonomike nga projekti i ndërtimit të veprës minerare përfshin:

- Përpjekjet për shmangien e keqkuptimeve për punësim afat gjatë të punëtorëve lokale
- Edukimin e popullatës mbi natyrën jo speculative të ndërtimit të projektit në fjalë
- Shmangien e konflikteve me pronarët e tokës duke patur parasysh kompensimin si dhe trajtimin me kujdes e respekt të banorëve të zones.

Operatori duhet të bëjë një punë të planifikuar dhe të kujdesshme duke identifikuar pronarët e sipërfaqeve (nese ka), ku do të ngrihet sheshi i kantierit të ndërtimit të projektit, si dhe vlerësimin real të tokës nga regjistri kadastral i zonës.

Kualifikimi i personelit dhe masat mbrojtëse të përgjithëshme

Trajnimi, do të mbulojë zonën ekzistuese të mjedisit, ndikimet potenciale në mjedis nga projekti i ndërtimit, zbatimin e masave lehtësuese specifike në minimizimin ose eliminimin e ndikimeve negative, si dhe masat e përgjithshme mbrojtëse për mjedisin.

Përbërësit kryesorë të këtij programi duhet të ndërthuren me faktorët, kriteret dhe informacionet:

- Informacion i përgjithshëm
- Mirëkuptim i informacionit të përgjithshëm, i konceptit të qëndrueshmërisë dhe arsytet për një menaxhim mjedisor të mirë.
- Mirëkuptimi i potencialit të ndikimeve në mjedis, që përfaqësohet nga dy fazat e zhvillimit të parkut
 - a) Ndërtimi
 - b) Funksionimi

❖ Planet e sigurisë dhe të menaxhimit të katastrofave hipotetike ose te mundshme

Operatori, në bashkëpunim me kontraktorin e ndërtimit dhe nënkontraktorët e tjerë (kompanitë e shërbimeve), do të pregatisin planet e caktuara të sigurisë, që do të jenë si pjesë përbërëse e projektit të propozuar. Këto plane duhet të përfshijnë:

- a) Procedurat e sigurimit në punë apo rregullat e sigurimit teknik
- b) Procedurat e mjekimit dhe të ndihmës së shpejtë në raste aksidentesh në punë.
- c) Emrat e personave të kontaktit dhe numrat e tyre të telefonit

❖ Plani i monitorimit te ndikimit ne mjedis.

Ndikimet negative që përshkruam me sipër mund të minimizohen duke marrë një sërë masash. Siç kemi theksuar në shumë kapituj të këtij material, ndotja që i shkaktohet mjedisit është minimale, jo vetëm se kemi të bëjmë me shfrytëzimin e një burimi të rinovueshem energjie (siç është hidroenergjinë), por se nuk do të kemi HEC me rezervuar (basen ujor si psh Fierza), që sjell një problematike me të mëdha të mjedisit, të cilat u përshkruan me sipër, por HEC - et e vegjel me derivacion që shkakton ndotje minimale.

❖ Programi i monitorimit te mjedisit gjate ndertimit dhe operimit te HEC-it

Plani i monitorimit gjate ndertimit dhe operimit te Hec – i SHENEPREMTE		
Aktivitetet	Plani i monitorimit	Pergjegjesia
Pastrimi dhe pergatitja e	Pastrimi i sheshit do te	Kontraktori i zgjedhur nga

sheshit	behet ne prani te komunitetit. Do te mbillen fidane te rinj.	kompania zbatuese e projektit
Pastrimi dhe pergatitja e vendit ku do te vendoset baseni i presionit	Do te mbillen fidane te rinj.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Pastrimi dhe pergatitja e aksit ku do te kalojne tubat e presionit	Ne te dy anet e tubave do te mbillen peme autoktone.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Pergatitja e sheshit	Realizohet ne prani te komunitetit.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Hedhja e materialeve te nxjerra nga pergatitja e sheshit	Do te hidhen ne vendin e caktuar nga komuniteti.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Lidhja e centralit me sistemin elektroenergjitik	Dokumentimi i tokes qe do te perdoret per kete qellim.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Hedhja e mbeturinave te ngurta	Dokumentimi i sakte dhe hedhja e tyre ne vendet e caktuara.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Fuqia punetore	Kutia e ndihmes se shpejte ne sheshin e ndertimit.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Transportimi i materialeve dhe agregateve ne shesh	Eliminimi i pluhurit ne atmosfere.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Hedhja e mbeturinave te ngurta	Hedhja e materialeve do te behet ne vendin e paracaktuar.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Hedhja e mbeturinave te lengeta	Hedhja e materialeve do te behet ne vendin e paracaktuar me nje perkujdesje te larte.	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit
Monitorimi i ujit te marre nga lumi. Pakesimi i ujit te mbetur ne shtrat	Sasia e ujit qe do te merret per Hec – i SHENEPREMTE do te jete ne kufijte e lejuar te prurjeve, duke lejuar nje sasi te tij per mos prishjen e ekuilibrave ekologjike. Kjo sasi pasi te kaloje ne turbina do te kthehet perseri ne	Kontraktori i zgjedhur nga kompania zbatuese e projektit

	lume.	
Operimi i pajisjeve dhe makinerive	Gjate operimit duhet te monitorohet zhurmat te cilat nuk duhet te kalojne deri ne 70decibel.	Operatori i HEC-it kompania zbatuese e projektit
Trajtimi i ujrave te zeza	Trajtimi i tyre do te monitorohet sipas standarteve.	Operatori i HEC-it kompania zbatuese e projektit
Trajtimi i materialeve te rrezikshme	Magazinimi i materialeve te rrezikshme ne vendet e paracaktuara duke i monitorua rigorozisht ato.	Operatori i HEC-it kompania zbatuese e projektit
Lidhja e HEC –it me sistemin elektroenergjitike	Monitorimi i fushes magnetike te krijuara.	Operatori i HEC-it kompania zbatuese e projektit

Programi i monitorimit do te perdoret per te verifikuar te gjitha ndotjet e mundshme qe do ti vijne mjedisit nga ndertimi dhe operimi i Hec – i SHENEPREMTE. Secili nga parametrat e vleresuar gjate fazes se ndertimit dhe qe eshte i percaktuar ne planin e zbutjes do te monitorohet rigorozisht.

➤ MASAT PER PARANDALIMIN MBROJTJEN E PYJEVE NGA ZJARRI¹

Bazuar në kuadrin ligjor shqiptar:

- Ligji Nr. 152/2015 “PËR SHËRBIMIN E MBROJTJES NGA ZJARRI DHE SHPËTIMIN
- VKM nr.290, datë 30.04.2004 “Për miratimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të zjarreve në pyje dhe kullota”.
- VKM nr.1080, datë 22.12.2010 “Për rregullat për parandalimin dhe shuarje e zjarreve në pyje dhe kullota,si dhe për krijimin e njësisive vullnetare të shuarjes së zjarreve”.

është hartuar një plan masash për parandalimin dhe shuarjen e zjarreve në pyje gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit të projektit “Ndërtimi i Hec-it “SHENEPREMTE”.

Vlerësimi i masave për mbrojtjen nga zjarri

Mundësitë për të rënë zjarri në pyje për territorin ku do të zhvillohet projekti si rezultat i veprimtarisë për zhvillimin e projektit janë vlerësuar në dy faza.

Faza I. Ndërtim montim i hec-it

Faza II. Shfrytëzimi i hec-it

Faza I. Ndërtim montim i hec-it.

Në këtë fazë janë parashikuar të bëhen këto procese: punimet e gërmimit, transportit dhe saldimit. Burimet për rënie zjarri janë:

Veprimtaritë e gërmimit dhe jeta e kantierit nga shkëndijat elektrike apo motorrike të mjeteve të rënda

Nga shkëndijat që lindin gjatë fërkimit mekanik të mjeteve të gërmimit me shkëmbin.

Veprimtaria e transportit

nga shkëndijat elektrike apo motorrike të mjeteve të rënda

nga rrjedhjet e karburanteve gjatë transportit

Veprimtaria e saldimit. Nga shkëndijat që lindin gjatë saldimit me elektroda si dhe prerje të mundshme të Materialeve metalike me gurë fresibël.

Kantieri.

Instalimet elektrike në kantier

Veprimtaria jetësore e punonjësve në kantier (kuzhina, djeje e pakujdesshme e Materialeve te ndezshme, etj)

Pakujdesitë nga pirja e duhanit

Venddepozitimi i karburanteve të mjeteve motorrike

❖ Masat e parashikuara për fazën I.

Punonjësit duhet të trajnohen për masat në rastet e rënies së zjarrit, në shmangien dhe parandalimin e rënies së zjarrit si dhe në fikjen e saj. Ky trajnim duhet të përqëndrohet në:

Përdorimin e mjetit motorrik për të marrë Material inert, që do të shërbejë për fikjen e zjarrit.

Përdorimin e fikëseve të zjarrit

¹ Sipas standardit te hartimit te MKZ-se per hec-in

Lajmërimin e personelit teknik të kantierit

Kontrollin e gjendjes së makinerive për rrjedhje të mundshme të karburantit.

Në veprimtarinë e gërmimit duhet të kihet parasysh këto masa paraprake:

Në vendet/frontet ku do të kryhet gërmimi, mjetet duhet të jenë të pajisura me fikëse zjarri,

Duhet të kenë mjete si lopata dhe kazma

Në vendet ku verifikohen rrjedhje karburanti nga mjetet e gërmimit duhet të eliminohen.

Në veprimtarinë e transportit duhet të kihet parasysh këto masa paraprake:

Kualifikimin e manovratorëve për përdorimin e mjeteve të shuarjes së zjarrit si dhe në lajmërimin e personelit teknik të kantierit

Pajisja e makinerive me fikëse të zjarrit

Kontrollin e gjendjes së makinerive për rrjedhje të mundshme të karburantit.

Në veprimtarinë e saldimit duhet të kihet parasysh këto masa paraprake:

Marrjen e masave për një ambient të pastër nga lëndë që bëhen burim ndezjeje zjarri apo lëndëve që digjen lehtë

Kualifikimin e saldatorëve për përdorimin e mjeteve të shuarjes së zjarrit si dhe në lajmërimin e personelit teknik të kantierit

Në frontet e punës duhet të ketë mjete që ndihmojnë në fikjen e zjarrit si lopata, kazma dhe fikëse zjarri.

Në kantier duhet të kihet parasysh këto masa paraprake:

Marrjen e masave për një ambient të pastër nga lëndë që bëhen burim ndezjeje zjarri apo lëndëve që digjen lehtë

Kualifikimin e punëtorëve për përdorimin e mjeteve të shuarjes së zjarrit si dhe në lajmërimin e personelit teknik të kantierit

Në frontet e punës duhet të ketë mjete që ndihmojnë në fikjen e zjarrit si lopata, kazma dhe fikëse zjarri.

Të mos lejohet pirja e duhanit.

Kontrollim i herëpashershëm i venddepozimit të karburanteve për rrjedhje të mundshme.

Largimi ditor i mbeturinave në venddepozimet e caktuara nga komuna për shmangien si burim zjarri.

❖ Faza II. Shfrytëzimi i hec-it

Në këtë fazë masat mbrojtjen e pyjeve nga zjarri përqëndrohen tek godina e centralit si i vetmi burim i mundshëm për rënien e zjarrit. Për këtë, duke qenë se godina e centralit klasifikohet si një ndërtim tipik industrial, sipas legjislacionit në fuqi

Veprat e marrjes

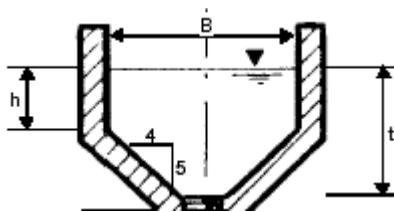
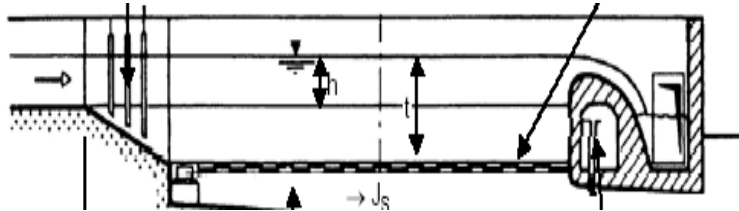
Veprat e marrjes është e tipit tiroleze (veper e cila mundeson marrjen e ujit në mënyrë të drejtperdrejte me rrjedhjen e ujit), dhe do të marrë sasine e lejuar të ujit që është projektuar për hidrocentralin.

Dekantuesi dhe shkarkuesi

Dekantuesi është i pozicionuar mbas vepres së marrjes dhe shërben për kapjen (dekantimin) e sedimenteve me të mëdha se 0.3 mm. Pas dekantuesit uji transmetohet në kanal të derivacionit i cili është i lidhur me dekantuesin.

Ne mirefunksionimin e kesaj nenvepre eshte nje kaperderdhes automatik, i cili shkarkon automatikisht ujin ne rast avarie te kanalit. Kalimi i ujit nga dekantuesi ne kanal realizohet nepermjet portes e cila eshte e komandueshme.

Nje model i tille paraqitet skematikisht:

Baseni i presionit dhe shkarkuesi automatik

Baseni i presionit eshte e projektuar vashdim te kanalit te derivacionit. Nga ana hidroteknike do te instalohen saracineskat dhe portat e kontrollit te cilat operojne ne rast kontrolli ose avarie ne pjesen mbas saracineskes. Edhe ne basenin e presionit eshte projektuar

kaperderdhesi automatik, i cili shkarkon automatikisht ujin nepermjet nje tubi shkarkimi.

Tubacioni i presionit

Tubacioni i presionit mbas saracineskes e cila mbyll ujin tek baseni i presionit eshte i projektuar te instalohet ne nose mbi siperfaqen e terrenit (sipas rastit). Material i projektuar per tubacionin e presionit eshte celik, i cili do te montohet me segmente me saldim. Ne fund te tubacionit eshte e montuar saracineska e cila mbyll ujin automatikisht ne rast avarie ne pjesen mbas saracineskes.

Sipas "RREGULLORES SË PROJEKTIMIT TË NDËRTESAVE TË ÇDO LLOJI"

Veprat hidroteknike si dhe për të gjitha hec-et e tjerë janë prej material betonarmeje (të padjegshëm), si dhe funksioni për të cilën ndërtohen janë kapja dhe transportimi i ujit deri në turbinën e gjeneratorit.

Të kategorizuara më hollësisht sipas rregullores kemi:

Neni 2

Materiallet e ndërtimit sipas djegshmërisë së tyre ndahen në tre grupe si më poshte;

Grupi i djegshmërisë	Karakteristikat e djegshmërisë Të materialeve	Të strukturave
1	2	3

Të padjegëshme	Nën ndikimin e zjarrit ose të temperaturës së lartë nuk flakërohen, nuk digjen me flakë dhe nuk karbonizohen.	Prej materialesh të pa djegëshme.
Vështirësisht të djegëshme	Nën ndikimin e zjarrit ose të temperaturës së lartë flakërohen me vështirësi, digjen si prush, ose karbonizohen dhe vazhdojnë të digjen vetëm në prani të burimit të zjarrit (pas heqjes së burimit të zjarrit menjëherë ndërpritet djegia).	Prej materialesh vështirësisht të djegëshme si dhe prej materiale të djegëshme që mbrohen nga zjarri me suva ose duke i mveshur me materiale të pa djegëshme.
Të djegëshme	Nën ndikimin e zjarrit ose të temperaturës së lartë flakërohen ose digjen pa flakë dhe vazhdojnë të digjen edhe pas heqjes së zjarrit	Prej materialesh të djegëshme, që nuk mbrohen nga zjarri me suva ose që nuk janë të veshura me materiale të padjegëshme

Shënim: Edhe procesi teknologjik i prodhimit të betonarmesë për këto vepra hidroteknike nuk paraqet rrezik të zjarreve të mudshme.

➤ **Përshkrimi i Godinës së Centralit dhe plani i MKZ-së.**

Ndertesa qendrore e centralit do te jete me nje kat, me strukture betonarme, me mure tulle, te suvatuar ne te dy anet, me solete betonarme te hidroizoluara dhe me dritare metalike (ose duroalumin) me hapesire drite 40-50%. Ndertesa do te permbaje keto ambiente kryesore:

- a) Sallen e agregateve, ne te cilen do te instalohen grupet turbine-gjenerator, panelet e mbrojtjes, te eksitimit statik, te kontrollit, te rregullatoreve te shpejtesise, te nevojave vetjake elektrike dhe mekanike, kompresoret e ajrit dhe impiantet hidraulike me presion, te rregullatoreve te ajrit dhe te vajit, vinci 5/10ton, etj.

- b) Sallen elektrike ne te cilen do te instalohen panelet e kontrollit, te matjeve, te mbrojtjeve te linjes, te transformatoreve te fuqise dhe te transformatorit vetjak, te paneleve te mbrojtjes, matjes dhe te kontrollit te nenstacionit, etj.
- c) Sallen e sherbimit ne te cilen do te jene instaluar pajisjet e kontrollit te HEC dhe zyrat administrative dhe dhoma e sherbimeve dhe riparimeve teknike.

Nga ana tjeter, jane parashikuar punime civile qe lidhen me montimin e pajisjeve te reja, zhvendosjen ose pershtatjen e bazamenteve prej betoni, etj.

Punimet kryesore do te jene:

- Instalimi i nje sistemi te ri te ajrosjes dhe te qarkullimit te ajrit ne brendesi te centralit, instalimi i ventilatoreve qarkullues te ajrit ne sallen elektrike, ne zbarat e daljes, etj.
- Instalimi i sistemit te kullimit dhe drenazhimit per mbrojtjen e salles te makinave nga lageshtira dhe infiltrimit te ujit.
- Instalimi i rrjetit te ndricimit, te dritareve te ajrosjes dhe te dyerve.
- Ndertimi i aneve te mbeshtetjes te vincit (parangos) 5/10t ne sallën e agregatit.
- Instalimi i saracineskave, largimi dhe filtrimi i ujrave, etj.
- Ndertimi i kanaleve te kablllove ne sallen e aggregateve, shtrimi me pllaka te reja, suvatimi dhe lysterja. Kryerja e punimeve te domosdoshme dhe modifikuese per montimin e makinerive dhe pajisjeve te reja.
- Ndertimi i kanaleve te kablllove te zbarave dhe te daljeve te gjeneratoreve, shtrimi me pllaka te reja, suvatimi dhe lysterja. Kryerja e punimeve te domosdoshme dhe modifikuese per montimin e makinerive dhe pajisjeve te reja.
- Ndertimi i dhomes te riparimit (oficines), shtrimi me pllaka te reja, suvatimi dhe lysterja. Kryerja e punimeve te domosdoshme dhe modifikuese per montimin e makinerive dhe pajisjeve te reja.
- Punime per rezervuarin e vajit, shtrimi me pllaka te reja, suvatimi dhe lysterja. Kryerja e punimeve te domosdoshme dhe modifikuese per montimin e makinerive dhe pajisjeve te reja.
- Punime per bazamentet e transformatoreve te fuqise, te transformatorit te nevojave vetjake, te gropes septike, te kanaleve te kabllit, te drenazhimit, te lidhjes me linjen e transmetimit, suvatimi dhe lysterja. Kryerja e punimeve te domosdoshme dhe modifikuese per montimin e makinerive dhe pajisjeve te reja.
- Vendosja e pajisjeve te reja hidrosanitare.
- Sistemimi i sheshit ne hyrje te godines, ndricimi i jashte, rrethimi i centrali, pastrimi nga barishtet dhe shtrimi me cakull, riparimi dhe shtrimi i rruges kryesore per ne central, etj.
- Punime per ndertimin e salles elektrike per montimin e paneleve, te paneleve te transformatoreve te tensionit dhe te rrymes, te shtyllave mbajtese ne dalje, etj.
- Punimet per ndertimin e bazamenteve dhe montimin e shtyllave te linjes te transmetimit deri ne N/stacion, ndertimi i bazamentit te celes dhe punime per kanal in e kablllove etj.
- Ndertimi i zyrove administrative, shtrimi me pllaka te reja, suvatimi dhe lysterja.
- Paisja e zyrove me tavolina, karrige, rafte, abazhure, etj.

Godina e centralit është ambienti në të cilin numri i elementeve të sigurisë është më i madh. Në godinën e centralit do të instalohen turbina/at dhe gjeneratori/et, panelet e komandimit, kanalet e kalimit të kablove. Kjo është pjesa teknologjike e funksionimit të centralit. Në pjesën e jashtme të saj është i instaluar transformatori i fuqisë, i cili është i ekspozuar në ambient të jashtëm por i mbuluar nga sipër, në anë të strukturës së godinës.

Në godinën e centralit do të instalohen hidrantet e levizshëm shkumëzues të tipit bombul në karrel.

Godina e centralit është ambienti në të cilin numri i elementeve të sigurisë është më i madh, për dy arsye:

- Është ambient në të cilin do të qëndrojnë edhe personeli i punësuar, pra duhen marrë masa të mbrojtjes kundër zjarrit për shkak të jetëve njerëzore që rrezikohen.

- Edhe pse pjesa më e madhe e strukturës përbëhet nga betoni, betonarmeja dhe elementë metalikë (si çatia), që kategorizohen si materiale të padjeshme apo vështirësisht të djeshme, ka materiale që kategorizohen si lehtësisht të djeshme apo vështirësisht të djeshme që vendosen në hapësirat e shërbimeve për personelin, sanitare etj. Duke u mbështetur në normat e projektimit, ujjësjellës kundër zjarrit ndërtohen në këto raste: ndërtesa banimi me më shumë se 8 kate, ndërtesa administrative dhe shoqërore, hotele, shkolla e çerdhe fëmijësh me 3 e më shumë kate, stacione hekurudhore, aeroporte, në depot e tregtisë, spitale, në kinema, në ndërtesa prodhimi me përjashtim të atyre ku mund të ndodhë ekspozim ose shpërndarja e zjarrit nga uji etj. Objekti do të shërbejë **edhe për banim të punonjësve** që do të jetojnë në godine gjatë operimit të hidrocentralit.

- Shkalla "R" për rezistencën ndaj zjarrit për muret rrethues të jashtëm të godinës me trashësi 25 cm është R 120. Shkalla "REI" për rezistencën ndaj zjarrit për elementet e brendshme; muret mbajtës me trashësi 25 cm kanë rezistencën R 120.

Shkalla "REI" për rezistencën ndaj zjarrit të soletës është R 180

Shkalla "REI" për rezistencën ndaj zjarrit për kolonat dhe traret mbajtës të godinës është R 180. Të gjitha dyert do të kenë shkallën "RE" për rezistencën ndaj zjarrit jo më pak se R 30. Automjetet zjarrfikëse mund të vendosen për nderhyrje në 3 ane (para, djathtas dhe pas objektit). Gjeresitë e rrugëve në të cilin mund të vendosen automjetet zjarrfikëse janë: 6.6, 9.7 dhe 7.2m. Skemat e evakuimit të objektit janë horizontale dhe vertikale.

Gjeresia minimale e rrugëve të kalimit në mjediset e brendshme është 1.5 m.

Daljet e sigurisë së brendshme janë:

- Rrugët e kalimit horizontal
- Dyert
- Shkallet

Dalja e sigurisë së jashtme është:

- Dera e evakuimit me gjeresi 350 cm

Vendimi i Këshillit Ministrave Nr.162 datë 19.04.1965 "Rregullorja mbi masat mbrojtëse kundër zjarrit në projektimin e ndërtesave të cdo lloji" (neni 27) paraqet gjatesitë e rrugëve të emergjencës për të arritur daljen me të afert, gjatesia varet nga numri i daljeve.

Nr	Shkalla e qëndrueshmërisë ndaj zjarrit të ndërtesës	Largësia maksimale e lejuar gjer në dalje në metër				
		Për kthinat midis kafazeve të shkalëve ose midis daljeve të jashtme			Nga kthinat në korridor pa krye	
		Në çerdhe, kopështe si dhe në maternitete	Në spitale	Në ndërtesa të tjera shoqërore		
1.	I dhe II	20	30	40	20	
2.	III	15	25	30	15	
3.	IV	12	20	25	12	
4.	V	10	15	20	10	

Duke iu referuar largesise maksimale deri ne dalje sipas Vendimit te Keshillit Ministrave Nr.162 date 19.04.1965 "Rregullorja mbi masat mbrojtese kundra zjarrit ne projektimin e ndërtesave te çdo lloji" (neni 27) konstatohet se per objektin kjo distance eshte brenda normave.

Ventilimi natyral i objektit behet nepermjet hapjes se dyerve te objektit ose dritareve.

Relacioni per projektin mekanik te M.N.Z.SH.-se

Ne objekt sipas karakteristikeve te shfrytezimit "Perdoruesit te cilet me shume mundesi jane ne gjume" dhe nenkategorise "Banesat individuale me afat te gjate" ku hyn edhe objekti centralit, karakteristikat e shfrytezimit klasifikohen sipas shkronjes "Ci".

Persa i perket normes se rritjes se zjarrit: ajo do te jete "E shpejte", kategoria 3 me parameter te rritjes se zjarrit $a = 0,047 \text{ kj/s}^3$ pasi ne objekt ka produkte tekstili te grumbulluara, produkte plastike dhe materiale te ngjashme.

Profili i rrezikut eshte Ci3.

A. SISTEMI I SINJALIZIMIT TË ZJARRIT

❖ Pajisjet e kontrollit

Kontraktori duhet të mbulojë, instalimin, testin, lidhjen dhe garanton një cilësi të lartë të veprimit të pajisjes sinjalizuese të zjarrit dhe sistemit të alarmit duke përfshirë dhe autoparlantet, ndriçuesit, pajisjet e alarmit, kontaktet e thyerjes së xhamit, panelët e alarmit të zjarrit, karikuesin e baterisë, dhe releve të shoqëruar, do sigurohen dhe lidhen në përputhje me specifikimet, sipas pozicioneve të treguara në vizatime. Instalimi do të kryhet me JY- (st) – Y 2x1 mm² kabëll për shuesit e zjarrit dhe NYMHY 2x1 mm, për autoparlant.

Të gjithë sinjalizuesit do të pajisen me një shigjetë treguese të vendit të zjarrit. Sinjalizuesit kryesor do të sigurohen gjithashtu me lidhje ndërmjet terminaleve në mënyrë që të ndihmojë komandimin e njësisve sinjalizuese në vizatimet e mëparshme.

❖ Sinjalizuesit e tymit të duhanit

Këto do të veprojnë në mënyrë që të mbajnë ekuilibrin ndërmjet dhomës së hapur dhe të mbyllur, kështu kur tymi depërton në dhomën e hapur ai do të ketë kontakt me qarkun dhe do

të aktivizojë sinjalin. Çdo sinjalizues do të projektohet në mënyrë që të mbulojë një zonë prej 100 m².

Të gjithë sinjalizuesit e tymit, të jenë instaluar të tilla që të mund të ndërrohen me zëvendësues.

❖ Pajisjet e sinjalizimit

Sinjalizuesit kryesor nuk do të përmbajnë elementë elektronik ose komponentë riparues.

Një qark i shkurtër izolues do të instalohet me anë të telave që të ndajë zonat e zjarrit. Një maksimum prej 20 elementësh do të instalohet ndërmjet izoluesve.

Të gjitha mjetet do të pajisen me një sinjalizues alarmi integral. Aty ku sinjalizuesit janë instaluar brenda dhomës është njësoj sikur nuk funksionojnë. Burimet elektrike pra pajisjet e alarmit duhen instaluar jashtë dhomave.

❖ Zilet e alarmit

Autoparlantët e alarmit do të vendosen ndërmjet godinës. Vendndodhja do të caktohet për të siguruar:

- Minimumin e nivelit të tingullit prej 75 db (A) është I pranishëm në çdo klasë.
- Mosfunksionimi I një zileje të mos ndikojë në nivelin e përgjithshëm të sinjalizimit.
- Të paktën një zile për çdo zonë zjarri, të jetë e aktivizuar. Zilet e alarmit do të sinkronizohen nga një motor.
- Zilet e alarmit do të prodhojnë një nivel tingulli prej 92-94 dB
- Zilet e alarmit do të shkruhen me të kuq dhe do të shkruajnë qartë “Zjarr”.

❖ Impiantet elektrikë (Zjarrpërgjuesit automatik)

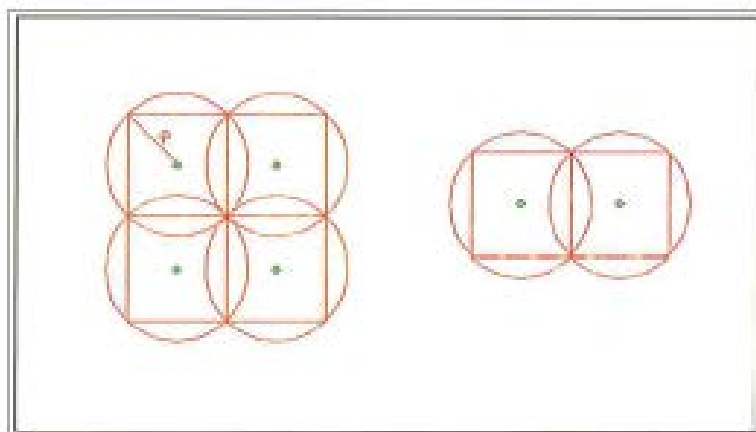
Për parandalimin e minimizimin e zjarreve, impiantët elektrikë janë të projektuar në mënyrë që të plotësojnë këto kushte:

Detektori i tymit do të mbulojë në mënyrë harmonike të gjithë sipërfaqen e ambientit ku sistemi i

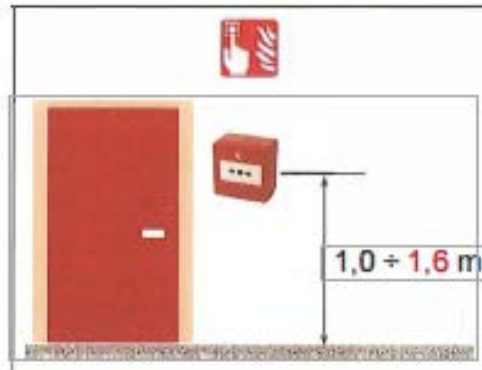
detektimit është i nevojshëm. Ata do të vendosen në çdo 80 m² sipërfaqe. Detektor do të vendosen edhe në çdo mjedis të veçantë pavarësisht sipërfaqes që mund të jete më e vogël se 80 m².

Sipërfaqja maksimale e mbulimit	80 m ²
Kufijtë e shpejtësisë së ajrit së punës	0 - 20 m/s
Rrezja maksimale e veprimit	5 m
Kufijtë e temperaturës së punës	-10 °C ~ 55 °C
Kufijtë e rrymës së punës	16 ~ 32 VDC
Vlera e rrymës në gjëndje qetësi	30 µA
Vlera e rrymës në gjëndje alarmi	40 mA

Bazuar në standardin Europian "EN 54, pjesa 7 : Detektimi (zbulimi) i zjarrit dhe sistemet e alarmit të zjarrit. Detektore tymi. Detektore pikësore që përdorin shpërndarjen, transmetimin. Detektorët duhet të vendosen në mënyrë të tillë që të mbulojnë të gjithë sipërfaqen e ambientit ku ato do të kontrollojnë si në figurën më poshtë:

Transmetuesit e alarmit do të vendosen në dalje të mjediseve të objektit. Ata duhet vendosur në kufijtë e lartësisë nga dyshemeja nga 1.0 deri në 1.6 m si në figurën më poshtë:

Paneli i kontrollit për alarmin e zjarrit do të vendoset në katin e parë.

Sinjalizimi zanor do të bëhet me altoparant të vendosur në mjediset e jashtme të objektit.

Sirena e alarmit duhet të ketë kufijte të perceptimit akustik nga 65 dB(A) në 120 dB(A)

Njoftimi i stacionit zjarrfikës do të bëhet në numrin 112 në bashki.

1. Nuk duhet të krijojnë premisë për zjarr dhe shpërthim;

Fig. 3. Pamje e llampave sinjalizuese në rast zjarri (spiuni I zjarrit)

nuk duhet të krijojnë burime ose rrugë ushqimi, që favorizojnë shpërndarjen e zjarrit;

3. Të jenë të vendosur në mënyrë të tillë, që një prishje e mundshme e impiantit të mos nxjerrë të gjithë sistemin jashtë shërbimit;

4. Të jenë të pajisur me aparaturë në pozicion “gatishmërie”, ku treguesit e qarqeve të jenë të shënuara qartë.

5. Ushqimi i siguresave duhet të jetë me shkëputje automatike të shkurtëra, më të vogël ose e barabartë me 0,5 sekonda për impiantet e shpërndarjes, alarmit, ndriçimit dhe më të vogël ose e barabartë me 15 sekonda për pajisjet antizjarr dhe impiantet hidrike antizjarr;

6. Mekanizmi i ngarkimit të baterive (furnizimi rezerve) do të jetë i atij tipi automatik, që e shpërndan ngarkimin brenda 12 orësh;

7. Pavarësia e sistemit mbrojtës të agregateve duhet të përmbushë kërkesat e ndihmës së shpejtë dhe të fikjes në kohën e nevojshme në bllokun e gjeneratorëve si dhe të transformatorëve.

8. Për çdo rast pavarësia minimale duhet të vijë e stabilizuar për çdo impiant si më poshtë:

- Lajmërim, zbulim, diktim, alarm: 30 minuta;
- Ndriçim i sigurtë 1 orë;
- Pajisjet antizjarr: 1 orë;
- Impiantet hidrik antizjarr: 1 orë.

9. Impiantet e ndriçimit duhet të sigurojnë një nivel ndriçimi jo më të vogël se 5 luks në një meter lartësi, në ambjentin e objektit si dhe rrugët e daljes;

Pjesa e projektit për sinjalistikën pamore i është referuar:

Udhëzimit Nr.425 date 24.07.2015 të Ministrit të Punëve të Brendshme i cili në modulën Nr 2 përcakton kërkesat e përgjithshme për shenjat konvencionale dhe treguese të dokumentacionit teknik dhe grafik të projektit të mbrojtjes nga zjarri dhe për shpetimin.

Fig. 4. Pamje e sinjalistikës në rast rreziku (evakuimi)

10. Vendosen llampa të emergjence me ushqim të pavarur, por që sigurojnë ndriçim të paktën për një orë, në daljet e ambjenteve si dhe në daljen e portave për në ambjentet e jashtme të objektit.

11. Panelet e komandimit dhe ato të bllokut elektrik duhet të jetë vendosur në pozicion të dukshëm, lehtësisht të përdorshëm, të ketë tregues me sinjal dhe i mbrojtur nga zjarri.

12. Në ndërtesat e centralit, duhet të instalohet një sistem ndriçimi i emergjencës, i cili duhet të garantojë ndriçim të mjaftueshëm dhe sinjalizim për nderhyrje të shpejta.

Veprimi i detektorit ose i pikës së thirrjes, do të fillojë si më poshtë:

- Koka e pajisjes së alarmit ose e pikës së thirrjes do të jetë e ndriçuar

Adresa e mjeteve, numrat e zonës dhe përshkrimi i çdo vendi do të jepet në njësinë e kontrollit (dhe në njësinë përsëritëse)

- Veprimi i detektorit ose pikës së thirrjes do të fillojë si më poshtë:
- Koka e pajisjes së alarmit ose e pikës së thirrjes do të jetë e ndriçuar
- Adresa e mjeteve, numrat e zonës dhe përshkrimi i çdo vendi do të jepet në njësinë e kontrollit (dhe në njësinë përsëritëse).
- Alarmi do të transmetohet në brigadën e zjarrit
- Autoparlantet e tokës do të tingëllojnë në vazhdimësi.
 - Autoparlantët në të gjitha zonat e tjera do të pulsojnë.

Ky sistem duhet të ketë ushqim të pavarur, qendror ose lokal (sigurohet nga impianti I baterive), i cili duhet të sigurojë zgjatjen dhe nivelin e ndriçimit, për një kohe normale per nderhurje të shpejte ne eliminimin e avarise.

B. MASAT PËR FIKJEN E ZJARRIT

❖ Fikëset e zjarrit

Në rastin e ndertimit te godines se centralit, objekti eshte me strukture 1 kateshe për veprimtari prodhuese, në ndihmë të personelit të punësuar aty, për zjarre të vogla, që linden brenda godinës vendosen fikëse zjarri sipas specifikimeve të mëposhtme:

Fikëset e zjarrit duhet të jenë të harmonizuara dhe të çertifikuara konform kriterëve të përcaktuara në një nga vendet e Komunitetit European.

Fikëset e zjarrit duhet të jenë shpërndarë në hapësirë në mënyrë uniforme, ku të paktën njëri prej tyre duhet të gjendet:

Fikëset e zjarrit duhet t’i pergjigjen klasës së zjarrit në ambientet ku ato do të jenë vendosur.

- Përbri pajisjeve që mund të shërbejnë si ndezës zjarri;
- Afër zonave me potencial rreziku zjarri.

➤ *Komunikimi dhe Ndriçimi i Emergjencës*

Në godinat e centralit lejohet komunikimi, edhe pa filtrin e provës së tymit ose daljen direkte jashtë ndërtesës. Në godinat e centralit do të instalohet një sistem ndriçimi emergjence.

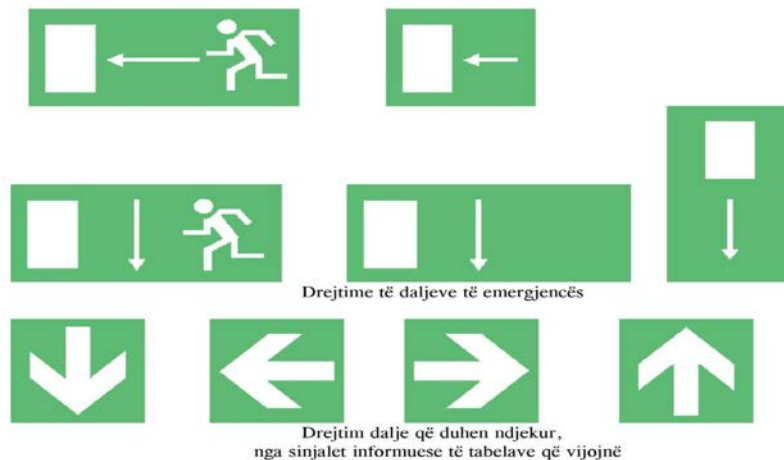

Fig. 7. Tabela orientuese ne rast te renies se zjarrit

➤ *Rrufepritësit*

Për të evituar rrezikun e zjarrit, që mund të vijë nga shkarkimet atmosferike si ne godine apo dhe ne nenstacionin elektrik qe ndertohet prane godines, do të pajisen me sistemin mbrojtës për shkarkimet atmosferike sipas kushteve teknike te projektimit te linjave elektrike dhe godinave industriale.

Sistemi i mbrojtjes atmosferike është shumë i domosdoshëm, për vetë kushtet atmosferike dhe vendodhjen gjeografike në të cilat ndodhet vendi ynë.

Sistemi i mbrojtjes atmosferike është dhe duhet të ngrihet i pavarur, nga ai i sistemit të tokëzimit dhe të plotësojë kushtet e zbatimit sipas KTZ –së së Shqipërisë.

Vlera e rezistencës të këtij sistemi duhet të jetë më e vogël se 1Ω . Gjatë punës për këtë sistem (pasi të jenë vendosur elektrodave) kryhen matje të R dhe në rast se ajo është më e madhe se 1Ω , atëherë duhet rritur numri I elektrodave derisa të arrihet kjo vlerë. Matjet duhen përsëritur dy herë. Një herë në tokë me lagështirë dhe një herë me tokë të thatë.

Materialet që do të përdoren për këtë sistem (shiritat, elektrodave që do të futen në tokë, shigjeta, bulonat fiksues etj.) duhet të jenë të gjitha prej zingu ose hekur të galvanizuar. Shiritat duhet të jenë me përmasa $40 \text{ mm} \times 4 \text{ mm}$ ose $30 \text{ mm} \times 3 \text{ mm}$, ose shufër me diametër min. 10 mm.

Elektrodave duhet të jenë me gjatësi 1.5 m, si në rastet kur do të përdoret hekur në formë “L” ($50 \times 50 \times 4 \text{ mm}$) i galvanizuar, ashtu edhe kur do të përdoren elektroda zingu të prodhuara nga fabrika.

Shigjeta duhet të jetë edhe ajo prej zingatoje, psh. një tub zingatoje $\frac{3}{4}$ “, i cili bëhet me majë dhe ka gjatësi të tillë që të dal min. 0.6 m mbi pikat më të larta të objektit.

Bulonat dhe dadot që do të përdoren për fiksimit të shiritit me elektrodën duhet të jenë min. M 12.

Ngritja e sistemit të mbrojtjes atmosferike në varësi të objektit mund të realizohet:

- Për objekte ekzistuese që do të rikonstrukturohen dhe që nuk e kanë këtë sistem mbrojtje
- Për objekte të reja që do të ndërtohen

Për objektet ekzistuese duhet që:

- Të hapet një kanal me thellësi min. 0.5 m me gjerësi të mjaftueshme për të shtrirë shiritin, i cili do të shtrihet në të gjithë perimetrin e objektit, rreth 1 m larg tij.
- Shtrirja e shiritit në të gjithë perimetrin e tij
- Hapja e gropave dhe futja e elektrodave 1.5 m në thellësinë 2 m pra 0.5 m, në nivelin e tokës në të katër këndet e objektit, dhe lidhja e tyre me shiritin.
- Dalja nga elektrodën me shirit, të paktën dy kënde të objektit (diagonale), deri në çati/taracë, duke e fiksuar shiritin në mur me anë të vidave dhe upave.
- Daljet në çati/taracë lidhen me njëra tjetrën, duke formuar konturin e mbyllur me anë të të njëjtit shirit
- Në pikën-at më të larta të çatisë/taracës fiksohet shigjeta, e cila është e lidhur me konturin e lartpërmendur

Shënim: të gjitha lidhjet duhet të bëhen të tilla që të kemi një përcjellshmëri të lartë, si dhe të mos kemi korozion dhe oksidim të pikave të lidhjeve.

NDIKIMET E MUNDSHME NË MJEDISIN NDËRKUFITAR (NËSE PROJEKTI KA NATYRË TË TILLË).

➤ *Ndikimet me Natyre Nderkufitare*

Projekti nuk shkakton ndikim negativ me natyre nderkufitare sepse pellgu i lugines se lumit per vete faktin se Lumi i Grabovces, te gjitha burimet rrjedhin dhe krijohen brenda territorit te shtetit Shqipetar.

VLERËSIMI I NDIKIMIT NË MJEDISIN I LINJES ELEKTRIKE.

➤ *Pershkrimi i rrjetit elektrik ekzistues ne zonen ne studim*

Hydrocentrali SHENEPREMTE ka nje nenstacion me te afert ajo e Gramshit, ne largesi 20km, e cila furnizon zonen me energji elektrike nepermjet fiderave 6kV.

Rrjeti elektrik i tensionit te mesem qe furnizon me energji elektrike zonen eshte me nivel tensioni 6kV. Fiderat 6kV dalin nga zbarat 6kV te nenstacionit Gramshit.

➤ *Parametrat teknike te Hydrocentralit SHENEPREMTE*

Ne Hydrocentralin SHENEPREMTE do te instalohen dy agregat me fuqi afro 1860kW Lidhja me sistemin elektrik do te behet nga Hec.SHENEPREMTE nepermjet çarjes se linjes elektrike TU 6kV qe furnizon fshatin Lenie.

Karakteristikat e linjes 6kV Hec. SHENEPREMTE jane:

- Gjatesia e linjes L = 1000m.
- Tensioni 6kV.
- Frekuenca 50Hz.
- Tipi i shtyllave beton arme.

1	Germim dheu per gropa ne shkemb S=4 m ² ,h= 2m	m ³	50
2	Germim dheu per gropa S=4 m ² ,h = 2.2 m	m ³	10
3	Germim + mbushje kanali per tokezim	m ³	18
4	Germim + mbushje dheu per kanal kabll k IV	m ³	43
5	Transport Shkëmbi dhe material per shesh depozitim	m ³	20

➤ *NDIKIMI NE MJEDISIN I LINJES ELEKTRIKE.*

Ne zbatim te Ligjit Nr.10 440, datë 07.07.2011 “Per Vleresimin e Ndikimeve ne Mjedis”, i ndryshuar, ku percaktohen projektet qe i nenshtrohen procesit te vleresimit te ndikimit ne mjedis, shtojca 1 pika 20 percakton:

Objekt i ketij studimi eshte linja elektrike me nje gjatesi 1km Hec.SHENEPREMTE - Linja 6kV fideri I nenstacionit qe furnizon fshatin. Linja elektrike me nje gjatesi 1km me tension

te ulet 6V , duhet theksuar qe ne fillim te studimit se linja kalon jashte zones se banuar dhe nuk kalon ne zona te mbrojtura mjedisore. Ne pergjithesi eshte kaluar traseja e linjes ne zona te zhveshura ose shkurre me shtat te shkurter, ne menyre qe ndikimi I linjes te jete sa me I vogel ne cdo aspekt te saj.

Ne analizen qe do te behet ne te gjithe seksionet e ketij kapitulli do te analizohen ndotjet qe vijne nga zbatimit i ketij projekti, **ndertimi i Linjes 6kV nga Hec.SHENEPREMTE - Linja 6kV (Fideri i N/St.35/6kV Gramsh)**

Duke iu pergjigjur pyetjeve te meposhme vleresohet qe ky projekt nuk do te kete nderveprime me mjedisin dhe as ndikime te mundshme/thelbesore ne elementet perberes te tij.

❖ **Ndikimet e mundshme në mjedis dhe masat e propozuara per parandalimin dhe zbutjen e tyre.**

Ndikimi ne mjedis i ndertimit te rrugeve ndihmese qe sherbejne per lidhjen me rrugen kryesore gjate ndertimit te Linjes 6kV nga Hec.SHENEPREMTE - Linja 6kV (Fideri i N/St.35/6kV Gramsh) do te jete mjaft I vogel, pasi do te kemi nje permiresim te infrastruktures rrugore ekzistuese per te shkuar ne sheshin e ndertimit te Linjes, ndersa ne shumicen e rasteve rruget ndihmese do te jene nje distance mjaft e shkurter per t'u lidhur me rrugen kryesore qe sherbejne per ndertimin e H/C-it. Do te kete krijim te xhepave ne kah te rruges ekzistuese, te cilat do te krijojne akses per ne vendpunim, kryesisht per vendosjen e shtyllave. Keto rruge jane te perkohshme dhe ne rastet kur eshte e mundur do te perdoren kafshe per transportin e materialeve duke shmangur keshtu nevojën per hapje te rrugeve ndihmese. Ne fund te punimeve te gjitha rruget e hapura do te rehabilitohen plotesisht me mbjellje te reja, duke e risjelle ne gjendjen e meparshme mjedisin e prekur.

❖ **Ndikimi ne mjedis gjate pergatitjes se korridorit te Linjes**

Nje ndikim ne mjedis ka edhe pergatitja e korridorit te ndertimit te Linjes 6kV **Hec.SHENEPREMTE - Linja 6kV (Fideri i N/St.35/6kV Gramsh)**. Per pasoje gjate permiresimit te ketyre distancave shume te shkurtra te rruges do te kemi emetim pluhuri ne sasira shume te vogla ne atmosfere si rezultat i punimeve te ndryshme qe duhet te behen ne korridorit te linjes. Per te bere te mundur reduktimin ne minimum te pluhurave gjate transportit eshte e domosdoshme qe makinat transportuese te lagen nepermjet perdorimit te autoboteve dhe te mbulohen mjetet gjate transportit te Materialeve te destinuara per transportim.

❖ **Ndikimi ne mjedis si rezultat i transportit te materialeve qe do te largohen nga korridori i linjes.**

Bazuar ne kuotat jo shume te ndryshueshme te vendit ku do te kaloje korridori i linjes, tregohet se kemi te bejme jo me shume Materiale qe do te largohen nga sheshi, madje te paperfillshme. Megjithate nje sasi e caktuar dheu i germuar si rezultat i hapjes se gropave per vendosjen e bazamenteve te shtyllave do te krijohet perkohesisht. Nje pjese e ketij dheu do te risistemohet ne terrenet perreth shtyllave mbas punimeve. Megjithate cdo pjese e mbetur do

te largohet nga sheshi dhe do te depozitohet ne vendin e caktuar si shesh depozitimi per te cilin investitori do te kete miratimin mjedisor perkates per kete qellim.

❖ **Ndikimi ne punesim si rezultat i ndertimit te linjes**

Per te realizuar projektin gjate fazes se ndertimit, sipas rastit, do te kerkohen rreth 15 punetore dhe specialiste. Kjo ka nje ndikim pozitiv persa lidhet me reduktimin e nivelit te papunesise.

❖ **Furnizimi me energji elektrike**

N/st. PRRENJAS furnizon me energji elektrike panderprerje te gjithe zonen e fshatrave fqinj. Megjithate nderprerjet sporadike te energjise e kane prekur dhe ate rralle here e kryesisht gjate dimrit si pasoje e difekteve nga ngricat, e theksuar kjo sidomos ne fshatra. Megjithate, jane bere perpjekje per te permiresuar infrastrukturen e energjise elektrike ne kete drejtim. Ndertimi i ketij Hec-i rrit kapacitetin prodhues te energjise elektrike dhe i vjen me afer kerkesave te banoreve prane tij

❖ **Ndikimi ne Shendetin Human**

Kryesisht gjate fazes se ndertimit por edhe gjate fazes se operimit duhet t'i kushtohet rendesi ndikimeve te mundshme ne mjedis e shendet. Per mbikqyrjen e aktiviteteve te ndertimit duhet te ndiqen procedurat ne vijim. Per ndertimi e linjes do te duhet te kryhen keto aktivitete:

- Korridori final i linjes
- Pastrimi i shkurreve
- Punimet civile
- Montimi i strukturave para fillimit te punes
- Shtrirja e konduktoreve

Shpyllezimi: Me qellim qe te minimizohet shpyllezimi, gjate fazes se projektimit do te percaktohen me saktesi sasia e drureve qe duhen prere. Per zbatimin e aktiviteteve te ndertimit duhet te shfrytezohet vetem nje zone e limituar e punes qe duhet per kryerjen e aktiviteteve. Para se te fillohet me shpyllezimin e zones toka duhet te sheshohet per te pergatitur sheshin e punimeve. Bilanci i drureve duhet te kontrollohet ne menyre periodike nga Sipermarresi se bashku me specialistët e ARM-së rajonale dhe pjesëtare te te gjithë njesive administrative ne kete Bashki.

Ndotja e ujit: Vecanerisht gjate ndertimit te bazamenteve te kullave, ndertuesi duhet te jete i vemendshem per menjanimin e avarive te tilla ne pune si shkaterrimi i betonit apo substancave te tjera ne toke. Eshte e preferueshme te mos perdoren shenues/ngjyroses te ndrshem ne toke.

Zhurmat: Ne zonat e banuara te cilat jane subjekt i ndertimit te linjes elektrike do te kontrollohet zhurma ne menyre periodike, ne menyre qe te zbatohen nivelet e lejuara te zhurmave per banoret qe banojne afer zones se ndertimit (Bazuar ne Direktiven 2002/49/CE, date 18.07.2002, te BE). Do te behet Zbutja e zhurmave nga konstruktori ne baze te

standarteve te ISO-s per aktivitetet ambjentale. Megjithate do te menjanohen ne maksimum zhurmave naten, domethene zhvillimi i aktiviteteve naten (nga 10.00 PM deri 06.00 AM). Permiresimi i rrugeve per te shkuar ne sheshin e ndertimit te linjes eshte ne nje distance te shkurter per t’u lidhur me rrugen kryesore. Per pasoje gjate permiresimit te kesaj distance te shkurter te rruges do te kemi emetim pluhuri ne sasira shume te vogla ne atmosfere si rezultat i punimeve te ndryshme qe duhet te behen ne te. Korridori i ri i linjes eshte percaktuar ne baze te kriterëve te meposhtme:

Duke menjanuar sa me shume te jete e mundur zonen e populluara, Duke minimizuar nderprerjet me linjat e transmetimit 10kV, rruget kryesore dhe ato provizore. Nderhyrjet ne tokat bujqesore jane minimizuar ne maksimum, Kalimi mbi perrenj eshte bere ne zona te pershtatshme. Duke favorizuar zonat me akses te mire persa i perket aksesit per vendosjen e shtyllave.

❖ **Ndikimet e projekteve te tjera qe shoqerojne projektin.**

Infrastruktura e projektuar për ndërtimin e Hec-it, si dhe linja e energjise elektrike për lidhjen me nenstacionin jane projektuar ne perputhje me kushtet klimatike dhe mjedisore te zones.

- Te gjitha ndertesat apo strukturat e vendosura ne lartesi duhet te pajisen me rrufepritesa statike ne menyre qe te presin rrufete e rena ne kohe shtrengatash.
- Mbrojtja mekanike ne vartesi nga instalimet dhe aplikimet e pajisjeve elektrike, mbrojtja sipas klasave behet sipas standartit IEC 60529.

<i>Tabela e pyetsorit dhe pergjigjeve</i>			
	<i>Problemet qe duhen marre parasysh per t’ju pergjigjur gjate zbatimit te projektit si dhe gjate periudhes se shfrytezimit te linjes se TL 110kV.</i>	<i>Pergjigjja: PO / JO Pershkruaj shkurtimisht komentin</i>	<i>A do te kete nderveprim / ndikim te rendesishem, PO / JO Pershkruaj arsyet.</i>
1	<i>Do të shkaktohen ndryshime fizike në territor (në topografinë, përdorimin e siperfaqes se tokes, siperfaqes se pyllezuar, ose burimet ujore etj.)?</i>	<i>Po, do të shkaktohen ndryshime minimale fizike në territor. Theksojme se ndryshimet do te jene minimale, pasi korridori qe do te shfrytezohe per ndertimin e linjes kalon ne zona te zhveshura kodrinore me pyll me shkurre, pa ngacmuar dhe demtuar mjedisin. Ne korridorin e linjes do te kufizohet rritja e shkurreve dhe pyllezimit, mbi</i>	Jo

		3.5m mbi toke ne zonat e kufizon distanca percjelles – toke.	
2	Do të përdoren burimet natyrore: si toka, uji, Materiale ose energji, veçanërisht ato burime që nuk janë të rinovueshme ose me pakicë?	Po Per ndertimin e linjes do te perdoren burime natyrore si toka, uji, energji dhe Materiale te tjera ne minimumin e tyre. Kete e garanton projektimi bashkohor i linjes, qe synon minimizimin e tokes si gjate kohes se ndertimit ashtu edhe gjate gjithë operimit te saj.Korridori i linjes eshte zgjedhur i tille qe te mos kaloje neper toka buqesore, pyje te medha dhe zona te banuara apo te mbrojtura.	Jo,sepse korridori i linjes eshte zgjedhur i tille qe te mos kaloje neper toka buqesore, pyje te medha dhe zona te banuara dhe te mbrojtura.
3	A parashikohet përdorimi, magazinimi, transporti apo prodhimi i substancave ose Materialeve të dëmshme për shëndetin dhe mjedisin?	Jo	Jo
4	Realizimi i ketij projekti a do të prodhohen mbetje të ngurta?	Jo	Jo
5	A do të kete shkarkime në ajër të ndotësve, substancave të rrezikshme, toksike ose helmuese?	Jo	Jo
6	A do të ketë zhurma e vibrime apo çlirime drite, energjie ose rrezatim elektromagnetik?	Po Vetem gjate fazes se ndertimit per transportin e Materialeve, hapjen e gropave te shtyllave.Gjate kohes se punes te linjes do te kete fusha te vogla elektromagnetike nen vlerat e lejuara gjate transmetimit te energjise elektrike.	Po Keto fusha elektromagnetike do te jene minimale, ne zona te pabanuara dhe jashte rrezes se ndikimit per njerezit

7	A do të ketë rrezik për ndotjen e tokës dhe të ujrave nga shkarkimi I ndotësve mbi sipërfaqen e tokës ose të ujrave sipërfaqësorë, ujrave nëntokësorë, ujrave bregdetarë ose në det?	Jo	Jo
8	A ka rrezik për aksidente ne pune dhe që mund të ndikojnë në shëndetin e njerëzve apo në mjedis?	Po pjeserisht vetem gjate ndertimit, por duke ndjekur ne maksimum rregullat e sigurimit teknik keto rreziqe minimizohen ne maksimum.	Jo
9	A do të ketë ndikime sociale (demografike, në mënyrën tradicionale të jetesës, në punësimin e njerëzve etj)?	Po,Do te kete ndikime pozitive: sepse do te behet i mundur, punesimi i nje numri te konsiderueshem punonjesish gjate fazes se ndertimit, dhe shfrytezimit si dhe furnizimi me i sigurte me energji elektrike duke garantuar ne kete menyre sigurine e furnizimit me energji elektrike. Duhet te theksojme se ndetimi i kesaj linje eshte teper i rendesishem per kaskaden.	Po,pozitive: sepse do te rritet punesimi ne keto zone, ne te cilen papunesia eshte shume e madhe. Do te permiresohet furnizimi me energji.
10	A ka faktorë të tjerë, që duhen marrë në konsideratë si zhvillime tënjëpasnjëshme,që mund të çojnë nëpasoja në mjedis apo mundësi për mbivendosje ndikimesh të ndryshmenga veprimtari ekzistuese ose tëplanifikuara në zonë?	Jo. Ato faktor qe permendem me lart, por nga ana tjeter mund te kete efekte pozitive ne drejtim te garantimit te furnizimit me energji elektrike. Ne momentin e paraqitjes se kerkeses ne autoritetet perkatese	Jo.Ato faktor qe permendem me larte

11	A ka zona të mbrojtura nga legjislacioni ndërkombëtar/ kombëtar për vlerat e tyre të biodiversitetit, ekologjike, te peizazhit, ose me vlera kulturore, historike e arkeologjike në zonë	Jo, linja do te kaloje larg Zonave te Mbrojtura.	Jo. Linja do te kaloje larg Zonave te Mbrojtura
12	A ka zona të ndjeshme mjedisore si ligatina, zona bregdetare, male, pyje, kullota, floren e faunen e eger, dru frutorë, etj në zonë?	Jo	Jo
13	A ka zona me specie të mbrojtura, të rëndësishme ose të ndjeshme, te kercenuara, te rrezikuara, ne rrezik zhdukjeje të faunës dhe florës p. sh. për kryqëzime, folenizime, pushime, dimërim, migrime etj në zonë?	Jo	Jo
14	Ka zona me ujera tokësorë, nëntokësorë apo detarë në zonë?	Jo	Jo
15	A ka zona me tipare të spikatura panoramike ose skenike në zonë?	Jo	Jo
16	A ka rrugë apo infrastruktura të ngjashme që përdoren nga publiku për të shkuar në vende pushimi etj ose rrugë transporti të mbingarkuara që mund të ndikohen?	Jo	Jo

17	A ka përdorime ekzistuese të tokës (banim, industri, tregëti, pushim, bujqësi, pyje, turizëm, zona të gjelbra, argetuese, sportive, prona të tjera private, etj) ose plane të ardhshme që mund të ndikohen?	Jo	Jo
18	A është zona nën rrezikun e ndotjes ose dëmtimeve mjedisore (ku standartet mjedisore janë të tejkaluar)?	Jo	Jo
19	Është zona me probleme përsa i përket tërmeteve, rrëshqitjeve të dheut, erozionit, përmbytjeve, kushteve ekstreme klimatike (ndryshime të temperaturës, mjegulla, erëra të forta)?	Jo	Jo

❖ Rrezikshmeria per aksidente qe ndikojne ne shendet dhe mjedis

Nje nga efektet me te diskutueshme te nje linje, nenstacioni apo nje grup linjash te tensioneve te ndryshme qe mund te rrezikojne shendetin dhe mjedisin jane efektet e fushave elektrike dhe magnetike ne qeniet njerezore dhe mjedisin ne pergjithesi. Per pasoje ne vazhdim do te ndalemi ne detaje per efektet e mundshme qe mund te sjellin ne qeniet njerezore dhe mjedis ndertimi i Linjes.

❖ Programi i monitorimit të ndikimit në mjedis gjatë fazës së ndërtimit të linjës 6kV, Hec.SHENEPREMTE - Linja 6kV (Fideri i N/St.35/6kV Gramsh).

Programi i monitorimit do të përdoret për të verifikuar/monitoruar që të gjitha ndotjet e mundëshme që do t'i vijnë mjedisit, gjatë fazës së ndërtimit të linjës, nga operimet e proceseve të punimeve, që nga piketimi i trasesë së linjes, nga hapja e rrugëve provizore për të shkuar mjetet tek bazamentet e shtyllave, gjatë fazës së hapjes dhe betonimit të bazamenteve të shtyllave, gjatë ngritjes së shtyllave të linjës, gjatë fazës së tokëzimit të shtyllave, si dhe faza përfundimtare ajo e shtrirjes së përcjellësve.

Kjo do te lejojë ndjekjen e programit dhe marrjen e masave korrigjuese përpara se ndonjë dëm potencial të bëhet realitet. Programi i monitorimit për secilen ndotje potenciale që mund t'i shkaktohet mjedisit është dhenë më poshtë dhe duhet të mbikqyret nga projektuesit e linjës, nga investitori, nga Mbikqyresi i punimeve, dhe do te inspektohet nga Agjensia Rajonale e Mjedisit. Investitori ose Sipërmarrësi i zbatimit të punimeve është i detyruar të zbatojë të gjitha rregullat që rrjedhin për mbrojtjen e mjedisit sipas ligjeve në fuqi. Secili nga parametrat e identifikuar gjatë fazës së ndërtimit dhe gjithashtu përcaktuar në planin e mitigimit do te duhet te vëzhgohet gjate fazës së ndërtimit. Ne tabelën mëposhtme janë dhënë parametrat që do të duhen të monitorohen gjatë fazës së ndërtimit

Tabela 7.: Plani i Vëzhgimit gjatë Zbatimit

	<i>Ndikimi</i>	<i>Masa</i>	<i>Përgjegjësia</i>
1	<i>Hedhja e Materialeve (dheut) të nxjerrë nga pergatitja e sheshit dhe hapja e korridorit</i>	<i>Monitorimi i Materialeve të përdorura</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
2	<i>Hedhja e Materialeve (dheut) të nxjerrë nga pergatitja e sheshit dhe hapja e korridorit</i>	<i>Mbajtja dhe përdorimi i licencave për qëllimin e marrë.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
3	<i>Lidhja e linjës me rrjetin e transmetimit</i>	<i>Dokumentimi i tokës së përdorur vetëm për kalimin e korridorit të linjës dhe të ngacmohet sa më pak të jetë e mundur toka bujqësore.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
4	<i>Marrja me qira e shesheve ndihmëse</i>	<i>Monitorimi i të gjithë dokumentacionit të qiramarrësit nga komuniteti se nuk do të marri tokë bujqësore për këtë qëllim.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
5	<i>Marrja me qira e shesheve ndihmëse</i>	<i>Marrja dhe perdorimi për atë qëllim i tokës përkatëse me qira.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>

6	<i>Marrja me qira e shesheve ndihmëse</i>	<i>Dokumentimi i kushteve finale të lënies së tokes pas qirasë për të bërë të mundur atje është bërë puna e domosdoshme për ta kthyer në gjendjen fillestare.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
7	<i>Pastrimi dhe përgatitja e sheshit</i>	<i>Praktika e prerjes së drurëve për përgatitjen e sheshit duhet realizohet në prani të komunitetit.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
8	<i>Pastrimi dhe përgatitja e sheshit</i>	<i>Minimizimi i erozionit duhet të jetë detyrë primare gjatë përgatitjes së koridorit të linjës.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
9	<i>Pastrimi dhe përgatitja e sheshit</i>	<i>Përmirësimi dhe funksionimi i plotë i sistemit të dranazhimit duhet gjithashtu të monitorohet nga komuniteti.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
10	<i>Parashikime për përdorimin e ujit sipas nevojave dhe rasteve.</i>	<i>Monitorimi i furnizimit me ujë dhe përdoret vetëm ajo sasi që është kontraktuar.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
11	<i>Hedhja e mbeturimave të (ngurta/lëngëta/urbane/ të rrezikshme)</i>	<i>Dokumentimi i Materialeve të të gjitha llojeve të cilat gjenerohen nga aktiviteti i ndërtimit. Ligji 10 463 “Trajtimi integruar i Mbetjeve”</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
12	<i>Sigurimi në punë</i>	<i>Ambulancë me mjetet më të nevojshme të ndihmës së shpejtë do të vendoset në sheshin e ndërtimit.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>

❖ **Programi i operimit gjatë fazës së operimit të linjes 6kV, Hec.SHENEPREMTE - Linja 6kV (Fideri i N/St.35/6kV Gramsh).**

Secili nga problemet e identifikuar gjatë fazës së operimit dhe gjithashtu përcaktuar në planin e organizimit do të duhet të monitorohet gjatë fazës së operimit të Linjës 110kV. Në tabelë janë dhënë parametrat që do të duhen të monitorohen gjatë fazës së operimit.

Tabela 8.: Plani i Vezhgimit gjatë Shfrytëzimit

<i>Ndikimi</i>	<i>Masa</i>	<i>Përgjegjësia</i>
1 <i>Operimi i pajisjeve dhe makinerive</i>	<i>Një skenar bazë për zhurmat e mundshme para fazës së ndërtimit, gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit duhet të realizohet. Gjatë gjithë procesit të operimit duhet të monitorohet niveli i zhurmave që nuk duhet ti kalojë 70 decibel, bazuar në Direktivën 2002/49/CE, datë 18.07.2002, te BE).</i>	<i>Sipërmarrësi - Investitori – Mbikqyrësi</i>
2 <i>Hedhja e mbeturimave të (ngurta/lëngëta/urbane/ rrezikshme)</i>	<i>Dokumentimi i Materialeve të gjitha llojeve, të cilat gjenerohen nga aktiviteti i ndërtimit.</i>	<i>Investitori/Sipërmarrësi</i>
3 <i>Magazinimi dhe trajtimi i Materialeve të rrezikshme</i>	<i>Dërgimi i Materialeve të ngurta të parrezikshme që hidhen në vendet e paracaktuara duhet të kryehet herë pas here si në lidhje me sasinë ashtu edhe përbërjen e tyre. Magazinimi dhe trajtimi i Materialeve të rrezikshme duhet të trajtohet me një përgjegjësi të vecantë nga ana e Sipërmarrësit.</i>	<i>Sipërmarrësi - Investitori – Mbikqyrësi (Nuk është objekt i këtij projekti)</i>
4 <i>Lidhja linjës me rrjetin e transmetimit</i>	<i>Monitorimi i intensitetit të fushës elektrike dhe fushës magnetike si rezultat i linjave të tensionit të lartë që hyjnë/dalin në nënstacion dhe zbarave të tensioneve 10kV dhe krahasimi i tyre me vlerat e lejuara të dhëna në këtë VNM n□5 seksionet përkatëse.</i>	<i>Sipërmarrësi - Investitori – Mbikqyrësi Sipas projektit dhe rregullave të sigurimit teknik. Në zbatim të kodit të lidhjes.</i>

Shënim:

Gjatë fazës së operimit, do të ketë një program të detajuar të miratuar nga investitori (projekt –menaxheri) në drejtim të menaxhimit/monitorimit me përpikmëri të regullave të mbrojtjes së mjedisit me objektiv që të ketë një ndikim minimal në zonën ku ndërtohet linja. Theksojmë se ky projekt, me një shtrirje në një zonë relativisht të banuar, nuk do të ketë ndikim negative mjedisor në këndvështrimin e peizazhit dhe habitateve të zonës.

❖ PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME (LINJA ELEKTRIKE).

Nga sa u trajtua më sipër do të veçonim këto konkluzione e rekomandime: Duke analizuar projektin e detajuar dhe planvendosjen e linjës elektrike të projektuar u vu re që bazuar në Indeksën e Standarteve të Komunitetit Europian për ndertim (European Standart Building Index, EU SBI) për distancën nga Zona/Njësia më e afërt e banimit është mbi 100m, e cila është distancë e pranueshme për të tilla linja. Veprimtaria e punës gjatë ndërtimit e shfrytëzimit të kësaj linje elektrike, do të jetë në perputhje të plotë me projektin e miratuar. Ndërtimi i kësaj linje elektrike kërkon hapjen e rrugëve të përkohshme. Këto rrugë janë të përkohshme (*dhe në rastet kur është e mundur do të përdoren kafshë për transportin e materialeve duke shmangur kështu nevojën për hapje të rrugëve ndihmëse*) dhe do të shërbejnë vetëm për fazën e ndërtimit të linjës elektrike e cila është parashikuar në programin e afat zbatimit.

Rigjenerimi i terrenit do të bëhet vetvetiu menjëher mbas përfundimit të punimeve pasi koha e ndërtimit është mjaft e shkurtër çka përbën vetëm një pjesë të ciklit të vegjetacionit të bimësisë zonale dhe në raste të vecanta do të rehabilitohet plotësisht me mbjellje të reja, duke e risjellë në gjendjen e mëparëshme mjedisin e prekur. Zbatimi korrekt i masave për ruajtjen e përmiresimin e mjedisit në objekt, do të ndikojnë pozitivisht në punimin e zonës. Një vëmendje e veçantë i duhet kushtuar kërkesave për cilësinë e pajisjeve, si dhe instalimit të mjeteve të M.N.Z-së. Pike tjetër që duhet marr në konsideratë është ndikimi shumë pozitiv I linjës për zonën pasi garanton cilësinë e furnizimit me energji elektrike si dhe sjell në vëmendje forcat madhore për rendesinë e zonës nga prania e këtij investimi i cili është investimi më i madh i bërë ndonjëherë në këtë zonë nga investitorë privat. Përfundimisht theksojmë se me këtë projekt duke zbatuar kërkesat ligjore e rekomandimet e këtij vlerësimi, subjekti “*OSMANI*” sh.p.k. arrin të realizojë një veprimtari korrekte dhe sipas kërkesave për mjedisin, ku krahas ndikimit në përmirësimin e situatës energjetike dhe zbutjen e efekteve sociale, siguron një mjedis të pastër për zonen përreth, pa qenë e nevojshme prerja apo cënimi i aktorevë ambientale përveç atyre ekzistues sic janë përdorimi i rrugës ekzistuese.

REFERENCAT

Referuar:

Literatura:

	<i>Autori</i>	<i>Viti Bot.</i>
<i>Klasifikimi i tokave te Shqiperise</i>	<i>K.Cara; F.Gjoka</i>	<i>2003</i>
<i>Hartografimi gjeologo-ambiental</i>	<i>J. Hoxha</i>	<i>2000</i>
<i>Buletini mjedisor</i>	<i>A.K.M</i>	<i>1999, 2000</i>
<i>Harta e klasifikimit te tokave te Shqipërisë</i>	<i>Grup autorësh</i>	<i>2003</i>
<i>Hidrologjia e Shqipërisë</i>	<i>HMI</i>	<i>1984</i>
<i>Raport mbi gjendjen e mjedisit ne Shqipëri</i>	<i>Grup autorësh</i>	<i>2004</i>
<i>Plani Kombëtar i Veprimt ne Mjedisit</i>		
<i>Gjeografia fizike e Shqipërisë (Vëll 1 & 2)</i>	<i>F. Krutaj</i>	<i>1991</i>
<i>Hidrogjeologjia</i>	<i>Xh. Xhemalaj</i>	<i>1997</i>
<i>Ekologjia</i>	<i>N. Peja;</i>	<i>1999</i>
<i>Ekologjia dhe ekosistemet e saj</i>	<i>V.Peculi; A.Kopali</i>	<i>2006</i>
<i>Web site te ndryshme.</i>		

: INSTITUTI “DEKLIADA ALB” sh.p.k

Tirane